Melidonium

REVISTĂ FONDATĂ DE SOCIETATEA CULTURALĂ
George Radu Melidon, Roman
Anul 2, nr.3, ianuarie-iulie 2011

Melidonium

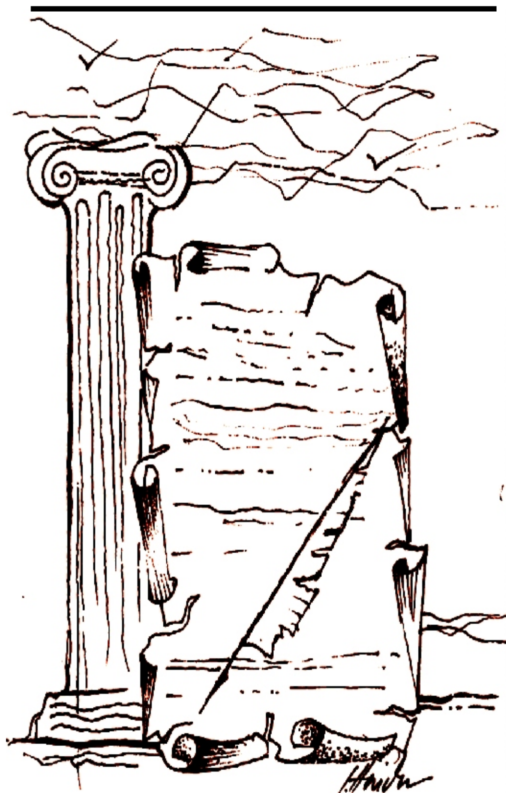
REVISTĂ FONDATĂ DE SOCIETATEA CULTURALĂ „George Radu Melidon“ Roman

Director fondator-realizator

Emilia Țuțuianu DOSPINESCU

Colectiv redacțional:
Cecilia Bănică Pal
Elena Băltoi
Mihaela Tihon
Cristina Panaite
Marin Toma
Gheorghe A.M.Ciobanu
Tudor Ghideanu
Doru Mândăşescu
Dorin Dospinescu

Grafică: **Iosif Haidu**
Constantin Bârjoveanu

Secretariat tehnic:
Doina **ENEA**
Silvia **MAYERHOFFER**

ISSN 2066-0585

EVOCĂRI:

EDITORIAL:

MUNICIPIUM CETATE ŞI URBANITATE:

LITERATURĂ ŞI CRITICĂ LITERARĂ:

CARTEA UN UNIVERS BIBLIOMENTAL:

ŞCOALA TRADIȚIE ŞI CONTINUITATE:

POESIS ŞI CREAȚIE:

Un Om, un destin... DANA VEGA!

Zidurile ascund glasul cristalin al copiilor şi plânsul neputincios al bătrânilor…Existenţa lor se racordează cu imperceptibilitatea acestor trăiri…Cum se împletesc firele destinelor, celor care dau viaţă acestor ziduri, cu cel al zidurilor care înving moartea?

Câteodată, cele două fire duc atât de uşor, de nedrept…în ***NECUNOSCUT***!

Cum poate fi readus la lumină?

Simplu…Printr-un exerciţiu de memorie!

Datoria este a celui ce iubeşte şi lasă să i se citească IUBIREA, consemnând-o pe răboj...Pe 30 martie 2011, tăcut şi discret, fără să îşi ia rămas bun, inima doamnei **Dana Vega** a încetat să mai bată...Plecarea ei a lăsat un imens gol în sufletele celor care au preţuit-o cu adevărat…Dumnezeu pune în noi însă, nădejdea revederii…când vom întâlni o altă Dana Vega, căreia, Dumnezeu i-a şters orice durere, orice mâhnire…

Emilia Ţuţuianu DOSPINESCU

Un om… Un destin…Un om al cărţii, al cuvântului scris, prezenţă vie şi pregnantă în peisajul cultural al Romanului. Un om cu suflet nobil, de mare sensibilitate, cu conştiinţa datoriei, a ocrotirii şi grijii pentru ceilalţi - **Dana Vega**, pentru care timpul nu a mai avut răbdare şi a decis să o despartă de noi, înveşnicind-o prea devreme.

Bibliotecii, acestui templu al culturii şi civilizaţiei i s-a dedicat cu devoţiune şi pricepere profesională. Aici a studiat, a organizat evenimente culturale de excepţie, aici a scris, a depus efort şi dăruire pentru optimizarea misiunii educative, pentru instituirea unui spaţiu atrăgător al informaţiei, documentării şi cercetării, a îndrumării celor ce doreau să comunice cu cartea. A făcut-o cu rigoare şi cu conştiinţa că drumul spre tainele lumii, a universului cunoaşterii ţine de datoria unui bun specialist în domeniu, prin utilizarea celor mai variate modalităţi de activare specifice, în funcţie de interesele şi aşteptările publicului, de punerea în lumină a comorilor autentice ale inteligenţei şi creativităţii umane, lăsate de înaintaşi şi de cei ai zilelor noastre.

De fiecare dată, te întâmpina cu blândeţea privirii, cu zâmbetul ei frumos şi cu căldura unui suflet mare şi bun. Te captiva de la început cu inepuizabila energie organizatorică şi tenacitatea sa, prin vocaţia omului de acţiune, cu fapte mari, cu înţelepciunea, onestitatea şi dragostea de viaţă, calităţi ce i-au înnobilat profesia şi funcţia de conducător de instituţie deosebit de apreciat de întreaga comunitate.

A iubit tot ce era frumos în jur.. S-a bucurat de copiii ei minunaţi şi de nepoţi, de iubirea şi respectul distinsului soţ, prof. Ioan Vega, care nu s-a împăcat cu singurătatea şi s-a grăbit să-i ţină companie, acolo sus, într-un spaţiu sacru, al liniştii eterne.

Preţuită şi iubită pentru tot ceea ce reprezenta, Omul Dana Vega, a cunoscut din plin Fericirea şi Succesul.

Umbra de tristeţe stârnită în suflete prin pierderea ei fulgerătoare, ne este alungată de siguranţa că imaginea unui Om deosebit, exemplu de demnitate şi profesionalism, care a înscris o pagină luminoasă în activitatea Bibliotecii Municipale Roman - **Dana Vega** se va înscrie adânc şi definitiv în memoria noastră.

Un Om, un destin, o vocaţie….

Minodora URSACHI

Oamenii nu mor cu adevărat când sunt coborâţi în mormânt, ci când sunt uitaţi de către noi, când îi îngropăm nu în pământ, ci în uitare.

(Nicolae Iorga)

Sunt mii de gânduri care-mi vin în minte, nu ştiu căruia dintre ele să-i dau glas. Mi-a fost prietenă, mi-a fost confidentă. Mi-a fost alături la bine şi la greu, am împărtăşit bucurii, dar şi necazuri. Am râs împreună, am plâns împreună. Şi când a plecat, prea devreme, dintre noi, mi-am dat seama cât de multe au rămas de spus, de zâmbit şi de plâns împreună.

Cristina PANAITE

Lansare de carte: ***În amurg***, autor Emilia Ţuţuianu

Pictor Iosif Haidu, prof.univ.dr.Tudor Ghideanu, editor Marius Chelaru, dir.Dana Vega - 30 aprilie 2004

Fărâma de timp…

Adunăm cât trăim amintiri, sentimente, cunoştinţe…Ne legăm sufleteşte de multe, banale pentru unii, importante pentru noi. Ne străduim să fim verticali, să nu greşim prea mult, să facem totul „ca la carte"…Suntem aspri cu noi înşine mai tot timpul, renunţăm la multe pentru cei dragi nouă, oferim fărâme de suflet gratuit pentru că aşa simţim… şi totuşi…într-o zi …alegem *eternitatea*.

Lăsăm în urmă amintiri…Amintirea omului care am fost: cu bunele şi relele noastre, cu realizări, cu lucruri importante şi mai puţin importante. Doar atât…amintiri! Şi golul locului nostru!

Se spune că OAMENII nu mor niciodată.

Vreme de 20 de ani am avut prilejul să-mi fie coleg un OM care a ştiut să privească în sufletul nostru, să dea un sfat, să spună o vorbă bună, să ofere un sprijin la nevoie, să…Într-o zi însă, a ales *eternitatea!*

A lăsat în schimb amintirile şi bucuria de a fi fost împreună vreme de 20 de ani. Cât de puţin par 20 de ani dintr-o eternitate!

Pentru fărâma asta de timp vă mulţumesc!

Şi nu numai…

Doina ENEA

Colectivul Bibliotecii Municipale

“a fost... va rămâne”

Mioara VÎRTOSU
prof.Bacău

Dacă francezul Bufon spunea că: *Partir c'est mourir un peu*, românul cu siguranţă gândeşte că: *A muri înseamnă a pleca de tot*.

Gânduri confuze şi triste întretaie respiraţia, iar mintea îngreunată şi rece adună concluzii iraţionale.

Ce vrea să spună Haralamb Zincă în romanul său că: fiecare om cu clepsidra lui? Ce clepsidră a ales încât totul să fi scăpat de sub control pe axa sinuoasă a vieţii? Ce taină ascunde acest adevăr absolut?

Deşi ne naştem egali în faţa bunului Dumnezeu, fiecare dintre noi îşi are clepsidra lui...Cine hotărăşte pe care dintre ele o merităm şi când: *vine o vreme, vine o vamă...* mottoul romanului lui Haralamb Zincă?!

Nu ştim dacă singuri ne-o alegem sau suntem hărăziţi s-o purtăm ca pe o cruce până într-o zi… când totul se va sfârşi.

Se pare că toate darurile cu care a fost înzestrată Dana Vega, cea care a ajuns să citească mottoul scriitorului, n-a reuşit să parcurgă filele mai departe. N-a avut puterea să înţeleagă infernul anormalului devenit normal, n-a reuşit să vadă că scara valorilor s-a răsturnat sau a crezut în poezia vieţii, cea care o determinase să-şi aleagă studiul literaturii ?

S-a născut în 22 iunie 1949, într-un sat frumos (Solonţ, Bacău n.r.) apropiat sufletului ei şi a crezut că va dezlega enigmele vieţii citind. S-a înşelat! Cine i-a oprit timpul prea devreme, fără să înţeleagă de ce clepsidra ei s-a întors prea iute ?

Pentru a-i spori puterea de a pătrunde în tainele vieţii şi-a realizat o pregătire superioară, oficializată prin studii de specialitate, după care zi de zi s-a lansat în lungul drum al culturii, pentru a se dărui celor din jur şi pentru a-i ridica la puterea de a-şi proiecta viitorul.

Zămislită din nobleţe şi pasiune, a ars puternic lăuntric la tot ce se întâmpla în jur, fără să se gândească vreodată la sine. Punea mai presus de toate marea ei dorinţă de a se autodepăşi, de a se dărui cu tot ce mintea ei a putut acumula în timp.

De o sensibilitate extremă, vibra la tot ce însemna nou şi frumos, viaţa pentru ea având un singur nume: ***iubire.***

Şi-a iubit casa părintească şi pe toţi ai ei mai mult decât pe ea, şi-a educat cei doi copii (Oana şi Nicu) dându-le aceleaşi lecţii de viaţă pe care ea însăşi le-a primit de la familia ei simplă dar pură şi cu principiile sănătoase ale neamului de la ţară.

Şi-a construit un ideal al ei, care de multe ori nu se asemăna cu al celor din jur, pentru că ea purta în legile nescrise ale bunului simţ principii care nu pot fi încălcate.

Cariera didactică, de început, a fost cea care a determinat formaţia ei afectivă şi intelectuală, care i-au permis să intre în *hăţişul lumii urbane* cu greu. A crezut în sinceritatea ei şi în puritatea sufletelor din jur, dar nu de puţine ori s-a înşelat.

Sentimente străine ei, de ură, mândrie şi laşitate i-au demontat credinţa şi au dezamăgit-o. Să nu fi fost oare acestea motivele pentru care clepsidra ei s-a golit prea repede, neaşteptat de repede?

Toate aceste neîmpliniri au făcut-o mai puternică, impunându-se prin probitatea profesională, conştiinciozitatea şi dăruirea cu care făcea fiecare lucru. S-a aruncat în marele iureş al culturii, singurul care-i dădea liniştea şi pacea de care avea nevoie. A colaborat cu organele locale, cu toţi factorii culturali, la nivel local şi naţional. Îi alăturăm ei nume ca: Nicolae Gr. Steţcu, Răzvan Teodorescu, Constantin Bârjoveanu, Silviu N. Dragomir, Mihai Andone, Valentin Ciucă, Gh.A.M.Ciobanu, Prinţul Paul de România şi mulţi alţii, cu care a colaborat şi a realizat proiecte mari, cu impact pozitiv asupra comunităţii romaşcane.

A încheiat parteneriate de activităţi culturale cu instituţiile de stat, întreţinând şi dezvoltând relaţii interconfesionale, cu credinţa legitimă că indiferent de convingerile religioase, etnice sau politice, în faţa lui Dumnezeu suntem egali.

S-a preocupat de informatizarea serviciilor bibliotecii, de informarea comunitară, de proiectul *Lex expert* şi alte multe proiecte interne şi externe pentru a ridica comunitatea romaşcană la valorile elitei naţionale. Pentru ca toate acestea să devină istorie au fost consemnate într-un document de căpătâi *Monografia Bibliotecii Municipale*, care a dobândit prin eforturi personale numele de George Radu Melidon. Ca directoare a Bibliotecii Municipale, din 1990, a fost adesea apreciată, atribuindu-i-se diverse medalii, consfinţind transformarea bibliotecii într-un nucleu de cultură, în jurul căruia se adunau toate instituţiile locale.

Evenimentele istorice şi sociale ale naţiunii au fost o constantă a activităţii desfăşurate, atrăgând sponsori şi resurse extrabugetare pentru dotarea bibliotecii cu fondul de carte.

Gestionând cu o mare responsabilitate zestrea culturală a bibliotecii, sporind-o ca pe propria-i avere, a demonstrat o disciplină şi o rigoare deosebită în a concepe şi a realiza proiectele culturale.

Ca un bun strateg s-a orientat spre activitatea politică pentru că din experienţa pe care o căpătase şi-a dat seama că are nevoie de o susţinere politică pentru realizarea proiectelor sale. Astfel a devenit consilier municipal în anul 2000 şi consilier judeţean în 2008, realizând deschiderea către problemele politice, sociale şi culturale ale Romanului.

Această nouă preocupare i-a deschis noi orizonturi pentru proiecte interne şi internaţionale, legând relaţii de înfrăţire cu Franţa şi Anglia, oferind noi perspective comunităţii pe care o reprezenta şi pe care o slujea. În toate aceste demersuri i-a fost alături soţul ei, profesorul Vega Ioan, director adjunct la Liceul *Roman-Vodă*, care s-a constituit intr-un colaborator fidel, contribuind prin fapte şi idei la problemele urbei, ca la propria casă. Familia a contribuit la realizarea acestora, demonstrând o viziune de elită în abordarea lor.

Cu sânge latin au crezut cu sfinţenie în dictonul *Ubi bene, ibi patria* şi s-au străduit să le fie mai bine celor cu care se identificau.

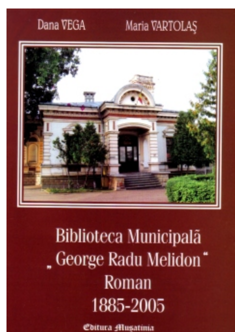
Marele învingător, Dana Vega, a fost învinsă…

Îmi revin în minte versurile unui poet italian care spunea:

M-am luptat cu minciuna şi-a învins adevărul
M-am luptat cu deznădejdea şi-a învins speranţa,
M-am luptat cu ura şi-a învins iubirea
M-am luptat cu moartea şi-a învins ea.

Moartea a învins de data aceasta şi-a luat-o pe Dana dintre noi. Dar vor învinge proiectele ei, visurile scrise cu stoicism în cartea vremii, va surâde a primăvară biblioteca, pe care a consolidat-o şi a restaurat-o sfidând moartea, va rămâne în memoria urmaşilor ca un deschizător de drumuri pentru generaţiile ce vor veni.

Noi, cei prezenţi cu o lacrimă şi o floare s-o slăvim pe cea care a fost şi va rămâne un nume: ***DANA VEGA.***

Ochii mari şi negri cuprindeau cu privirea lor universul cărţilor în care aşezase, ca în rafturile unei biblioteci, felii de viaţă încrustate cu frânturi din ornamentele clădirii pe care o socotise *„cuib de înţelepciune, de cunoaştere şi de frumos”*.

Darul oferit romaşcanilor de această vestală, ce a întreţinut focul culturii- ca o ofrandă adusă pe altarul nemuritor al cărţilor, a fost **Monografia Bibliotecii *George Radu Melidon***, lucrare alcătuită împreună cu doamna Maria Vartolaş, apărută la Editura Muşatinia, 2005.

Cecilia Bănică-PAL

Gânduri răzleţe, profunde sentimente

Ce neorânduială şi ce zăpăceală în toate!... În urmă cu zece, cincisprezece ani, în peisajul citadin romaşcan, privirea mi-a fost atrasă, nu de puţine ori, de o doamnă cu prestanţă, distincţie, eleganţă, zâmbet încântător. Se distingea printr-o ţinută sigură, îndrăzneaţă, armonie remarcabilă.

Cu timpul, destinul sau soarta m-a luat de mână şi a făcut din mine prietena de suflet ce eram sortită să devin.

Ne-am cunoscut în primăvara anului 2000, după alegerile locale, care ne-au desemnat pe amândouă consilieri locali, în Consiliul Municipal Roman.

…La aceeaşi masă stând, într-un climat efervescent, de multe ori contradictoriu, nesigur, având însă întotdeauna dorinţa unui numitor comun, privirile ni se intersectau, de multe ori, înţelegându-ne chiar de la distanţă. Fiindcă ochii mari şi negri, scormonitori şi neastâmpăraţi ai doamnei Vega iradiau o lumină intensă şi strălucitoare, plini de viaţă, idei, înţelegere, de frumos şi dragoste. Era un temperament iubitor de prieteni, volubil şi spiritual.

…În timp, încetul cu încetul, ne-am apropiat. Un magnetism ne-a atras. Ne-am împrietenit. Cred cu tărie că prieteniile spirituale ca şi cele dintre inimi, se leagă după cum se potrivesc oamenii între ei şi se plac prin trăsături care le sunt comune.

Doamna Vega, draga mea prietenă, avea un suflet minunat de frumos, generos şi iubitor, o inteligenţă şi o cultură de elită, o viaţă plină de bucurii şi necazuri. Nu de puţine ori, în clipele de relaxare şi linişte, cu o atitudine calmă, cu o voce blândă plină de însufleţire şi încărcătură emoţională, dădea curs povestirilor de suflet care i-au alcătuit destinul, încât rămâneam fascinată… N-am întâlnit o fiinţă mai bună, mai iubitoare, entuziasmată, plină de spirit, de bun simţ, simplu, fără pretenţie, modest, simţitor, înflăcărat, plângând din te miri ce. De aceea am iubit-o, o iubesc şi o respect. Îi datorez nesfârşite mulţumiri că a binevoit să-şi deschidă sufletul, să-mi povestească amintirile, trăirile şi sentimentele sale. Mi-a permis cu o prietenească generozitate să mă apropii de cel mai mic colţişor al sufletului său. Îţi mulţumesc, draga mea prietenă, fiindcă continui să faci parte şi astăzi din viaţa mea, indiferent unde eşti.

Vestea intrării pentru vecie în obşteasca linişte a Doamnei Vega ne-a îndurerat pe toţi - dispăruta, cu avânturile sale sufleteşti şi acurateţea dragostei, a cugetărilor sale s-a legat de noi, făcându-ne rând pe rând admiratorii săi, pentru care avem nu numai păreri de rău, dar şi lacrimi, trăiri dureroase. Fiindcă doamna Dana Vega, demult încă, de pe când trăia se cuibărise în sufletul meu, în sufletele multora, ea lăsând prin pulbere scântei şi acele scântei, sunt faptele sale, dragostea sa, înţelegerea, grija faţă de micile nevoi zilnice ale fiecăruia din colectivul în care îşi desfăşura activitatea, a dragilor săi copii, Oana şi Nicuşor (Nucu n.r.), pentru nepoţi, şi o imensă revărsare de iubire a soţului iubit şi adorat, ca şi participarea activă la frământările sociale ale urbei noastre, peste care timpul şi-a lăsat încetul cu încetul noaptea şi liniştea.

Nimic mai simplu şi nimic mai cumplit decât să scrii cuvântul despărţire, cuvânt care trăieşte în noi şi dincolo de noi, într-o unitate pură, cuvânt tabu, care înseamnă moarte şi viaţă laolaltă, eternitate şi nimicnicie, sinceritate totală, dăruire absolută. Cuvânt sinteză a unor puternice şi tulburătoare contraste.

….Am încercat cât am putut să redau aşa cum se cuvine, tot ce m-a legat de Doamna Vega, tot ce am ştiut şi se ştie azi despre această mare Doamnă a comunităţii noastre...Dar, cercetările rezervă întotdeauna surprize. Se poate ca mâine, cineva, să găsească izvoare care mi-au scăpat…

Aduc aici, omagii de adâncă admiraţie celei mai duioase, mai dulci, mai sensibile şi senine dintre prietenele mele, omagii de adâncă admiraţie memoriei sale.

Adio! Draga mea prietenă şi fie ca Domnul să te fi primit în împărăţia sa, cu întreaga revărsare de lumină şi iertare. Florile iubirii şi dragostea noastră, să-ţi împrospăteze mereu mormântul şi lumina cea veşnică să strălucească de-a pururi.

Traudi SĂRGHI

Mai aproape de cer

Îmi place să cred că de prietenii dragi sufletului nu te desparţi niciodată. Nu mi-au plăcut despărţirile, de aceea le-am evitat cât am putut. Aşa s-a întâmplat şi cu o veche prietenă, care într-o zi, de *8 martie*, anul acesta, m-a anunţat că va pleca, se va muta din acest oraş. La început am crezut că e o glumă, dar vocea ei îmi sublinia că tot ce spune e adevărat…

Prietena mea, Dana Vega, avea un suflet nobil, dar trist. Îi plăceau casele frumoase şi luminoase, de aceea îşi făcuse o casă la munte, mai aproape de cer, dar nu a mai reuşit să se bucure de ea…Auzisem de la alţii că începuse să iubească din ce în ce mai mult cerul şi chiar îşi făcuse nişte aripi ca să poată zbura…Mi părea ireal…până când, într-o zi, am auzit că Dana a reuşit să zboare şi atunci am înţeles că s-a mutat într-o altă casă, mai luminoasă, mai aproape de cer…în ETERNITATE.

Iulia STOLERIU

DANA VEGA,după efemera-i existenţa terestră,plecată pe calea veşniciei, a lăsat în amintirile celor care au cunoscut-o şi apreciat-o la adevărata-i valoare, o chintesenţă a omeniei, bunului simţ şi perseverenţei în profesie, a echilibrului deplin în familie şi societate.

Atât cât a putut şi-a dăruit întreaga-i capacitate de muncă în activitatea Bibliotecii municipale- a cărei conducătoare a fost mulţi ani, în organizarea şi derularea unor multiple acţiuni cultural-artistice educative, în creşterea numerică şi calitativă a cititorilor cărţii, pentru emanciparea locuitorilor urbei noastre şi în închegarea unui colectiv valoros împreună cu colaboratorii săi.

Familistă convinsă şi devotată ca soţie, mamă şi bunică era forţa gravitaţională care-i capta pe toţi dragi şi apropiaţi sufletului ei. Hotărâtă şi încrezătoare în Partidul Renaşterii Judeţelor Abuziv Desfiinţate- pe care l-a reprezentat în două legislaturi în calitate de consilier judeţean şi apoi municipal, mi-a fost unul dintre cei mai devotaţi şi implicaţi membri ai acestei formaţiuni politice pe care am condus-o.

Singura „ greşeală” a Doamnei Dana Vega a fost aceea că l-a chemat mult prea devreme şi pe soţul ei, Domnul Ioan Vega- director adjunct al Colegiului Naţional *„Roman Vodă”* alături de ea… sau poate el s-a grăbit s-o ajungă din urmă, chiar înaintea praznicului creştinesc de pomenire al acesteia de după 40 de zile. Dumnezeu să-i aibă în pază şi pe noi să ne ajute să nu-i trecem în uitare.

prof. Mihai ANDONE

Părintele Ciprian de la Bistrița - restaurator al unui leagăn de civilizație medievală

 † Ioachim BĂCĂUANUL
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului şi Bacăului

Pentru monahismul românesc, în general, şi pentru obştea mănăstirii Bistrița, în special, sărbătoarea Crăciunului din decembrie 2007 a fost cernită de trecerea în odihnă veşnică a părintelui proin-stareț, arhim. Ciprian Zaharia.

Tristețea şi doliul au coborât ca un văl peste necropola domnească a lui Alexandru cel Bun, dar şi peste noi, mulțimea ucenicilor şi prietenilor care am stat în prejmă-i şi pentru care el a avut mandatul de la Dumnezeu şi Biserică să ne acorde paternitate spirituală. Mă număr printre aceştia şi-mi exprim compasiunea şi recunoştința față de starețul şi părintele meu, lângă care am petrecut un anume timp pentru a împlini lucrarea misionară la care am fost chemat de Dumnezeu.

Numire providențială în vremuri de restrişte

Pentru mine, părintele Ciprian a fost un călugăr complex, atipic. A intrat în osteneala mănăstirească de tânăr, acum 60 de ani. Cunoştea viața monahală sub toate aspectele şi ungherele ei cele mai profunde. Deşi se contopea cu obştea mănăstirii Secu, unde şi-a început viața călugărească, personalitatea sa şi-a creionat-o în mănăstirea Bistrița.

Pe la jumătatea anului 1979, după trecerea în veşnicie a arhim. Dionisie Velea, patriarhul Teoctist, pe atunci mitropolit al Moldovei şi Sucevei, l-a numit stareț al acestei vetre monahale. În urma decretului 410 doar câțiva călugări bătrâni, alături de starețul arhim. Dionisie, mai întrețineau o brumă de pravilă în biserica voievodală a lui Alexandru cel Bun. Numirea părintelui Ciprian ca stareț a fost providențială pentru Mănăstirea Bistrița.

Pe atunci mă consideram viețuitor al acestei mănăstiri, deşi aveam ascultarea la Schitul Tarcău, aşezământ monahal dependent de Bistrița. În iunie 1980, terminam studiile de teologie la Institutul Teologic „Sf. Ecaterina" din Bucureşti, şi ca de obicei, veneam acasă, adică la schit. După tradiție, treceam pe la Bistrița să mă închin la icoana Sfintei Ana şi să cer, cum se cuvine, binecuvântare starețului mănăstirii pentru a pleca mai departe, la schit. N-a mai fost aşa. Părintele Ciprian plănuise altceva pentru mine. Îmi amintesc, parcă era mai ieri, că m-a primit cu bucurie şi mi-a zis: „Drăguțule, de acum nu mai pleci la schit. Rămâi aici, că avem multă treabă!"

Ocrotitor şi paravan împotriva comuniştilor

Pe atunci, trăiau aici câțiva părinți deosebiți, trimişi la Mănăstirea Bistrița cu domiciliul forțat de autoritățile comuniste. Se pare că starețul Ciprian avea obligația să-i supravegheze.

Alăturându-mă şi eu acestora, la foarte scurt timp mi-am dat seama că părintele Ciprian nu era un supraveghetor pus de comunişti, ci, mai curând, un ocrotitor al nostru, căci toate privirile brațului secular care ne urmăreau la orişicare pas se loveau de paravanul protector al personalității părintelui stareț Ciprian. Astfel, la adăpostul starețului Ciprian Zaharia - să nu uităm - părintele Ioanichie Bălan scria lucrarea, de pionierat în spiritualitatea românească, „Patericul Românesc", „Vetrele de sihăstrie românească", „Convorbirile duhovniceşti"; apoi, părintele Iustin Pârvu, zi şi noapte, primea credincioşi din toate categoriile sociale, cărora le ogoia suferințele; părintele Martinean Conuț, Isichie Basarabeanul, Hrisostom, Modest, spovedeau credincioşii, iar părintele Marchian, de trei ori pe zi şi o dată la miezul nopții citea, în fața icoanei Sfintei Ana, Molitfele Sfântului Vasile cel Mare.

A zidit mănăstire în piatră şi în suflete

Încă de la sosirea mea în această obşte, părintele Ciprian m-a tuns în călugărie şi mi-a rânduit multiple ascultări. Eram primul călugăr după o întrerupere de 30 de ani la această mănăstire.

Pentru cei care nu ştiu, complexul arhitectural al acestei mănăstiri, în anul 1980, era aproape o ruină. Părintele stareț Ciprian, fără să deznădăjduiască, cu răbdarea care-l caracteriza, cu tact şi pricepere, a început munca de a restaura, rând pe rând, edificiile mănăstireşti de valoare istorică, şi anume: Casa voievodală a lui Alexandru cel Bun, Casa Petru Rareş unde, cu ajutorul soților arheologi Bătrâna, a organizat un frumos muzeu. S-a continuat cu ridicarea din temelie a corpului administrativ din spatele bisericii şi corpul de chilii din incinta mănăstirii. După ce a terminat incinta, a trecut la construirea clădirilor şi a acareturilor gospodăreşti din afara zidurilor mănăstirii. Nimic nu făcea la întâmplare şi fără consultarea personalităților celor mai competente ale timpului. Arhitecții medievişti Ştefan Balş şi Ion Antonescu veneau şi urmăreau lucrările de la Bistrița, ca acestea să se execute potrivit exigențelor cerute de normele în vigoare.

Mare stareț nonconformist

Din 1959 până în anul 1980 în biserica voievodală de la Bistrița se oficia doar puțină slujbă, ca la o parohie. Cu venirea părintelui Ciprian s-a reînceput oficierea slujbelor religioase, după toată regula monahală şi tipiconară. Apoi, dacă eu am fost primul călugăr de la Bistrița după 30 de ani, tuns de părintele Ciprian, după mine s-au închinoviat aici câteva zeci de tineri, care s-au angajat, sub tutela părintelui Ciprian, să dea viabilitate acestei ctitorii voievodale. Pe toți ne-a ocrotit acest mare stareț nonconformist, cum era supranumit adesea în acea epocă. După anul 1990, numărul viețuitorilor de la Bistrița a sporit şi mai mult, încât părintele Ciprian a fost nevoit să înființeze un număr impresionat de schituri, dintre care o parte au ajuns, acum, mănăstiri de renume. Aşadar, la acest moment al bilanțului, putem afirma că părintele stareț, arhim. Ciprian, se poate număra printre cei mai mari stareți care s-au perindat, de-a lungul celor mai bine de 600 ani de existență, la această mănăstire. El poate fi considerat şi un adevărat ctitor, alături de marii voievozi-ctitori, care şi-au pus amprenta de-a lungul istoriei asupra acestei mănăstiri: Alexandru cel Bun, Ştefan cel Mare şi Sfânt, Petru Rareş, Alexandru Lăpuşneanu şi alții.

In memoriam: preotul Ciprian Zaharia

Dr. Artur SILVESTRI
scriitor, istoric - Bucureşti

Corespondente 12.02.2008

Astă-seară am aflat că s-a prăpădit părintele Ciprian Zaharia, în a doua zi de Crăciun. De-atunci sunt tulburat, n-am mai vorbit cu el tot anul trecut şi acum aflu că nu mai este. I-am fost aproape în anii de plumb când se chinuia să restaureze mănăstirea şi a reuşit; a refăcut, mai apoi, mulţimi de schituri şi de mănăstiri pe toată Valea Bistriţei, purtându-se ca un *episcop* şi, la drept vorbind, ca un *voevod*. Despre Mănăstire, am scris o carte în 1988, o monografie de aproape 1000 de pagini până azi inedită, dar o să trebuiască s-o public cât de curând; într-un fel este chiar dedicată lui.

„Fii credincios lui Dumnezeu şi Bisericii Sale, cât vei trăi; şi vei avea în viaţa aceasta tot binele, iar în cealaltă vei dobândi cununa de mărire” (Arhimandrit Ciprian Zaharia)

Ciprian Zaharia, un ctitor voievodal

Mariana GURZA
scriitor, Timişoara

Una dintre cele mai importante ctitorii muşatine din Moldova este **Mănăstirea Bistriţa**, situata la 8 km de Piatra-Neamţ, cu hramul "Adormirea Maicii Domnului". Un loc care vorbeşte de la sine despre istoria neamului, având un trecut spiritual şi cultural incontestabil. După tradiţie, primul ctitor este considerat a fi Petru I Muşat (1375-1391), dar adevăratul ctitor al Mănăstirii Bistriţa este voievodul Alexandru cel Bun al Moldovei (1400-1432). Icoana Sfintei Ana, dăruită de Alexandru cel Bun, prezentă şi acum în mănăstire, are o importanţă deosebită din punct de vedere artistic, istoric şi spiritual. Sfântul Voievod Ştefan cel Mare, Petru Rareş, Alexandru Lăpuşneanu şi-au înscris numele în rândul ctitorilor prin daniile făcute.

În perioada când Mănăstirea Bistriţa s-a aflat sub administraţia bisericii Sfântului Mormânt din Ierusalim, numeroase odoare, manuscrise au fost înstrăinate. Răscoala eteristă din 1821 a afectat mănăstirea, fiind devastate mormintele ctitorilor şi pierzându-se din nou obiecte preţioase.

În perioada *Primului Război Mondial*, mănăstirea a adăpostit răniţi, copii orfani ce au fost crescuţi şi educaţi sub zidurile sale.

Un document de mare preţ scris în limba slavonă se regăseşte şi acum la Mănăstirea Bistriţa, *Pomelnicul Mănăstirii Bistriţa,* din anul 1407, un document de referinţă privind trecutul medieval al Moldovei. Începând din anul 1967 şi mai ales sub stăreţia Arhimandritului Ciprian Zaharia, Mănăstirea Bistriţa, dintr-o ruină a devenit astăzi un lăcaş al frumuseţii şi al istoriei Neamului Românesc. S-a consolidat turnul de intrare al lui Petru Rareş şi turnul clopotniţă al Sf.Voievod Ştefan cel Mare, zidul de incintă, biserica voievodală, *Casa Domneasca*, *Şcoala Domnească*, chiliile călugărilor.

Ciprian Zaharia, care intrase în rândul monahilor când avea 18 ani a fost *„salvat ca prin minune de Patriarhul Iustinian de avatarurile Decretului din 1959*”. A fost adus în anul 1979 la Mănăstirea Bistriţa, de vrednicul de pomenire Părintele nostru Teoctist, având cea mai lungă stăreţie din veacul al XX-lea, în care îşi desăvârşise lucrarea. A reuşit să reînvie tradiţia monastică, oficiind prima călugărie după 30 de ani de interdicţie, şi anume cea a actualului Arhiereu-vicar al Episcopiei Romanului, PS Ioachim Băcăuanul. A fost si un harnic restaurator al ctitoriei lui Alexandru cel Bun, la finalizarea lucrărilor primind şi rangul de arhimandrit.

Părintele Iustin Pârvu, ca şi alţi mulţi părinţi ce au făcut mulţi ani de puşcărie politică, şi-a găsit adăpost la Mănăstirea Bistriţa, sub oblăduirea părintelui stareţ, arhimandrit **Ciprian Zaharia**. După 1990, în cimitirul Mănăstirii Bistriţa a construit o biserică din lemn în stil tradiţional şi a iniţiat înfiinţarea unor schituri noi. O prezenţă benefică acestui colt de rai, pentru care s-a străduit şi a păstorit 26 de ani ca stareţ.

Deţinuse şi funcţia de exarh al mănăstirilor din Neamţ, în perioada când mănăstirile aveau nevoie de oameni destoinici. Tot el a ajutat la redeschiderea unor vechi mănăstiri. A rămas şi în amintirea scriitorilor care i-au închinat câteva pagini sau rânduri, între ei amintindu-l pe poetul Ioan Alexandru care i-a dedicat câteva poezii. În ultimii ani ai vieţii a fost încercat de o boala grea, pregătindu-se astfel de întâlnirea cu „*împăratul cel fără de moarte*”.

Dintr-un loc răvăşit de vremuri, Arhimandritul Ciprian Zaharia a reuşit să ridice mănăstirea maiestos. Şi-a dedicat întreaga viaţă acestui loc încărcat de istorie şi evlavie ortodoxă. A făcut ca Mănăstirea Bistriţa să-şi păstreze comoara cea mai de preţ a Ortodoxiei, credinţa statornică, tradiţia patristică filocalică şi rugăciunea neîntreruptă, dăruindu-ne prin hărnicie şi jertfă, valori de patrimoniu, „*oglinzi ale împărăţiei cerurilor*”.

Mănăstirea Bistriţa, aşa cum arată ea astăzi, este şi o creaţie a stareţului Arhimandrit Ciprian Zaharia. Lăcaş luminat, unde florile şi verdele vieţii mai păstrează amintirea înţeleptului stareţ

În data de 26 decembrie 2007, la ZI MARE, Ieromonahul CIPRIAN ZAHARIA plecase printre îngeri. Se pregătise pentru marea „plecare”. Îşi pregătise singur „locul”. Vrednicul de pomenire Părintele nostru Teoctist, îl aştepta... Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist era legat de acest loc amintindu-şi „cu dragoste şi plăcere” de locurile unde a îmbrăcat prima dată haina de călugăr în anul 1935, unde a primit numele de Teoctist. Vorbeau săptămânal la telefon.”Plecarea” Patriarhului în lumea veşniciei l-a marcat pe Arhimandritul Ciprian Zaharia.

Arhimandritul Ciprian Zaharia, aparţinând unei mari generaţii de duhovnici şi stareţi, se îmbolnăvise încetul cu încetul în urma schimbării sale de la stăreţie. Fusese pensionat, deşi îşi propusese să mai facă multe pentru locul său, unde şi-a dedicat anii în slujba Neamului şi a lui Dumnezeu.

O decizie pripită, o decizie care i-a grăbit „plecarea" printre Cei Drepţi. „*Doamne, iartă-i, ca nu ştiu ce fac*!"

Frumuseţea locului şi înnoirile aduse de-a lungul anilor de arhimandritul Ciprian Zaharia au rămas. Dar parcă lipseşte ceva... Acel suflet viu ce anima odată obştea mănăstirii... S-au schimbat multe în mănăstirile din Moldova...Am întrebat de locul de veci al bunului stareţ. Un monah, cu ochii plini de lacrimi ne-a indicat locul..."*A fost pentru mine tată, părinte, duhovnic, m-a certat, m-a învăţat, m-a iubit*".

A călugărit pe mulţi fraţi, azi unii stareţi...dar l-au uitat pe bunul arhimandrit Ciprian Zaharia, un om drept, cu frica de Dumnezeu, care acum şi-a găsit liniştea. Mai oftează în curtea umbrită, după schitul pierdut, după risipirea binelui sădit în curtea plină de flori.

Aprindem o lumânare, din partea unui vechi prieten. Ardea frumos ca şi cum mi-ar fi mulţumit....

O floare a ortodoxiei! Arhimandritul **CIPRIAN ZAHARIA** poate fi trecut în rândul ctitorilor Mănăstirii Bistriţa! Un ctitor ce a adus lumina pentru Neamul Românesc! Credincios lui Dumnezeu şi Bisericii Sale cât a trăit, Ciprian Zaharia şi-a „***dobândit cununa de mărire***"!

Arhimandritul Ciprian Zaharia - un străjer în vremuri de restrişte

Arhim. Timotei AIOANEI
Exarh cultural al Arhiepiscopiei Bucureştilor

În anii '80, când l-am întâlnit pentru prima dată, arhimandritul Ciprian Zaharia părea un om închis, sobru, preocupat de lumea lui şi mai puţin deschis către cei din preajmă. Stăreţea la Bistriţa, voievodala ctitorie a lui Alexandru cel Bun, mănăstire care şi-a scris, multă vreme, istoria pe aceeaşi pagină cu Neamţul. Ce a însemnat stăreţia lui la Bistriţa a spus-o clar unul dintre ucenicii săi de altădată, Prea Sfinţitul Ioachim Băcăuanul: „*una dintre cele mai rodnice şi mai lungi stăreţii din întreaga istorie a mănăstirii*". Şi asta nu doar din pricina anilor mulţi (1979-2005), cât mai ales a realizărilor din timpul acela de răscruce.

Ciprian Zaharia a venit la Bistriţa când avea vreo 50 de ani. Până atunci fusese, timp de 35 de ani, unul dintre diriguitorii vieţii călugăreşti de la Secu. Mi-a vorbit în multe rânduri despre viaţa unor monahi adevăraţi care vieţuiau la Secu înaintea decretului comunist, care i-a expulzat din mănăstire. Nu i-a uitat niciodată. La slujbele pe care le săvârşea, îi pomenea într-un lung şir de nume desprinse parcă dintr-un calendar aghioritic şi, o dată pe an, ori mai des, le făcea câte un praznic după rânduiala pământului românesc.

Prin ce s-a caracterizat perioada de stăreţie a părintelui Ciprian

În primul rând prin abilitate în vremuri de încercare şi presiune puternică faţă de Biserică, în general, şi monahism, în special. Datorită acestei abilităţi, contestată uneori în mediile eclesiale, Bistriţa a devenit o mănăstire cunoscută şi cercetată de credincioşii zonei, dar şi de pelerinii veniţi de departe pentru a-i întâlni pe duhovnicii vestiţi care se nevoiau acolo: Marchian Ciubotaru, Martinian Conuţ, Hrisostom Asavei, Ioanichie Bălan, Iustin Pârvu şi alţii. Unii dintre ei, urmăriţi de serviciile secrete, au mărturisit până la urmă că s-au aflat atunci într-o oarecare siguranţă între zidurile mănăstirii. Aceştia, împreună cu alţi călugări mai tineri, au pus umărul la refacerea vieţii duhovniceşti din vechea chinovie. În miez de noapte, când prin mănăstire nu mai mişunau ochii iscoditori, slujbele îşi urmau cursul de veacuri, reînnodând tradiţii bătrâne şi predând mai departe, celor tineri, dorul după înălţimile Taborului. Tot la o slujbă de priveghere s-a făcut prima călugărie, după 30 de ani de interdicţie. Şi apoi, tunderile în monahism au fost multe, la fel şi hirotoniile. O parte dintre monahii de atunci au rosturi înalte în Biserică şi duc mai departe, acolo unde se află, tradiţia acestei mănăstiri istorice şi sfinte. În mănăstirea Bistriţa, pe lângă împrospătarea duhovnicească s-a lucrat mult şi din punct de vedere edilitar - gospodăresc. Ridicarea caselor monahale din incintă, renovarea palatului domnesc, a gospodăriei, construirea unei biserici în stil tradiţional în cimitirul mănăstirii şi alte lucrări importante, au însemnat toate la un loc ani de trudă, jertfă, cheltuieli şi timp preţios. S-a spus în zilele înmormântării stareţului Ciprian că mănăstirea a fost vizitată în anii aceia de oameni importanţi, cu nume sonore şi cu poziţii înalte. Unii dintre ei au ajutat, chiar dacă formal aparţineau ideologiei potrivnice, la finalizarea lucrărilor amintite. Tot atunci, mănăstirea a fost gazdă bună pentru numeroşi oameni de cultură, scriitori, pictori, artişti.

Milostiv şi primitor de Străini

Arhimandritul Ciprian a făcut şi pentru ei numeroase fapte bune, a fost milostiv şi primitor de străini. Unii scriitori, aşa cum a fost Ioan Alexandru, i-au închinat câteva poezii, precum cele din „Imnele Iubirii" şi „Imnele Moldovei", rămase ca un testament al poetului pentru Ţara Muşatinilor. Părintele Ciprian a ajutat mulţi tineri să urmeze şcoli teologice, le-a cumpărat haine şi cărţi, le-a dăruit primul veşmânt şi primul liturghier. Mulţi oameni ai Bisericii, astăzi cu diferite slujiri, păstrează imaginea unui monah milostiv, rugător, veghetor pentru mănăstire şi pentru bunul ei mers. Pe de altă parte, el s-a confruntat şi cu neîmpliniri, cu omeneşti eşecuri, cu nelinişti şi împotriviri. Se vorbea uneori de vigilenţa nestăpânită a unor demnitari zonali care aduceau mereu în discuţie „problema mănăstirii Bistriţa şi a oamenilor ei". Probabil că pentru a rezista în anii cei mai înverşunaţi ai regimului comunist a trebuit să se plătească un tribut. Cu toate acestea, tributul amintit a salvat esenţialul. Mănăstirea Bistriţa a înfruntat vijelia şi a ieşit la liman cu nădejde în vremuri mai bune.

Un stareţ în vreme de încercare

În ultimii ani ai vieţii, arhimandritul Ciprian Zaharia s-a schimbat foarte mult. Nu mai era străjerul neadormit, nici ochiul de vultur care scruta întreaga aşezare.

S-a retras într-o lume a lui, nepăsător parcă la multele probleme care se întâlneau la tot pasul. În această perioadă l-am mai întâlnit de câteva ori. Între momentele de amnezie avea şi unele în care-şi amintea de oameni şi locuri prin care trecuse în viaţă. I-am ascultat aşadar amintirile şi am reţinut câte ceva din fiecare. Nu mai era Ciprian de altădată, pe lângă care treceai tremurând. Ciprian de acum era ca şi un „prunc fără răutate", fără resentimente, fără griji şi orgolii. Era, aş zice, pregătit pentru Judecata din urmă. De ce oare s-a petrecut trecerea lui în lumea veşniciei tocmai în ziua pomenirii Sfântului Nicodim de la Tismana? Va fi avut evlavie monahul nemţean pentru marele avă care a zidit atâtea mănăstiri? Ori poate că aşa a fost hotărât pentru arhimandritul Ciprian, care a încercat şi el să întemeieze mănăstiri şi schituri noi, multe la număr, după modelul marilor părinţi îndrumători de obşti şi ctitori de lăcaşuri Sfinte. Oare s-a întâmplat aceasta pentru multele privegheri de la miezul nopţii la care părintele Ciprian era nelipsit?

A fost arhimandritul Ciprian un monah cu lungă slujire, un stareţ în vreme de încercare, un suflet bun, ascuns într-un veşmânt învechit.

Un om sub vremi, care şi-a dus crucea printre spini şi mărăcini în vremuri pe care noi nu le înţelegem pe deplin.

„fără durere... în pace”

Dan CIACHIR
publicist, critic literar, Bucureşti

Pe 26 decembrie, în a doua zi de Crăciun, a trecut către Domnul părintele arhimandrit Ciprian Zaharia, proin-stareţul mănăstirii Bistriţa, pe care a condus-o mai bine de un sfert de veac - din 1979 până în 2005. A murit călugăreşte, implicit creştineşte, *„fără durere... în pace”*, în zi de mare sărbătoare... Îl auzisem de doua ori, în ultimii ani, spunând fără nici un fel de emfaza: *„Daca m-aş mai naşte o data, tot călugăr m-aş face.”*

Părintele Ciprian a fost unul dintre cei mai autentici călugări pe care mi-a fost dat să-i cunosc. Asta s-a întâmplat în urmă cu aproape 25 de ani şi consider faptul un mare noroc spiritual. Poate că şi din aceasta ipostază de fiu duhovnicesc al părintelui Ciprian decurge mărturisita mea reţinere faţă de aspectele "Ştiinţifice" ori scolastic ale Ortodoxiei, ca să nu mai vorbesc de cele ale Doxologiei. Un om poate să înveţe să şofeze luând 40 de ore de condus cu un instructor, sau să aibă şansa unui tată sau a unui unchi proprietar de atelier de reparaţii auto, astfel încât să poată cunoaşte multe tipuri de motoare şi de vehicule. Am avut acest noroc pe lângă părintele Ciprian.

Nu uit, de pildă, simplitatea şi precizia cu care mi-a explicat diferenţa dintre schima mare şi schima mica. O făcea din interior - altfel decât teologii universitari. Nu uit prima călugărire sau tundere în monahism la care părintele Ciprian a ţinut să iau parte, în toamna lui 1984, cântarea "Braţele părinteşti" răsunând in biserica Mănăstirii Bistriţa în care toate luminile fuseseră stinse şi şoapta unei femei simple: *„Maică, dacă cineva a fost de faţă la o călugărire şi nu are lumânare pe patul de moarte - i se socoteşte ca şi cum ar fi avut...*”. Un om care devine călugăr îşi schimbă nu atât numele, cât statutul ontologic. Devine un virtual *„înger în trup*”. Poate că lucrul acesta l-a făcut pe Nae Ionescu să-i spună odată lui Mircea Eliade - potrivit lui Andrei Scrima: *„Băi băiete, vine o vreme când fiecare dintre noi duce un mort în spinare: călugărul care am fi putut fi*”.

Nu există călugărie „tradiţională” şi călugărie „modernă” decât în minţile intelectualilor care nu pot trăi fără dihotomii şi „alternative”. Călugăria, ideal şi realitate, este de un singur fel. Unică. Părintele Ciprian Zaharia nu a fost numai monah adevărat, adică om care trăieşte teologhisirea, ci şi stareţ. Unul de o popularitate discretă; la antipodul tenorului duhovnicesc. Un stareţ de vremuri grele, care smulgea Ocârmuirii încuviinţarea de a face miezonoptica pe motiv că are în mănăstire obiecte de patrimoniu şi se teme de hoţi. De locurile unde este lumină şi zgomot, răufăcătorii nu se apropie... Un stareţ care întindea masa oamenilor Stăpânirii pentru ca în timp ce aceştia duceau paharul de vin sau pulpa de gâscă la gură părintele Iustin Pîrvu să aibă linişte în chilie - după 14 ani de închisoare - iar părintele Ioanichie Balan să îşi poată transcrie în pace dialogurile sale ecleziale... Moldovean născut în anul 1931 în comuna Boroaia, intrat de tânăr în monahism şi salvat ca prin minune de Patriarhul Justinian de avatarurile Decretului din 1959, părintele Ciprian Zaharia aparţine unei mari generaţii de duhovnici şi stareţi. Una care ne-a luminat tare cu lumina credinţei.

Fiul Eleonorei şi al lui Vasile Zaharia, fiind al patrulea copil din cei nouă fraţi (două fete şi şapte băieţi). A urmat cursurile primare în Boroaia şi Şcoala normală din Roman, intenţionând să devină învăţător, dar credinţa puternică în Dumnezeu l-a făcut să urmeze calea călugăriei, astfel a intrat în viaţa monahală de la Mănăstirea Secu pe când avea doar 17 ani (1950-1953). Urmează apoi *Seminarul Teologic* de la Mănăstirea Neamţ *(*1953-1958), Facultatea de Teologie Bucureşti (1958-1963). În anul 1963 susţine licenţa în teologie, în cadrul catedrei de Istoria Bisericii Universale, cu teza: *Patriarhia din Ierusalim.* În anul 1974 este stareţ al Mănăstirii Bistriţa, iar din 1984 este arhimandrit. Din anul 1992 este exarh al aşezămintelor din Neamţ. A publicat numeroase articole (peste 300) atât în reviste din ţară, cât şi din străinătate, printre care şi în publicaţia Mănăstirii *Shefton* din Japonia, despre Mitropolitul Iosif I Muşat. În anul 1990 fondează revista de spiritualitate ortodoxă Credinţa Neamului, care a atras un număr considerabil de colaboratori de marcă. A reconferit autoritate Sf. Mănăstiri Bistriţa, modernizând-o şi atrăgând atenţia asupra ctitorului ei, Alexandru cel Bun. Organizator de excepţie a amenajat în incinta mănăstirii un *Muzeu* foarte bine documentat. (n.r.)

Teorema Tetractis și aplicațiile ei cibernetice

profesor Laurențiu Dan LEOREANU
primarul municipiului Roman

> *"**Quadrilema** sau **tetralema** reprezintă un procedeu logic de combatere a tuturor posibilităților unei **probleme.** Prezentă şi în gândirea antică a Indiei, la un Nagarjuna (Madhyamika-sutra), la Gaudapada sau la Vasubandhu, iar în gândirea greacă la Pyrrhon din Elis sau, mai târziu, la Sextus Empiricus, tetralema se caracterizează prin aceea că afirmă un fapt, îl afirmă şi îl neagă în acelaşi timp şi, în fine, neagă afirmaţia şi negaţia aceluiaşi fapt în acelaşi timp."*
> ***Tudor Ghideanu***

Îmi este deosebit de plăcut să prezint, în puține cuvinte, rodul cel mai strălucit al unei opere ştiinţifico-filosofice de o viaţă, aşa cum este lucrarea de îndelungă râvnă şi strădanie necontenită a prof. univ. dr. emerit **Tudor Ghideanu**, fiu al Străvechii noastre cetăţi culturale: *Roman*.

Pentru toţi cei care nu cunosc, sau n-au auzit chiar despre persoana profesorului, vom reaminti că s-a născut la Cordun, a urmat şcoala la Roman, absolvind *Liceul Tehnic de Mecanică şi Siderurgie*, promoţia 1955 şi a făcut matematicile cu profesorul Aurel Panaite, căruia i-a purtat mereu o vie recunoştinţă pentru cele învăţate - în primul rând matematicile superioare.

În 1958 a intrat primul la *Facultatea de Istorie şi Filosofie*, secţia filosofie, şi a terminat în 1963 cu diploma de merit, şef de promoţie pe ţară. A primit repartiţia ministerială în învăţământul superior pentru disciplinele: **Istoria filosofiei contemporane** şi **Istoria filosofiei româneşti.**

Pentru cele ce voi releva, merită să amintim faptul semnificativ că în planul de învăţământ al *Facultăţii de Filosofie*, alături de logică, istoria filosofiei, psihologie, etică, estetică, se aflau şi disciplinele ştiinţifice: bazele matematicii, bazele fizicii relativiste şi cuantice, bazele biologiei şi geneticii, bazele chimiei, discipline ce erau predate de mari profesori precum: Al.Triandaf, Dan Papuc, Adolf Haimovici, Izu Waisman, Ioan Gottlieb, G. Ioniţă, Corneliu Zolyneak etc.

Profesorul Tudor Ghideanu a urcat toate treptele ierarhiei universitare, cercetarea sa ştiinţifică, filosofică şi didactică desfăşurându-se sub veghea şi influenţa directă a unor dascăli de excepţie precum: Petre Botezatu (logică), Theofil Simenschi (latină şi greacă), Ernest Stere (istoria filosofiei), Vasile Pavelcu (psihologie), Isac Davidsohn (sociologie şi cultură), Al. Hussar (estetică) etc.

Merită subliniat, în chip deosebit, faptul că opera ştiinţifică a profesorului nostru s-a conturat şi printr-o corespondenţă importantă cu mari filosofi şi oameni de ştiinţă ai sfârşitului de secol al-XX-lea, gânditori de rezonanţă internaţională ca: **Octav Onicescu, Anton Dumitriu**, **Constantin Noica, Alexandru Boboc**, dar şi cu tinerii: **Petru Ioan** şi **Andrei Marga**. Nu pot (şi nu trebuie) să fie lăsate de o parte prezenţele la congresele de filosofie din străinătate (Milano, Jena, Freiburg im Breisgau) şi din ţară (Cluj, Timişoara, Iaşi, Bucureşti) la care temele de predilecţie erau: **raporturile criterice dintre filosofie şi ştiinţă.**

Desigur, opera ştiinţifico-filosofică a lui Tudor Ghideanu este reprezentativă pentru epoca actuală, pe care o parcurge creator gândirea contemporană. Amintim volumele cele mai importante, dintr-o strădanie de-o viaţă:

-**Percepţie şi morală în fenomenologia franceză** - Ed.Ştiinţifică şi Enciclopedică Bucureşti, 1979;

-**Conştiinţa filosofică de la Husserl la Teilhard de Chardin -** Ed. Junimea, Iaşi, 1981;

-**Istoria filozofiei româneşti** (Tratat), Ed. Academiei, 1985 (Colaborare);

-**Anamnesis sau Treptele aducerii aminte** - Ed. Junimea, Iaşi, 1987;

-**Temeiuri critice ale creaţiei** - *Filosofia lui Jean-Paul Sartre*, Ed.Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti 1988 care a abţinut Premiul Academiei Române 1990;

-**Terra Genitrix, Spiritualitate românească** Ed. Institutului Naţional pentru Societatea şi Cultura Română, Iaşi, 1998;

-**Ekpirosis** *sau* **Posesia focului** Ed. Institutului Naţional pentru Societatea şi Cultura Română, Iaşi, 1999;

-**Odysseea conştiinţei filosofice moderne** *de la Kant la Nietzsche* - Ed. Junimea, Iaşi, 1999;

-**Odysseea conştiinţei filosofice moderne şi contemporane** *de la Pragmatism la Postmodernism,* Ed. Junimea, Iaşi, 1999**;**

-**Existenţialismul. Comedia umanistă a secolului XX** Ed. Vasiliana'98, Iaşi, 1999;

-**Filosofia criteriului,** Ed. Axis, Iaşi, 2004;

-**Filosofia lui Eminescu,** Ed. Cronica, 2004;

În ultimul deceniu, creaţia filosofică a lui Tudor Ghideanu, asumând problematica religiei creştine, în ipostaza de conducător al *Masterului de Filosofie Creştină şi dialog cultural*, de la Universitatea *Al. I. Cuza* din Iaşi, a determinat, firesc, apariţia lucrărilor:

-Sensul teandric al iubirii, Ed.Lumen, Iaşi 2005;

-Splendoarea bucuriei în ontologia Trinităţii, Ed. Lumen, Iaşi 2007;

-Cronica Romanului şi a Episcopiei de Roman, lucrare aparţinând episcopului Melchidesc, retranscrisă de filosoful Tudor Ghideanu, apărută la editura Muşatinia, în anul 2008;

-Melchisedec, lumina Ortodoxiei, Ed. Muşatinia, Roman 2009;

-Patriarhie şi Autocefalie, Ed. Muşatinia, Roman 2010.

Coordonata ştiinţifico-filosofică a operei profesorului este ilustrată sintetic şi de cartea pe care o prezentăm, intitulată caracteristic - pentru că este o lucrare despre cei 4 functori ai Logicii universale: *Chivotul syncategorematelor şi Infinitul.* Ea constituie contribuţia originală a autorului în domeniul teoretic şi aplicativ al Informaticii.

Structurată în două părţi, lucrarea prezintă în 3 limbi (germană, engleză, română) **metoda** celor 4 functori (conectori) logici invarianţi (constante logice), fenomenologia istorico-filosofică în întreaga desfăşurare temporal-istorică a gândirii umane. Cei 4 functori sunt: *negaţia-afirmaţia, disjuncţia*, *conjuncţia* şi *rejecţia*. Profesorul Ghideanu a formulat clar şi distinct **Teorema Tetractis**, corelând organic *Argumentele*:

1. Logic formalizat;

2. Şahul (64);

3. Legile fizicii relativiste şi cuantice (4);

4. A.D.N-ul genetic (64);

5. **Sistemul periodic al elementelor** (4^4=256);

6. **Istoria filosofiei:** Parmenide-Gorgias**;** Kierkegaard-Kant; Heraklit-Hegel; Dionisie Areopagitul - *Scepticism*-Nietzsche-*Postmodern*;

7. Transistoria: 1).Comuna Primitivă 2). Sclavagism, Ev mediu. Capitalism- 3).Comunism (socialismul) 4).Globalism- (New Age). Această teoremă - axul teoretic al întregii cărţi - se deschide către realizarea Ordinatorului cu 4 „soluţii", visul de aur al informaticii mondiale contemporane - pentru dimensiunea aplicativă, în „soft" *a* teoremei sale, autorul lucrării intuind profund necesitatea identificării şi altor Argumente-Exemplarităţi. Astfel:

Arg. 7 - *Teorema topografică a celor 4 culori*;

Arg. 8 - *Teorema serialismului muzical*;

Arg. 9 - Ars Magna (**Raimundus Lullus**);

Arg. 10 - *Sistemul ontic modal*.

Lucrarea profesorului Ghideanu a găsit că este necesar - pentru ca întreprinderea sa profund originală să nu fie taxată drept hazardată, de către posibilii sceptici - să aducă în sprijin teoria: logica dinamică a contradictoriului şi a terţiului inclus (Ştefan Lupaşcu); logica modală a lui Grigore C. Moisil.

Autorul acestei mirabile cărţi, probabil unică pe mapamond, aduce şi confirmări certe ale Teoremei Tetractis, alte 3 teoreme proprii: *Teorema Quadratura cercului; Teorema taina piramidei şi Teorema finitului*.

Partea I a cărţii se completează, probatoriu, cu un capitol caracteristic: *Numărul natural şi pătratele magice*.

În mod definitoriu, partea I se finalizează prin capitolul *The Psiholophical problem of the Great Constants of the Quantic and Relativist physics*, comunicată în 1980 la Congresul General *Relativity and Gravitation Proceeding, Bucharest*.

Partea a II-a a cărţii: *Chivotul syncategorematelor* îşi are completarea firească în problema profund semnificativă *A gândi Infinitul*, problemă ce favorizează distincţiile ontologice dintre „infinitul potenţial" şi „infinitul actual", distincţii clarificate de marii filosofi Hegel şi Schelling, readuse în discuţie de Georg Cantor, Louis Couturat, Pavel A. Florenski, Basarab Nicolesco etc. După un preambul edificator, *Capitolul 1* analizează *Problema infinitului în spaţiu şi timp*: *Dialectica noţiunilor de finit şi infinit în istoria filosofiei universale*; *Cosmologia contemporană confirmă tezele filosofiei dialectice*; *Paradoxele infinitului; Deplasarea spre roşu*; *Expansiunea metagalaxiei*; *Critica interpretărilor idealiste ale fenomenelor cosmologice; Infinitul în matematică.*

În *Capitolul al-II-lea* este abordată tema *infinitului în microcosmos*. Luăm cunoştinţă cu: ontologie dialectică a continuităţii şi discontinuităţii.

Analizând, în special, problema infinitului în microcosmos, profesorul Ghideanu dezvăluie *dificultăţile teoretice cu infiniţii în microfizică*, având în analiză şi particulele elementare (posibile) *tahionii* - particule aflate „*dincolo de bariera luminii*."

În decursul anilor, temele acestei lucrări deschis enciclopedice au stârnit multe neînţelegeri din partea celor mai puţin avizaţi în aceste varii domenii, care se subordonează, teoretic, drept *Chivotul syncategorematelor.*

Efortul prelungit şi răbdător al autorului a primit însă încurajările dezinteresate ale personalităţilor, savanţilor: acad. Mihai Drăgănescu (fostul preşedinte al *Academiei Române*), acad. Alexandru Surdu (*Institutul de filozofie*), academicianul Ionel Haiduc (preşedintele Academiei), academicianul Teodorescu (Univ. Tehnica *Gh. Asachi*), prof. univ. dr. Vitalie Belousov (Univ. Tehnică *Gh. Asachi,* preşedintele As. Inventatorilor din România), prof.univ. dr. Ioan Tofan (decanul Facultăţii de Informatică. Univ. *A. I. Cuza*).

În cei 40 de ani de când a fost editată în diverse publicaţii: *Revista de filozofie*, *Revue roumaine des sciences sociales, Noesis, Cronica, Convorbiri literare, Metoda functorială* şi *Teorema Tetractis,* profesorul Ghideanu a fost apreciat laudativ de personalităţi academice internaţionale precum: prof. Wolfgang Höwing (Universitatea Fr.Schiller, Jena), prof. Johann Mittelstrass (Universitatea din Konstanz), Iosif Constantin Drăgan (Milano), Theodor Geraets (Ottawa), W. Sprengardt (Maenz), Basarab Nicolesco (Paris), prof.dr. Cezar Buda (fostul Preşedinte al Senatului României), prof. dr. Joan Gottlieb (Univ. *Al. I. Cuza* Iaşi), prof.dr.J.Mohanty (Universitatea din Calcutta, India) etc.

Cel mai important logician român contemporan, prof. univ.dr. Petru Ioan, fostul decan al Facultăţii de Filosofie, de la Universitatea *Al.I.Cuza*, dedica ultima sa carte fostului său profesor de istoria filosofiei Tudor Ghideanu, şi scria definitoriu: „*În măsura în care expresii de tipul <<se acceptă>> / <<nu se acceptă>>; <<se afirmă sau se neagă>>, <<nici nu se afirmă, nici nu se neagă>>*, <<se acceptă *şi …şi*>>, <<*se acceptă*…., dar nu *şi*>> etc., sunt *conectori*, sau *functori* (de *afirmare* sau *negare*, sau *refulare*; de *disjungere*; de dublă *respingere,* sau de *rejecţie*; de dublă *afirmare* sau de *conjucţie* ş.a.m.d.), detectarea prezenţei şi evaluarea impactului unor astfel de structuri pentru economia discursului cercetat şi pentru raporturile sale cu alte universuri de discurs filosofic, ţine, după eminentul gânditor român, de metoda functorială. Tudor Ghideanu a teoretizat procesul la paradigma menţionată, dar a şi aplicat-o ori de câte ori s-a ivit prilejul." (**Petru Ioan**, *Introducere în protologie*, Iaşi, 2008, p.327.)

Lucrarea pe care o prefaţez cu bucurie spirituală, dar şi cu responsabilitate civică, se conturează prin două valori indubitabile: prima este **valoarea intrisecă** de originală contribuţie la procesul cunoaşterii legităţilor *Raţiunii umane*, iar cealaltă este valoarea pragmatică a utilităţii descoperirii (şi invenţiei).

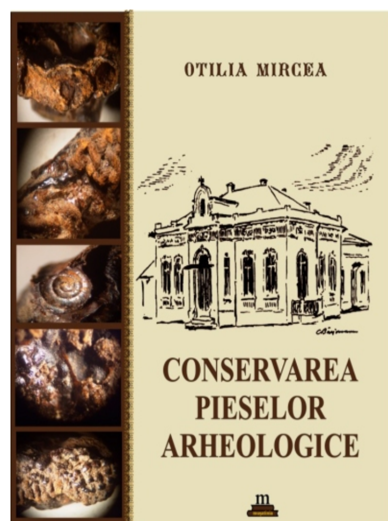
Dacă pe cea dintâi o salut ca profesor de informatică la *Liceul Roman Vodă,* fiind cu sinceritate pătruns de noutatea ei provocatoare, pe cea de-a doua trebuie să o sprijinim cu vigoare investiţională ca pe o posibilă, şi de ce nu, reală materializare, concretă, a unui *Soft* de succes prin autodecibilitatea internă a adevărului celor 4 soluţii, într-un ordinator de proiecţie microsoft autohton la Roman. S-ar împlini astfel ceea ce de la Thales rar s-a mai înfăptuit: ca un filosof obişnuit cu speculativul şi abstracţiile gândirii să concretizeze în chip pragmatic un calculator (ordinator) fără „spaţii goale", adică integral, **cu toate cele *4 syncategoremate.***

Pentru meritele evidente ale lucrării şi ale reuşitei teoretice (deocamdată), îl felicit pe prof. univ. dr. Emerit Tudor Ghideanu şi îmi exprim speranţa că munca sa va continua pe aceleaşi coordonate valorice şi spirituale.

O lume eterogenă ...sub microscop

Autoarea lucrării **Conservarea pieselor arheologice**, doctorand inginer Otilia Mircea, este recunoscută de la începutul carierei sale, la Muzeul de Istorie al oraşului Roman, ca o specialistă de prim rang şi ca o muzeografă deosebită, pregătită la superlativ, cu o documentare contemporană de excepţie şi preocupată profund în a cerceta, cu mijloace logice şi materiale, lumea eterogenă a unui material arheologic, ce a fost supus, mai mult decât oricare altul, unor metamorfoze diacronice, apartenente la un necunoscut istoric, extrem de larg.

Însăşi prezenta lucrare de doctorat, apărută la Editura *Muşatinia*, confirmă, din plin, aceasta şi prin ineditul tematicii ei, ca şi prin modalitatea de tratare a acesteia, utilizând evantaiul fizico-chimic al unor viziuni contemporane, o matematizare adecvată, precum şi o apelare impresionantă la o bibliografie fără egal.

Autoarea porneşte de la analizarea, diagnosticarea şi procesele de laborator arheologic, prin care se poate acţiona şi preveni acel fenomen gradual de degradare intimă a materialului muzeistic metalogen, considerându-se şi posibilele daturi în timp, care l-au trecut, la vremea lor în a căpăta valoare de *exponat*.

Lucrarea se axează, în paralel şi la procesul morfologic în sine al acestor metamorfoze, dar şi la localizarea obiectelor comentate, acestea din urmă fiind raportate la perimetrul arheologic al judeţelor Neamţ şi Bacău.

După analiza proceselor istorice, autoarea trece la fireasca şi necesara procedură praxiologică actuală, aplicată patrimoniilor muzeistice, posesoare ale unor astfel de exponate metalogene, folosibile într-un „*ieri*” îndepărtat şi devenit acum exponat peren al actului expoziţional contemporan.

Demersul cercetătoarei ne dăruieşte, cu generozitate, o picătură din comoara lăuntrică a *ştiinţei*.

Editor, Emilia Ţuţuianu DOSPINESCU

După 20 de ani

Scrisoare de la un moldovean

Sergiu GĂBUREAC
Biblioteca Metropolitana Bucureşti

Odată cu ratarea drumului rapid către democraţie, în celebra *Duminică a Orbului*, România a intrat într-un lung proces de stagnare, dacă nu chiar involutiv, agrementat cu tot felul de crize. Reale sau inventate. Trăim vremuri tot mai agresive. O agresivitate promovată din toate direcţiile. Cu largul concurs al *fazanilor* şi *vulpoilor* din mass-media, au loc tot felul de atacuri mediatice, care de care mai spectaculoase. Vânzătorii de fumigene şi tiribombe, din spatele uşilor închise, fac profituri uriaşe. Păpuşarii sunt în mediul lor. De cele mai multe ori, criticile lansate sunt fără niciun rost, câtă vreme nu sunt oferite soluţiile concrete de rezolvare a diverselor crize care apar dimineaţa, la prânz şi seara. Ne aflăm în plin Kafka, în care toţi fac predicţii, promisiuni şi nimeni nu se ţine de cuvânt, realizările lăsându-se mult aşteptate.

E timpul să plecăm în analizele noastre, din orice domeniu, de la adevăruri extrem de dureroase într-o ţară unde, se pare, mama şmecherilor de şmecheri a fost şi este permanent gravidă. Ne aflăm în faţa unei Românii sleite de puteri regeneratoare şi extrem de confuză. Bietul cetăţean, privitor de canale şi canalii, consumatorul de ştiri, prostit şi incapabil de a-şi reveni din acest marasm, creat de politicieni şi mass-media, se află într-o continuă spaimă faţă de ceea ce se întâmplă şi nu mai înţelege nimic. Informaţiile ajung la el distorsionat, în funcţie de oră şi de provenienţă.

Acum totul e simplu ! Au trecut de atunci 7.296 de zile din viaţa fiecăruia, precum şi a celor 30.000.000 de români de pe planetă. Acum ştim că în 1989 a expirat, de fapt, înţelegerea puternicilor zilei semnată la Ialta. Atenţie ! Acum 20 de ani **NU ŞTIAM**. Atunci, mai mulţi nemţeni, ne-am implicat în valul uriaşelor schimbări din Europa de Est. Ne-am asumat, în acele zile, responsabilităţi şi gesturi care peste atâţia ani şi după atâtea evenimente par inutile.

Am fost ultimii est-europeni care am făcut gestul lepădării de un sistem politic falimentar.

Cu toate acestea, atitudinea revoluţionarilor, a câtorva mii de indivizi la nivelul ţării, a generat furia organelor, surprinse de existenţa unor români, anonimi în cea mai mare parte, care vroiau cu adevărat *Libertate* ! şi Jos Ceauşescu !

După cum ştim, şi dovezile sunt numeroase, implicarea câtorva mii de români în *Revoluţia est-europeană*, alături de milioanele de est-europeni, a fost negată vehement de conaţionali şi este, încă, negată de unii şi de alţii. Aşa cum se mai neagă şi ceea ce s-a strigat atunci. Trist e faptul că unii au nostalgia acelei vieţi de tip lagăr. De vină suntem cu toţii pentru aceste realităţi ale României postdecembriste.

Personal am rămas, după 20 de ani, cu aceeaşi convingere a utilităţii şi justeţei implicării în asumarea preluării şi coordonării activităţii la nivel judeţean şi local începând cu 22 decembrie 1989 şi până în 31 iulie 1990.

Puţini ştiu ce program diabolic de rezistenţă a regimului ceauşist se pusese la cale. **Dacă nu ar fi existat aceste mii de oameni din câteva zeci de localităţi ale României, care să se manifeste deschis împotriva regimului ceauşist în primele 72 de ore de la începerea dezagregării regimului de dictatură, motivaţia menţinerii acestui regim ar fi fost foarte puternică. Dacă elemente din securitate, precum şi elemente din armata română nu ar fi trecut de partea revoluţionarilor, urmările ar fi fost cumplite.** Să nu uităm nici o clipă că noi am avut un comunism românesc şi nu sovietic, dezvoltat aberant.

Nu am avut situaţia ţărilor în care au fost trupe sovietice de ocupaţie până în ultima clipă, Moscova impunându-şi permanent punctul de vedere.

Să nu uităm că avem, încă, spre ruşinea noastră, elemente de influenţă de tip dictatorial cu succes în alegeri, fie că se dau de dreapta sau de stânga. Ciuruirea noastră continuă.

Să nu uităm, fapt extrem de important, că România a început să fie jefuită abia după retragerea marii majorităţi a revoluţionarilor din structurile de conducere, la 31 iulie 1990, după celebrele alegeri din mai. Abia după această dată, a început haosul accelerat şi bine dirijat. Atunci s-au elaborat legile, promulgate de regimul Iliescu, care permiteau un asemenea jaf. Astfel, în câţiva ani, am pierdut pasul economic şi social cu fostele ţări comuniste, fiind astăzi de râsul planetei şi pe ultimul loc în Uniunea Europeană. Totul în doar 20 de ani, în ciuda faptului că suntem pe locul al şaptelea ca populaţie şi nu o populaţie chiar de mâna a şaptea.

În tot acest timp, noi, revoluţionarii, am avut atitudini diverse: ne-am dedulcit, unii, la funcţii şi tot felul de privilegii oferite de guvernanţi, ne-am căutat de activitatea noastră profesională, iar alţii s-au retras în eternitate cu gustul amar al neputinţei. Acum ştim cine au fost colaboratorii securităţii. Aşa cum bine ştim şi cine a contribuit din plin la distrugerea postdecembristă a ţării.

Viaţa României s-a petrecut, din punctul nostru de vedere, al revoluţionarilor, pe fondul unei atmosfere, bine întreţinută, de negare a participarii românilor la Revoluţia est-europeană. E simplu ! Cum să recunoască, zeci de mii de pietreni, că au existat câteva zeci de semeni, care au vrut cu adevărat un alt sistem politic, alte drepturi, altă viaţă, decât cea de până atunci? Cum să recunoască, milioane de români că au stat pe după perdele, în timp ce mureau 1.104 de români, alţi 3.352 fiind răniţi de cei cu alte interese. Alte zeci de mii de oameni, semeni de-ai noştri, au rămas traumatizaţi pe viaţă (părinţi, copii, bunici...). Este mult, este puţin ?!

Este enorm, şi o spun cu având la bază argument solide, în comparaţie cu ceea ce s-a întâmplat în celelalte ţări comuniste europene, unde participarea la Revoluţia est-europeană a fost mult mai numeroasă, de ordinul a milioane de oameni care au ieşit în stradă, fără a exista crime şi fărădelegi postrevoluţionare ca la noi.

Ce demonstrează acest lucru ? Că nu întâmplător poporul român are mari probleme după 20 de ani. Probleme de legimitate, probleme de conştiinţă, probleme economice, probleme sociale.

Sigur, revoluţionarii nemţeni nu au făcut mare lucru în acele zile. Au scurtat doar agonia regimului ceauşist cu câteva luni, poate ani. Au reuşit să stopeze instalarea haosului. Au reuşit să păstreze integritatea bunurilor materiale comune şi personale. Au făcut ca instituţiile şi autoritatea locală să funcţioneze cât de cât: apă caldă, lumină, căldură, alimente, locuri de muncă, siguranţa cetăţeanului; să funcţioneze şcolile, spitalele, unităţile industriale, comerţul ...

Sunt nimicuri pentru care, daţi-mi voie să fiu mândru că am participat activ la Revoluţia Română împreună cu mulţi dintre cei pe care îi mai văd mai albi, mai bătrâni, dar tot cu un licăr de speranţă în priviri.

În Judeţul Neamţ a fost o ”revoluţie de catifea”, adică **inteligentă**, aşa cum ar fi trebuit să fie la nivelul întregii Românii ! Acesta e meritul tuturor celor care s-au implicat în acele zile la Piatra, Roman, Tg. Neamţ ...În Bucureşti şi în mai multe judeţe au fost excese atât din partea celor care nu vroiau să cedeze puterea, cât şi din partea revoluţionarilor. De ce să nu recunoaştem. Iar oamenii au avut mult de suferit. La Neamţ, nu s-au întâmplat lucruri grave pe parcursul celor 23 de zile şi 6 luni, până la încetarea activităţii celebrelor CPUN-uri, cu toate că erau împănate, din 13 ianuarie 1990, cu persoane din afara participanţilor activi la revoluţia nemţeană, unele de bună credinţă, altele ... !

După 31 iulie 1990, cei mai mulţi revoluţionari rămaşi după *preselecţia* din ianuarie 1990, s-au retras aşteptând să vină oamenii competenţi. Şi au venit ştim cu toţii cine. Lista e lungă. Toate acestea merită o analiză amplă şi obiectivă. Se va face, cu siguranţă, odată şi odată. Aşa cum au ieşit la suprafaţă şi cele cinci persoane civile şi două cadre de specialitate, care mă urmăreau informativ înainte de 1989, care mi-au intrat pe furiş în casă, care au încercat să-mi otrăvească viaţa prin meschinăriile lor. Acelaşi lucru s-a întâmplat cu milioane de oameni. N-au reuşit pentru că există cineva care veghează. Dar de unde să ştim, noi bieţi pământeni, neiniţiaţi şi intoxicaţi permanent, ce şi cum e destinul nostru !?!

Pe parcursul celor 20 de ani, revoluţionarii români, asociaţi în diverse organizaţii şi-au exprimat, deseori, punctul de vedere cu privire la evenimentele social-politice. Au participat activ la derularea unor programe şi proiecte care să contribuie la aflarea adevărului despre evenimentele din decembrie 1989 din România. De fapt, nu de aflarea adevărului avem nevoie, căci adevărul este arhicunoscut, ci oficializarea lui. **A faptului că în România acelui an, unii au vrut să înlăture regimul ceauşist printr-o lovitură de stat**.

Numai că în atmosfera est-europeană din acel an, mulţi români au dat curs imboldului interior de a se implica în înlăturarea regimului ceauşist fără vreo parolă dată. Chiar dacă la Timişoara evenimentele erau tot mai dure, scânteia fiind aprinsă încă din 16 decembrie, momentul declanşării Revoluţiei Române, la nivel naţional, a fost sinuciderea sau omorârea generalului Milea, între orele nouă şi zece, în dimineaţa zilei de 22 decembrie 1989 şi nu plecarea elicopterului de pe clădirea *Comitetului Central*. Momentul **evacuării** şi nu al **fugii** ceauşeştilor, cum se tot vehiculează, i-a găsit pe revoluţionarii din multe oraşe, deja manifestând în faţa sediilor comitetelor judeţene de partid sau în drum spre acestea. În momentul apariţiei la televizor a unor revoluţionari bucureşteni, Comitetul Judeţean Neamţ al PCR fusese deja invadat de cei aflaţi în piaţă. A fost un moment, pe care revoluţionarii nemţeni l-au gestionat de aşa manieră, încât în doar două-trei ore s-a instaurat ordinea în interiorul clădirii şi a început organizarea internă, după primele momente de debandadă generală. Bineînţeles, cu stângăciile inerente şi emoţiile generate de adrenalina care curgea în valuri. Nu pot uita sprijinul unor elemente din armata şi miliţia nemţeană, altfel nu se ştie cum evolua situaţia.

Da, doamnelor şi domnilor sunt mândru că atunci, în Piatra-Neamţ nu a fost liniştea de după perdele ca în atâtea localităţi din România. Sunt bucuros că mulţi nemţeni au punctat prin participare directă, ca de fiecare dată, marile evenimente ale poporului român, la chemarea insistentă a revoluţionarilor locali. Acea piaţă plină în miez de noapte a fost momentul eliberării de frică pentru mii de nemţeni.

Au urmat trei zile, pe care nu le voi înţelege niciodată, zile pe care le-am trăit în maximă tensiune, împreună cu mulţi dintre cei aflaţi în această sală. Cum o parte a armatei şi a securităţii române au putut să lupte împotriva propriului popor şi împotriva cursului vremurilor europene? Cum laşitatea s-a manifestat din plin în nenumărate situaţii ? Cum de sunt mai mulţi revoluţionari decât cei care s-au implicat responsabil în acele zile ?

Repet, dacă nu ar fi existat acea uriaşă presiune creată de revoluţionari în centrele de judeţ şi alte localităţi ale României, cu siguranţă evenimentele ar fi avut un curs mult mai dramatic. **În paralel s-a declanşat şi lovitura de stat.** N-aveam, atunci, de unde să ştim, deşi anumite întâmplări ciudate petrecute confirmă, azi, din plin acest lucru. Când s-a văzut că revoluţionarii nu pot fi controlaţi, cei interesaţi de păstrarea sau de preluarea puterii, au început operaţii de intimidare, ajungându-se până la împuşcarea în stradă a populaţiei.

Este pata neagră care nu se va şterge niciodată de pe fruntea celor care s-au dovedit, ulterior, autorii acestor fapte. Mai ales după evacuarea lui Nicolae Ceauşescu. La scurt timp, au început *preselecţiile*, *selecţiile*, ademenirile sau înlăturarea celor incomozi. S-a continuat cu denigrarea revoluţionarilor în ansamblu şi, mai ales, mituirea lor ulterioară, sub diverse forme, oficiale şi neoficiale. Pe acest fond, după 31 iulie 1990, a început procesul de prăduire a României, ajungându-se în zilele noastre la corupţia generalizată a tuturor structurilor politice, din administraţie şi justiţie, la o imoralitate ce depăşeşte orice imaginaţie. Ne aflăm, după 20 de ani, într-un moment extrem de delicat, când nu mai ştii pe cine să mai crezi ! Foarte mulţi români şi-au pierdut orice urmă de bun simţ. Au ajuns să-şi vândă conştiinţa pentru o găleată roşie, galbenă sau portocalie cu o uşurinţă de *zombie*. Se trece cu o viteză uluitoare de la un partid la altul, puşlamalele politice invocând tot felul de *interese naţionale*! Principalii vinovaţi pentru toată această stare de lucruri în România ? **Marea majoritate a celor care au avut putere de decizie politică în aceşti 20 de ani.**

Păcatul este al lor. Şi unii au plătit, deja, pentru fărădelegile lor, chiar dacă justiţia românească a stat tot timpul îmbrobodită şi cu ceară în urechi. Totul se plăteşte, chiar dacă nu se vede acest lucru !

Tot mai multe zone ale României se scufundă. Există puţine locuri în care viaţa are un curs normal, unde decizia politică locală este şi în favoarea comunităţii. Asemenea comunităţi se apropie încet-încet de standardele europene. Mă bucur din plin că la Piatra-Neamţ şi Roman nu s-a dat de tot cinstea pe ruşine în aceşti 20 de ani. Trebuie să fiu corect şi să recunosc că mai toţi primarii şi consilierii locali au realizat şi lucruri bune pentru semenii lor. Asta şi ca urmare a opţiunii inteligente a locuitorilor, se pare cu un plus de cunoaştere faţă de alte zone. Să nu se culce cineva pe lauri. Mai sunt, încă, multe lucruri de făcut în Piatra-Neamţ şi, mai ales, în judeţ. Atenţie, nu printr-un exces de portocaliu pot fi rezolvate problemele de zi cu zi ale oamenilor. Excesele sunt mai mult decât periculoase. E nevoie de mult echilibru. Poate mai mult decât oricând în istoria noastră postdecembristă e nevoie de echipă ministerială cu adevărat profesionistă.

Au trecut 20 de ani şi cred că a venit vremea să trecem la treabă serioasă. Riguros planificată. Să lăsăm încrâncenarea la o parte. Să ne unim ca să scoatem ţara din mocirla în care am băgat-o cu bună ştiinţă şi umor non-stop. Să lăsăm pe cei tineri (până în 65 de ani) să-şi hotărască destinele. Să ne lepădăm de **mânie, lăcomie, invidie, lene, avariţie, desfrâu, trufie şi cu speranţă, credinţă, cumpătare, tărie, milostenie, prudenţă şi dreptate să trecem la reconstrucţia ţării.**

Un popor inteligent, bine condus, are nevoie de maximum zece ani să ajungă în rândul lumii. Aşa spun, cel puţin, specialiştii ! Aşa au demonstrat-o din plin slovenii !

Iar celor care s-au implicat în evenimentele de acum 20 de ani, mulţi tineri pe atunci, li se datorează măcar o părticică din puţinele bucurii avute în perioada care a trecut din decembrie 1989.

Doamne ajută !

O pledoarie pentru turismul ecumenic

Forum Romanorum

Marius NECULAI
deputat de Roman, Neamţ

Există locuri care, opus acelor loca obscura, îşi exercită atracţia magnetică, faţă de tot ce înseamnă: cunoaştere, iubire, curiozitate şi împlinire. Tuturor le răspunde acea veche, antică imagine din zicerea: *Et in Arcadia Ego* ("*Şi eu am fost în Arcadia*"), mirabilul *Loc* al tainei şi frumuseţii.

Turismul este desigur, ustensilul, instrumentul care materializează (sau poate concretiza toate aceste funcţii şi roluri descoperitoare (euristice) pentru om: individ, colectivitate, comunitate. Odată cu instituirea şi constituirea lui într-o Organizaţie mondială, Turismul a devenit cu adevărat universal, depăşind orice graniţe, precum şi orice izolare locală. Prin turism, omul îşi transcende condiţia de *homo sapiens* şi *homo faber*, transformându-se, prin complementaritate antică, într-un *homo universalis*: omul total.

Pe coordonata pelerinajului ne desăvârşim nu doar instrucţia, ci şi educaţia, ethonul nostru completându-se, întregindu-se prin acea participare la viaţa şi cultura celorlalţi. Astfel, funcţia cultural-educativă a turismului nu se poate înfăptui decât prin organizare şi interconexare armonioasă, printr-un necesar proiect care să pună în acţiune toate pârghiile de constituire a unei umanităţi de viaţă şi a unei comunităţi de fericire şi bucurie reciprocă.

Desigur, toate aceste perspective de generalitate umană, îşi capătă sensul autentic, numai printr-o abordare concret-regională, concret-locală, dintr-o ţară sau alta, dintr-un conţinut sau altul al mapamondului. Pentru amplul ţinut al Romanului propun, drept cale de urmat (methodos) un pattern- ROMAN de ţinută cultural economică, vizând *trecutul prezentul* şi *viitorul*:

1)Turismul ecumenic vizând trecutul istoric al acestui Forum Romanorum, în noile condiţii create de Europa unită. Având în vedere faptul că lăcaşele de cult reprezintă patrimonial nostru cultural, arhitectural şi religios cel mai important, pentru istoria şi identitatea comunităţilor din zona Romanului, ţinând seama de multitudinea cetăţilor (începând din epoca daco-romană), mănăstirilor, bisericilor, schiturilor şi a caselor memoriale şi castelelor se impune dezvoltarea turismului ecumenic, în înţelesul dat de Hegel "universalului-concret", adică a acelei superioare "unităţi umane în diversitate culturală". Indubitabil, ne întemeiem opţiunea "pro-turismul ecumenic", apelând la constatarea contribuţiei Bisericilor creştine la constituirea Noii Europe, prin dialogul deschis, transparent şi constant, cu religia (fie creştină, fie iudaică, fie musulmană).

Acest dialog are şansa de a releva fără putinţă de tăgadă că: integrarea europeană şi cristalizarea unei unităţi europene în acte, comportă şi alt aspect, decât cele economice, politice sau administrative.

2) turismul ecumenic actual: Uniunea Europeană, de la cele dintâi proiecte şi până la materializarea lor cea mai complexă, a fost înţeleasă drept un organism, în care cele trei dimensiuni (economic, politic, administrativ) au fost, din păcate, considerate ca fiind suficiente. Însă, acum, în contextul actual, atât intelectualii creştini, cât şi autorităţile religioase au nevoie de un spirit plenar care poate fi întrupat şi prin religie.

Întrucât Europa se află în faţa unor provocări fără precedent determinate de liberalizarea morală alături de evoluţia tehnologică care trebuie luată în analiza responsabilă, probleme precum: clonarea speciilor (inclusive specia umană), euthanasia, concepţia în vitro etc., sarcina religiei creştine este aceea de a potenţa dialogul intra şi inter ecumenic din fiecare ţară în parte, deci şi în ţara noastră.

Biserica Sf.Tereza

Prin dialog se va ajunge la reconturarea *Hărţii* europene, în care nu vor mai funcţiona vechile împărţiri confesionale şi religioase.

Trebuie recunoscută necesitatea unei alianţe spirituale, ca antidot faţă de indiferenţa şi ignorarea reciprocă.

Argumentul cel mai puternic, în ceea ce priveşte conştiinţa necesităţii „unei mărturii comune într-o Europă unită”, cum se stipulează în **Art. 7** al *Cartei Ecumenice*, în care se evidenţiază faptul că „*pe baza credinţei noastre creştine, noi militĕm pentru o Europă umană şi socială, în care să fie respectate drepturile omului şi principiile de bază ale păcii, dreptăţii, libertăţii, toleranţei, participării şi solidarităţii*”.

3) turismul ecumenic concret în ţinutul Romanului, care poate redeveni un judeţ de frunte al patriei;

Dacă trecutul poate fi concretizat prin reluarea cercetărilor la cetăţile daco-romane de la Smirodava (în epoca medievală: Cetatea nouă”, „Novgorod”, din Dealul Mărului, zidită de Ştefan cel Mare şi părăsită de Petru Rareş), Zarghidava (pe Siret, spre Bacău), „Castrul” roman de la Săbăoani, castelul *Sturdza* (de la Miclăuşeni), Casa Memorială *Vasile Alecsandri* (de la Mirceşti) etc., prezentul turistic poate viza Biserica arhiepiscopală Cuvioasa *Parascheva*, Biserica *Precista Mare* ridicată de Doamna Ruxandra, soţia domnitorului Alexandru Lăpuşneanu; Casa memorială *Sergiu Celibidache*, Paraclisul „*Episcop Melchisedec Ştefănescu*”, Colegiul „*Roman Vodă*”.

Nutresc convingerea că astfel de centre culturale, pot constitui nuclee de derulare a unui turism ecumenic de valoare mondială ce ar putea potenţa, pentru noi, reale perspective locale.

Biserica Precista Mare

Casa memorială Vasile Alescandri, Mirceşti

PERIPLU ROMAŞCAN

ing.Dorin DOSPINESCU
Piatra Neamţ

Printr-o prezentare foarte scurtă, consemnând mai mult faptul ca atare, voi trece în revistă o parte din valorile spirituale, culturale, tezaurizate în aşezăminte monahale şi laice din zona Romanului.

Prezentarea frumuseţilor naturale, valorile istorice şi umane ale acestui oraş se constituie în „*cartea de vizită*" a acestui ţinut muşatin.

Arhiepiscopia Romanului şi Bacăului

Catedrala Episcopală Sf. *Parascheva*

A fost construită între anii 1542- 1550 de Petru Rareş şi terminată de fiul său, Iliaş Vodă, ctitoria ridicându-se pe locul unei vechi biserici de lemn a străbunicului Alexandru cel Bun. Catedrala Episcopală din Roman care poartă hramul "Cuvioasa Parascheva", ridicată în secolul al XVI lea de-a lungul timpului a fost de mai multe ori restaurată, fără însă a se supune unui afect al formelor arhitecturale originale. Biserica, în prezent, captează atenţia numeroşilor vizitatori prin frumuseţea picturilor interioare. Aceste picturi au fost executate în trei mari etape: secolul al XVI-lea, secolul al XVIII- lea şi începutul sec. al XIX-lea. Pictura din pridvor şi câteva zone din pronaos păstrează încă fresca originală a bisericii, care datează de aproape 500 de ani. O parte din reprezentările pictate şi icoanele unicat, cu Ocrotitoarea Moldovei pot fi admirate deasupra uşii de la intrare.Turnul-Clopotniţă (construit în 1786) şi *Palatul Episcopal*, construit în anul 1870, precum şi zidurile înconjurătoare, întregesc monumentalitatea edificiului. În cadrul acestui aşezământ monahal au funcţionat vechi şcoli "de chilie" cu un rol foarte important în pregătirea propriilor cadre şi mai apoi a tineretului laic.

Casa Veniamin Costachi (1800)

A fost construită de Veniamin Costachi, episcop de Roman între anii 1796-1803.

În această casă a locuit până în anul 1803, când a fost numit Mitropolit al Moldovei.

Construcţia se caracterizează printr-un stil autentic românesc. Ea adăposteşte un remarcabil complex muzeografic de artă bisericească din sec. al XVI-XIX-lea.

Casa Veniamin Costachi

Capela *Melchisedec Ştefănescu*

Biserica Pogorârea Sfântului Duh

Biserica Pogorârea Sfântului Duh

A fost construită în anul 1609 de către Agopşa, unul din reprezentanţii comunităţii armene din oraş, ilustrează capacitatea economică a celor care au ridicat-o. Biserica a fost zidită pe locul unei vechi biserici, cumpărată de la saşi în anul 1355 şi are o arhitectură care frapează printr-o deosebită frumuseţe şi eleganţă. Construită pe un plan cruciform, cu absidele laterale dreptunghiulare şi absida altarului semicirculară, prevăzută cu 19 ferestre şi două turle cu frizele lor sculptate în piatră, toate aceste elemente oferă eleganţă şi zvelteţe întregului edificiu. Între anii 1830-1831, biserica a cunoscut o perioadă de înnoire, perioadă care este inscripţionată şi pe catapeteasma bisericii. O reparaţie majoră a acestui edificiu a avut loc între anii 1863-1868 sub conducerea arhitectului Brandel de Daggendorf din Bavaria. Atunci are loc construcţia turnului-clopotniţă, cu ceas mecanic şi a anexelor, biserica din forma de navă devenind cruciformă şi deosebită prin decoraţiunile de influenţă orientală. Probabil tot în această perioadă a fost realizată şi pictura iconostasului şi a icoanelor de pe pereţii naosului şi pronaosului care reflectă influenţa artei armene. Cea mai veche icoană, ale cărei origini sunt cunoscute, datează din anul 1797, dar există şi icoane nedatate care pot fi mult mai vechi. Ca urmare a acordului dintre Arhiepiscopia Romanului şi Bacăului şi Arhiepiscopia Armeană din Bucuresti, biserica a fost cedată Arhiepiscopiei Romanului şi Bacăului fiind restaurată între anii 1981-1985.

Capela *Melchisedec Ştefănescu*

Capela episcopală Melchisedec Ştefănescu a fost realizată în anul 1938 de arhitectul D.Ionescu Berechet şi Constantin Cobzaru, ca un omagiu adus ilustrului episcop de Roman din sec al XIX-lea.

Biserica Sf. Nicolae

Biserica Sf. *Nicolae*

Construită probabil pe la anul 1600 ca lăcaş de închinăciune al negustorilor braşoveni şi lipscani. A fost atestată documentar în *mărturisirea hotarnică* din 3 septembrie 1752 şi cerută voievodului Constantin Cehan Racoviţă de către episcopul Ioanichie al Romanului. Construcţia are plan cruciform, cu absida altarului semicirculară, dar cu cele două abside laterale de formă dreptunghiulară. Decoraţia faţadelor este reliefată de un brâu median, de profile liniare, o „draperie" de butoni şi terminaţii denticulare şi un alt profil denticular sub cornişă. O turlă octogonală ornată cu perechi de ocniţe se ridică deasupra naosului, cupola centrală fiind susţinută în interior de arce romboidale.

Biserica *Precista Mare*

Mănăstirea Giurgeni

Situată la 28 km sud-est de Roman, în comuna Valea Ursului, ctitorie a călugărului Ghedeon (1738), pe locul unui vechi aşezământ monahal, a fost reconstruită în sec al XIX-lea. În prezent, mănăstirea Giurgeni este recunoscută şi cautată de credincioşi pentru că adaposteşte o icoană veche cu o valoare inestimabilă, recunoscută pentru miracolele pe care le înfăptuieşte. Icoana se află în mănăstire, în faţa altarului şi o înfăţişează pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu..

Mănăstirea Giurgeni

Biserica *Precista Mare*

Doamna Ruxandra, văduva lui Alexandru Lăpuşneanu, a ridicat acest lăcaş de închinăciune în anul 1569, pe locul altuia mai vechi. Lucrările de construcţie s-au desfăşurat în prima parte a scurtei domnii a lui Bogdan Lăpuşneanu (1568-1572).

În apropierea bisericii, atrage atenţia silueta oarecum inedită a turnului-clopotniţă, construit în 1753 din iniţiativa episcopului Ioanichie. Reparat în 1816, când i s-au adăugat şi cele patru contraforturi masive, turnul are o formă dreptunghiulară şi două etaje, dominând zona înconjurătoare de la înălţimea celor 27 m.

Biserica Romano-Catolică "*Sf. Mihail*", Săbăoani

A fost construită între anii 1898-1902 de către părintele Cajetan Liverotti. Biserica ctitorită de părintele Liverotti imită îndeaproape marile bazilici romane, care erau destinate întrunirilor publice. În biserica de la Săbăoani întâlnim elemente ale stilului romanic, şi anume: numărul şi forma navatelor, absida semicirculară, bolta semicilindrică de deasupra navatei principale şi bolţile navatelor laterale compuse din două bolţi în formă de semicilindru care se încrucişează.

Biserica Romano-Catolică
***Sf. Mihail*, Săbăoani**

Muzeul Diecezan al catolicilor din Moldova

Muzeul Diecezan al Catolicilor din Moldova, situat în comuna Săbăoani, a fost inaugurat în septembrie 2002 şi oferă vizitatorilor o lecţie importantă de istorie privind trecutul catolicilor din Moldova. Expoziţia muzeului cuprinde piese rezultate ca urmare a descoperirilor arheologice, a studiilor etnografice, istorice, antropologice şi filologice. Muzeul funcţionează în vechiul complex monahal din Săbăoani. Clădirea a fost restructurată, s-au amenajat spaţiile interioare şi s-au adunat din satele catolice obiecte reprezentative ale patrimoniului cultural catolic din Moldova. Muzeul cuprinde opt încăperi de mărimi diferite în care s-au repartizat obiectele pe domenii: arheologic, etnografic, istoric şi liturgic.

Biserica Romano-Catolică *"Sf Fecioară Maria Regina"*, Tămăşeni

Biserica Romano-Catolică *"Coborarea Sfantului Duh"*, Adjudeni

Biserica Romano-Catolică *"Sf Fecioară Maria Regina"*, Tămăşeni

Construită în stil gotic modern, între anii 1956-1958 de parohul Wilhelm Klain, biserica are făcută pictura de la altar în ulei, de către pictorul Bucătaru Aurel. Nava şi cupola bisericii este pictată de pictor Negrescu Constantin, iar navele laterale de catre maestrul Ioan Apostu. În anul 1985, preotul Ioan Simon, ca urmare a noilor norme liturgice recomandate de către Conciliul al II-lea din Vatican, a renovat biserica modificând aspectul ei exterior.

Biserica Romano-Catolică *"Coborarea Sfantului Duh"*, Adjudeni

Construită între anii 1972-1986 pe locul unei vechi biserici din piatră din anul 1875. Centrul Parohial Adjudeni s-a înfiinţat între anii 1762-1776. De atunci şi până în prezent, aici au fost construite mai multe biserici.

Prima biserică de lemn a fost construită în anul 1776, iar a doua biserică din lemn a fost construită în anul 1810 şi a înlocuit-o pe cea veche. În cursul anului 1875 s-a construit prima biserică din zid al carei ctitor a fost Alfons Manfredi. Acest sfânt locaş a fost modificat, lărgit şi refăcut între anii 1927-1928.

Biserica din zid a existat până în anii 1972-1974, când în jurul ei s-a construit o biserică nouă, monumentală, finalizată în anul 1986. Biserica, ce a primit hramul "*Coborârea Sfântului Duh*" are o lungime de 68,3 m, o laţime de 32 m şi o înălţime a navei centrale de 21,5 m. Este cea mai mare biserică romano-catolica din România.

Biserica "*Sf. Tereza*", Roman

Biserică de rit catolic este menţionată aici în secolul al XVI-lea. La mijlocul secolului al XIX-lea s-a ridicat o capelă catolică, pentru ca începând din anul 1905 să înceapă construirea bisericii catolice cu hramul "Sfânta Tereza a Pruncului Isus", lucrările fiind finalizate abia în anul 1942.

Conacul de la Gâdinţi

Se află la aproximativ 5 km. de municipiul Roman, pe raza comunei Sagna. Acesta a fost ridicat de către boierii Gheorghiu între anii 1905-1906, ca reşedinţă de vară. Conacul boieresc - o bijuterie arhitectonică - a cunoscut luminile candelabrelor din cristal şi a fost martor la petrecerile protipendadei acelor vremuri. Răscoala de la 1907 l-a lăsat însă neatins, fiindcă localnicii au fost ceva mai paşnici în revolta lor şi nu s-au gândit să-i dea foc. După 1945, conacul boieresc a fost confiscat de comunişti, iar proprietarii, boierii Gheorghiu, au emigrat în Elveţia: în prezent conacul este revendicat de urmaşii acestora.

Conacul de la Gâdinţi

Clădirea Vechiului Spital

Pe la mijlocul veacului al XVII-lea (1753), aici a fost înfiinţată, de către domnitorul Constantin Cehan Racoviţă, o bolniţă care aparţinea de Biserica "*Precista Mare*". Aceasta era deservită de doi preoţi călugări: Veniamin şi Gherasim Putneanu, ultimul dintre cei doi având cunoştinţe de medicină, dobândite la bolniţa din Târgu Neamţ. Gândul de a transforma bolniţa în spital i-a venit preotului Gherasim, slujitor al Bisericii "*Precista Mare*", după ce în timpul Războiului ruso-turco-austriac, austriecii au înfiinţat la Roman un spital de campanie. Acesta a lăsat prin testament suma de cinci mii de galbeni pentru orânduirea celor de cuviinţă. Vartolomeu Putneanu, cel care a urmat lui Gherasim, nu putea înfăptui lucrarea cu acea sumă. Episcopul de atunci, Veniamin Costachi, care avea o experienţă în tămăduirea bolilor, deprinsă în cei 12 ani petrecuţi la Iaşi, a găsit o soluţie. A adunat breslele din târg şi le-a cerut ajutorul, garantând să restituie banii. S-au strâns 80 de pungi cu aur, echivalentul a 40 de mii de lei, iar prin 1780 au început a se ridica primele clădiri ale spitalului. Episcopul Veniamin Costachi a fost înălţat în scaunul Mitropoliei Iaşului, astfel că datoria a fost plătită de ocârmuitorii Primăriei din acea vreme. În ziua de **1 aprilie 1798**, spitalul a fost inaugurat, primul diriguitor al destinelor sale fiind **Iosef Muher**. Spitalul din Roman era considerat al doilea spital din Moldova (după Spitalul Sf.Spiridon, Iaşi) fiind o construcţie cu două nivele în stil neoclasic-romantic, care impresiona prin decoraţia neobişnuită a faţadelor - decoraţie, alcătuit din firide şi mici turnuleţe crenelate, care trimit la arhitectura vechilor reşedinţe medievale.

Clădirea Vechiului Spital

Casa Nevruzzi

Pe strada Cuza Vodă, unde s-au păstrat mai multe clădiri vechi şi impunătoare, atrage atenţia *Casa Nevruzzi*, unde a fost amenajat Muzeul de Istorie al oraşului Roman. Ridicată în prima jumătate a veacului al XIX-lea, această clădire îmbină opulenţa caselor boiereşti din epoca respectivă cu eleganţa elementelor specifice barocului târziu. O impunătoare scară interioară face legătura între cele două nivele ale casei, realizate după principii arhitectonice diferite: dacă parterul este fragmentat prin frecvenţa stâlpilor de susţinere şi înălţimea este redusă de bolţile arcuite, etajul oferă încăperi spaţioase şi înalte, unele dintre ele având plafoanele împodobite cu picturi de certă valoare artistică, fiind pictate la anul 1882. Palatul a fost înconjurat de o curte impresionantă, cu livadă, în acord cu monumentalitatea ei. Printre personalităţile ţării care au găsit găzduire aici se numără şi regele Ferdinand şi regina Maria, în timpul Primului Război Mondial. Clădirea poartă numele de *Nevruzzi* după ultima descendentă a acestei familii boiereşti moldave, care a donat-o municipalităţii, în 1923, fiind folosită drept Prefectură a fostului judeţ Roman. În 1988 clădirea a fost pusă la dispoziţia Muzeului de Istorie, care a organizat în ea expoziţia de deschidere din 1994.

Casa Nevruzzi

Casa vornicului *Done*

Este o construcţie cu o arhitectură oarecum inedită, ce diferenţiază subsolul cu două beciuri etajate şi parterul cu bolţi semicilindrice, de nivelul superior, conceput şi realizat în stil clasic, cu fronton şi coloane angajate, la exterior şi bogate în decoraţiuni de factură barocă, în interior. Casa datează de la sfârşitul secolului al XVIII-lea şi a fost cumpărată în 1825 de către vornicul Grigore Done. Aici s-a născut, în 1912, dirijorul Sergiu Celibidache. Ca un omagiu adus acestei mari personalităţi, aici a funcţionat mulţi ani Şcoala de Muzică *Sergiu Celibidache*. În prezent clădirea se află într-o stare de degradare foarte avansată, încât consolidarea sa este aproape imposibilă fără cheltuirea unor sume importante.

Casa vornicului Done

Biserica Albă "*Sfinţii Voievozi*"

A fost construită în anul 1615, de către domnitorul Ştefan II Tomşa. Din punct de vedere architectural, biserica este ridicată după un plan treflat, cu absidele laterale semicirculare, care sunt încadrate de contraforturi ce se ridică până sub cornişă. Zidurile bisericii sunt din piatră, au o grosime de 1,5 metri şi o înălţime de 14 metri, depăşind astfel toate celelalte locaşe de cult din Roman. Catapeteasma bisericii, operă unică de acest gen în toată Moldova, este realizată din lemn masiv de stejar, având o lungime de 8,2 metri şi o înălţime de 9 metri şi a fost sculptată cu deosebită şi migaloasă măiestrie, reprezentând ghirlande de flori şi ciorchini încărcaţi cu struguri de viţă de vie. Datând din anul 1922, aceasta impresionează atât prin bogăţia şi varietatea ornamentelor sale sculpturale, cât şi prin vivacitatea cromatică a picturilor realizate de Ludvig Braner.

Biserica Albă Sfinţii Voievozi

Seminarul "*Sf. Gheorghe*"

Înfiinţat la 1 septembrie 1851, în 1887 s-a aşezat piatra de temelie a noii clădiri din faţă, construită din cărămidă aparentă, cu o frumoasă boltă de intrare, un brâu în torsadă din cărămidă smălţuită dublat de motivul dinţilor de fierăstrău şi friza ornamental sub cornişa de zimţi, şi un alt brâu sub streaşină care dau clădirii un aspect măreţ, cu un stil arhitectonic deosebit. O istorie zbuciumata are acest edificiu, reînfiinţarea Seminarului "*Sf. Gheorghe*" în noiembrie 1990, fiind făcută din iniţiativa unor preoţi locali şi cu sprijinul Preasfinţitului Episcop Eftimie, precum şi a Preasfinţitului Ioachim Vasluianul.

Castelul *Sturdza* de la Miclăuşeni

Cunoscut şi sub denumirea de Palatul Sturdza, este un castel în stil neogotic construit între anii 1880-1904 de către Gheorghe Sturza. În decoraţiuni există influenţele neogotice: turnuleţe gotice, armuri medievale, sală de manej, dictoane latineşti înscrise pe pereţi, turn de intrare cu pod peste şanţul de apă. Castelul Sturdza avea etaj şi mansardă. În exterior, clădirea avea numeroase decoraţiuni (printre care şi steme inspirate din blazonul familiei Sturdza: un leu cu o sabie şi o ramură de măslin), realizate în anul 1898 în stilul *Art Nouveau* de către arhitectul Iulius Reinecke. Acesta a fost ajutat de Maria Sturdza, care a ilustrat, ca pictoriţă, multe din poeziile lui Vasile Alecsandri, vecin şi prieten apropiat al familiei Sturdza. În interior, castelul avea scări centrale din marmură de Dalmaţia, mobilier din lemn de trandafir, minuţios sculptat, sobe din teracotă, porţelan sau faianţă, aduse de peste hotare, parchet cu intarsii din esenţe de paltin, mahon, stejar şi abanos, confecţionat de meşteri austrieci, iar plafoanele şi pereţii interiori au fost pictaţi în ulei. Castelul adăpostea o colecţie valoroasă de cărţi şi documente, de costume medievale, de arme, bijuterii, tablouri, busturi din marmură de Cararra, argintărie, dar şi piese arheologice, numismatice şi epigrafice de mare valoare. Numai colecţia de cărţi număra 60.000 de exemplare, multe din ele fiind ediţii princeps sau rarisime. Ecaterina Cantacuzino ultima şi singura moştenitoare a castelului s-a călugărit spre sfârşitul vieţii. La data de 21 aprilie 1947, ea a donat Episcopiei Romanului castelul Miclăuşeni, plus parcul de 30 hectare de pădure care-l înconjoara, biserica ctitorită de părinţii săi (Gheorghe Sturdza şi Maria Sturdza, fiica lui Ion Ghica) şi toate dependinţele, cu scopul de a fi amenajată aici o mănăstire de maici. În prezent edificiul este patronat de Mitropolia Moldovei care intenţionează să organizeze aici un complex muzeistic, după refacerea şi consolidarea clădirilor ce fac parte din acest edificiu.

Casa *Hogaş*

Vila în care a locuit Calistrat Hogas în perioada în care a fost director al Colegiului National *Roman-Voda* adăposteşte acum trei muzee. Subsolul vilei este dedicat muzeului de etnografie şi folclor *Roman metropolitan*, ce reuneşte obiecte şi ţinute care reconstruiesc atmosfera gospodăriilor ţărăneşti din zona Romanului. Sălile de la parterul vilei gazduiesc muzeul Colegiului Naţional *Roman-Voda*.

În vitrine sunt prezentate vizitatorilor documente legate de istoria liceului sau care atestă legătura unor nume mari din domeniul cultural artistic sau ştiinţific cu liceul romaşcan. Sunt expuse manuscrise sau documente cu valoare de unicat, semnate Garabet Ibrăileanu, Cezar Petrescu, Panait Musoiu, Richard Stein, Vitalie Belousov sau Virgil Petrovici. O sală specială este dedicată activităţii elevilor şi profesorilor care au marcat istoria recentă a colegiului. Documentele provin din arhiva primului muzeu al şcolii, fondat în 1972 de profesorul Nicolae Steţcu. Mansarda vilei este destinată muzeului ecumenic al spiritualităţii romaşcane. Colecţia muzeală înmănunchează obiecte de cult reprezentative pentru biserica ortodoxă, romano-catolică, biserica ortodoxă de rit vechi şi comunitatea evreiască, reprezentind simbolic comunităţile religioase care trăiesc în această zonă.

Casa *Vasile Ioachim*

Construcţie ce a fost realizată în 1864 în stil baroc. Această splendidă construcţie a fost realizată de catre meşteri francezi pentru negustorul Vasile Ioachim şi pictată probabil de către meşteri veneţieni. Clădirea prezintă trei faţete, cea centrală având un fronton perfect proporţionat şi colonade cvasicorintice. Faţeta posterioară se remarcă prin cele două firide adăpostind două statui feminine în stil renascentist. Turnul de influenţă florentină este unicat în Moldova. Forma perfectă şi elementele decorative dau clădirii aspectul de operă de artă. Clădirea a fost cumpărată de către Primăria oraşului Roman în anul 1909 şi a adăpostit *Administraţia Financiară* până în anul 1946. Aici funcţionează Biblioteca municipală Roman.

Sinagoga Leipziger

A fost construită în anul 1850, pe vremea când evreii constituiau peste 30 la sută din populaţia târgului. Între anii 1924 şi 1927 s-a ridicat o nouă sinagogă, pe locul vechii sinagogi de lemn, lipită de casa rabinului ce oficia serviciile religioase. Sfinţirea s-a făcut în anul 1930. Acoperişul are formă de cupolă. Interiorul este bogat decorat cu influenţe baroce, de altfel şi exteriorul are o decoraţie semnificativă barocă. La etajul sinagogii a fost inaugurat un punct muzeistic, intitulat *Din istoria evreilor romaşcani*, care reuneşte fotografii ale Romanului de altădată, şcolile şi sinagogile, spitalul, azilul de bătrîni şi documente legate de viaţa şi personalităţile comunităţii evreieşti. Suprafaţa sinagogii ajunge la aproape 300 mp.

Sinagoga Leipziger

Liceul "*Roman -Vodă*"

Liceul Roman-Vodă

În ziua de 30 septembrie 1872 s-a deschis primul gimaziu al oraşului, *Roman-Voda* care va avea ca patroni pe sfinţii împăraţi Constantin şi Elena. În anul 1899, şcoala se va muta în cladirea în care funcţionează şi astăzi. În 1919, deci după două decenii, gimnaziul se va transforma în liceu. Personalităţi care au studiat în Liceul Roman Vodă: Vitalie Belousov, preşedintele Societăţii de Inventică din România, Mihai Florescu, Silberg Alexandru chimişti, autori de importante lucrari, I. C. Istrate. În muzică: Richard Stein (autorul binecunoscutul slagar *Sanie cu zurgalai*), D.D. Botez, Mihail Jora şi Al. Zirra, Danielescu, autorul cunoscutei *Voinţa neamului*, Burada etc. Actori precum: Ludovic Antal, Nae Roman, Sandu Sticlaru au fost elevii şcolii, ca şi oamenii de cinema şi televiziune: Jean Mihail, pionier al cinematografiei şi Virgil Petrovici, specialist de recunoaştere internaţională în televiziune, laureat cu premiul Academiei Române. Literatura a fost pasiunea unor elevi roman-vodişti deveniţi celebri: Max Blecher, Virgil Gheorghiu, Ioan Iliescu, autorul unor volume bibliofile din creaţia eminesciană. Pictura a fost reprezentată cu cinste de elevi roman-vodişti ca: Adrian Secoşanu, Tache Soroceanu, Constantin Isachie etc. Mulţi dintre foştii elevi se aflã în universităţi americane sau europene ca profesori universitari, specialişti în companii celebre. Elevii roman-vodişti au editat începând cu 1889, 8 reviste şcolare între care *Şcoala nouă* editată de Garabet Ibraileanu şi Panaite Muşoiu. În anul 2002 a fost înfiinţată editura Muşatinia de către doamna Emilia Ţuţuianu, singura editură sub patronajul unui fost elev al colegiului.

Institutul Teologic Romano-Catolic Franciscan Roman

În anul 1897, s-a deschis „Seminarul Franciscan"cu sediul propriu în localitatea Hălăuceşti, iar în anul 1923 s-a format Academia „Sfântul Bonaventura". În cadrul Academiei „Sfântul Bonaventura" funcţionau două secţii: secţia Filosofie şi secţia Teologie. La 20 august 1991, Academia Teologică „Sfântul Bonaventura" a fost reînfiinţată sub denumirea de Institutul Teologic Romano-Catolic Franciscan din Roman pe baza circularei nr. 50 din 15 iulie 1991, emisă de părintele provincial Iosif Sabău. Ea avea în componenţă trei facultăţi: Facultatea de Teologie Pastorală, Facultatea de Asistenţă Socială şi Facultatea de Teologie-Litere.

Institutul Teologic Romano-Catolic Franciscan Roman

Încercarea de faţă se vrea un omagiu adus trecutului, purtător de valori morale şi spirituale răsăritene şi crescute între zidurile cetăţii Romanului.

Mişcarea artistică romaşcană

prof. Minodora URSACHI
muzeograf, Roman, Neamţ

Chiar dacă la Roman nu există o filială a UAP, cu un spaţiu special de expunere şi nici ateliere de lucru, există totuşi o continuă şi intensă mişcare artistică care urmează drumul firesc al tendinţelor, orientărilor şi curentelor din arta contemporană.

Creşterea numărului şi calităţii creaţiei artiştilor în ultimele decenii a fost determinantă pentru configurarea şi dezvoltarea acesteia. Artiştilor ajunşi la maturitate creatoare, bine cunoscuţi prin multitudinea şi nivelul ridicat al activităţilor desfăşurate, ale căror lucrări se recunosc după limbajul plastic specific: Victor Stanciu, Constantin Bârjoveanu, Iosif Haidu, Florin Zaharescu, Monica Carp, Viorica Vasilişin, Elena Antochi, Viorica Guşul, Mihai Simion, Mihai Olteanu, Constantin Adamovici, Gh. Toniţa, Violeta Lăcătuşu, Doina Colescu, Florin Mareş, li s-au alăturat alte nume, care au dat un impuls nou climatului artistic local ce respiră tinereţe şi prospeţime: tineri absolvenţi ai Academiilor de Artă, care prin perseverenţă şi voinţă au dovedit o rapidă afirmare a propriei lor personalităţi, dornici de a da măsura talentului şi puterii de a crea, dobândind în scurt timp statutul de profesionişti la UAP Bucureşti, Iaşi, Bistriţa-Năsăud, Piatra Neamţ: Raluca Popescu, Oana Ţepordei, Mihai Percă, Romică Ştefan, Claudiu Deac, Bogdan Andronic, Cătălin Băluţ, Răzvan Bontaş, Cristi Prisecaru. În plină evoluţie creatoare: Cornel Paiu, Viorel Maxim,Iulian Negru, Răzvan Guşul, Sabin Pal, Viorel Andreescu, Vasile Bodros, Răzvan Percă, Heliana Rotariu sunt mult apreciaţi pentru împrospătarea sau personalizarea limbajului plastic într-o exprimare modernă, curajoasă şi de acurateţe tehnică.

Multe valori se întrevăd în noua generaţie de artişti/studenţi şi elevi, Printre care Adina Vasiliu, Alex. Burcă, Mihaela Gherghel etc.

Opţiunile conceptuale şi stilistice, bogăţia universului lor artistic se înscriu în forme unde se interferează respectul pentru tradiţie cu multitudinea de formule şi viziuni moderne şi postmoderne sau în cele date de folosirea noilor mijloace artistice contemporane

Dincolo de peisagistica impresionistă în care autorii exprimă acele trăiri interioare de reculegere faţă de culoarea şi lumina naturii, invitând la visare şi meditaţie, la înţelegerea unor valori perene ale existenţei, ei se implică în surprinderea şi interpretarea aspectelor vieţii zilelor noastre, în analize psihologice umane şi filozofice sau trec dincolo, într-un univers special, dominat de credinţă şi putere divină, în imagini cu accente expresioniste, abstracte şi simbolistică. Prin calităţile expresive ale liniei, prin spontaneitatea petelor de culoare, a esenţializării formelor, inventivitatea alcătuirii imaginilor, ei pun în valoare capacitatea de investigare cerebrală şi emoţională în raport cu propria structură sufletească.

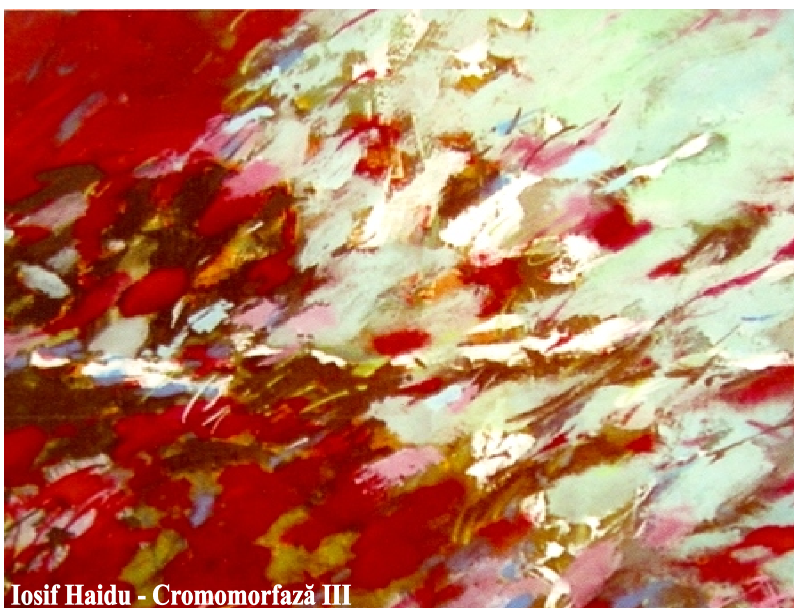

Fl. Zaharescu - Triptic

Pictori, graficieni, sculptori prezenţi constant la zeci de manifestări colective, de grup sau expoziţii personale în ţară şi străinătate (Cehia - I. Haidu, V. Bodros - Franţa, M. Percă - Belgia, Franţa, H. Rotariu - Viena, Hamburg, Berlin, Cătălin Băluţ - Belgia etc.), posesori ai unor binemeritate premii (Iosif Haidu,

M. Carp - Structură

Mihai şi Răzvan Percă, Fl. Zaharescu, Romică Ştefan, Carp Monica) cu opere în muzee, lăcaşuri de cult, în locuri publice sau în colecţii particulare, în publicaţii literare, contribuie efectiv la modelarea spaţiului cultural local, la formarea şi dezvoltarea interesului faţă de valorile artistice.

Iosif Haidu - Cromomorfază III

De altfel, stadiul artistic existent la Roman se poate vedea în expoziţiile anuale care se disting prin expresia lor calitativă şi prin diversitatea genurilor şi tehnicilor reprezentate, la care artiştii dialoghează direct cu privitorii, receptivi şi cunoscători ai fenomenului actual artistic.

M. Percă - Totem

R. Ştefan - Aspect din Exp.Arhetip, Mogoşoaia

Colaborarea permanentă cu Muzeul de Artă a condus la posibilitatea promovării şi susţinerii activităţii lor artistice. Organizarea expoziţiilor, discuţiile purtate aici, libertatea de a-şi gândi unele proiecte au dat consistenţă mesajului cultural propus.

Deosebirile de vârstă, de pregătire, varietatea orientărilor şi mijloacelor de expresie nu au impietat omogenitatea acestui grup de artişti romaşcani, entuziaşti, interesaţi direct în promovarea densităţii gândirii plastice, a calităţii compoziţionale şi exprimării tehnice a creaţiilor lor artistice.

HARALAMBIE MIHĂESCU - Viaţa şi opera unui mare savant

dr. Vasile URSACHI
Roman, Neamţ

Ilustrul cărturar Haralambie Mihăescu a văzut lumina zilei la 7/20 februarie 1907 în comuna Udeşti, jud. Suceava într-o familie de ţărani săraci cu nouă copii, Haralambie fiind al doilea fiu al Domnicăi şi al lui Dumitru.

Cursurile şcolii primare le-a urmat în satul natal, apoi la Suceava unde a absolvit Liceul clasic „Ştefan cel Mare”, în mod strălucit, clasându-se primul pe oraş la examenul de bacalaureat din 1928. În anii de liceu câştigase locul I la concursul Societăţii „Tinerimea Română”. În toamna anului 1928 se înscrie la Universitatea din Iaşi, urmând în paralel cursurile de la Facultatea de Litere, secţia Filologie clasică şi de la secţia Filologie modernă, specialitatea Limba şi literatura română, unde a avut o suită de dascăli eminenţi: Garabet Ibrăileanu, Al. Philipide, Giorgio Pascu, I. Iordan, I. Bărbulescu, O. Tafrali, P. Nicorescu, C. Papacostea, I. M. Marinescu, C. Balmuş.

În anul 1930 şi-a susţinut examenul de licenţă cu menţiunea „magna cum laude” şi pleacă pentru studii, ca bursier şi membru al „Şcolii Române” în Italia, la Roma. Aici elaborează lucrarea „La versione di Dioscoride. Tradizione monoscritto critica di testo, conno linguistica”, cu care în 1936 obţine titlul de doctor în litere şi filozofie al Universităţii Iaşi, lucrare ce a fost publicată în prestigioasa revistă a Şcolii române din Roma „Ephemeris Dacoromana”, VIII, 1938.

Haralambie Mihăescu este cunoscut şi prin publicaţiile din această perioadă în paginile unor reviste de prestigiu ca: „Însemnări ieşene”, „Arhiva”, „Revista clasică”, „Revista critică!, „Buletinul Institutului de filologie română „Al. Philippide” etc.

În perioada 1935-1936 a urmat Seminarul Pedagogic Universitar şi până în 1937 a ocupat un post de bibliotecar la Biblioteca Centrală a Universităţii din Iaşi.

Cariera de dascăl şi cercetător şi-a început-o în toamna lui 1937, când a fost numit asistent la „Catedra de limbă şi literatură greacă” al cărei titular era pe atunci Constantin Balmuş. În scurt timp se transferă, tot pe post de asistent la „Catedra de limbă şi literatură latină”. Acum traduce lucrarea „De materia medica” a lui Dioscoride, publicată la Iaşi în 1938, comentată atât de favorabil în reviste prestigioase ca: „Gnomon” (XV, 1939), „*Il mondo classica*”, 1940 şi „*Jurnal of Philology*”.

De remarcat că, în 1938 a fost membru al „Şcolii române” din Paris, „Fontenaris aux Rosel”, unde a desfăşurat o fructuoasă muncă de cercetare ştiinţifică şi de popularizare a limbii româneşti.

Răspunzând unor necesităţi stringente, între 1938-1943 desfăşoară o laborioasă activitate de traducător din elină şi latină, tălmăcind printre altele: „Leucip şi Democrit”, Iaşi, 1941, „Heraclit din Efes”, Iaşi, 1943, „Arta poetică a lui Horaţiu”, text, traducere, comentariu, Iaşi, 1943, Tacitus „Dialog despre oratori”, 1946.

Anii 1943-1945 îl găsesc desfăşurându-şi activitatea ca lector de limbă română la universităţile din Frankfurt pe Main şi Heidelberg, dar a intrat în conflict cu Gestapo-ul după 23 August 1944, când chemat la Berlin s-a declarat de partea „generalului Regelui trădător” din Bucureşti, refuzând guvernul legionar Horia Sima, care se înfiripase între timp în capitala Germaniei. Gestapoul l-a destituit şi datorită faptului că a avut curajul să ţină studenţilor prelegeri despre Sadoveanu şi Arghezi - persecutaţi la vremea respectivă la noi.

Revine în ţară în toamna lui 1945 după o călătorie plină de riscuri şi peripeţii şi îşi reia munca la „Alma Mater” la Iaşi. Se căsătoreşte cu o fostă studentă eminentă de la facultatea de litere din Iaşi, domiciliată în Roman - Eugenia Mihăescu. Doamna Eugenia Mihăescu a fost profesoară emerită, gradul I, cu gradaţia de merit, la Liceul de Fete Roman. Haralambie Mihăescu a locuit alternativ între anii 1945-1985, până la sfârşitul tragic al vieţii (28-11-1985) aici, pe strada M. Cilibiu, nr. 3, stradă ce a căpătat, după 23 August 1944 denumirea de „Victoria”.

Aici, în liniştea grădinii şi a străzii, la umbra celor trei castani a creat parte din remarcabilele opere.

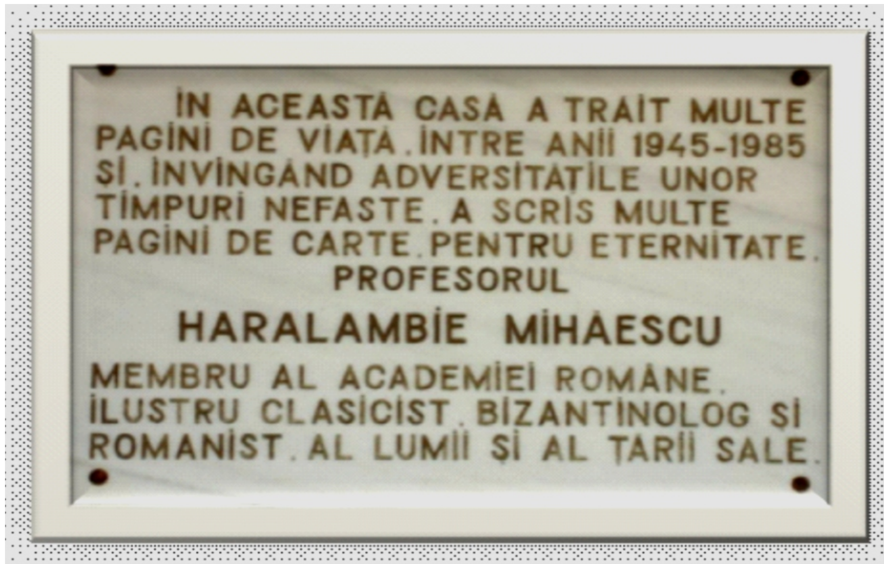
Odată cu pensionarea lui I. M. Marinescu, Haralambie Mihăescu, în 1947, devine titularul catedrei de limbă şi literatură latină a Universităţii din Iaşi,

an în care îi apare lucrarea „Istoria literaturii latine”. Acum publică o suită de studii consacrate latinii populare, istoriei literaturii latine şi în colecţia „Texte alese” din 1950 publică traduceri din Heraclit, Leucip şi Democrit.

În toamna lui 1952 este constrâns să renunţe la cariera universitară, fiind supus unor persecuţii continui şi rămas fără un mijloc de existenţă. După ce un timp, ocupă posturi ca referent, cercetător cu munca în acord la Institutul de Istorie, Muzeul de Antichităţi, Institutul de Arheologie din Bucureşti, în 1957 la propunerea acad. Iorga Iordan face parte din „comisia pentru studiul limbii şi poporului român” de pe lângă Academie, unde i se creează un post de cercetător în cadrul „Institutului de lingvistică” din Bucureşti.

Dacă în 1956 apare volumul „Aristofan - Teatru” în care a realizat introducerea „Părintele comediei antice” şi traducerea comediilor „Pacea”, „Păsările”, „Broaştele”, la care a colaborat cu Eusebiu Camilar, în 1960 publică excepţionala lucrare „Limba latină în provinciile dunărene ale Imperiului Roman”, care cuprinde 21.000 inscripţii latine şi numeroase dovezi arheologice, antropologice şi etnologice. Lucrarea s-a bucurat de un comentariu favorabil în 45 de reviste din 32 de ţări.

H. Mihăescu, *Bibliografie selectivă a operei*

1. *Din morfologia numelor proprii româneşti*, «Arhiva» din Iaşi 38 (1931), p. 290–294.
2. *Nachträge zu Rufi Ephesii De podagra*, «Revista clasică», 4–5 (1932–1933), p. 138–143.
3. *Etimologii româneşti (încăleca, lepăda, sănătos, ţîţă, ţîţînă)*. «Revista critică» din Iaşi 7 (1933), p. 26–29.
4. *Il De podagra di Rufo d' Efeso*, «Buletinul Institutului de filologie română Alexandru Philippide», 1 (1934), p. 19–32.
5. *Latino congeturale, latino volgare*, «Buletinul Institutului de filologie română Alexandru Philippide», 2 (1935), p. 13–25.
6. *Argot latin*, «Buletinul Institutului de filologie română Alexandru Philippide», 3 (1936), p. 11–28.
7. *Cea mai veche traducere românească a lui Herodot*, «Arhiva» din Iaşi, 43 (1936), p. 105–111.
8. *Beiträge zur Kenntnis der* tum-, tunc- *Partikeln*, «Buletinul Institutului de filologie română Alexandru Philippide», 4 (1937), p. 1–51. – Recenzii: J. Safarewicz, «Przegled Klasyczny», 4 (1938), p. 79–80; A. Berti, „Il Mondo Classico”, 9 (1939), p. 138–139.
9. *Latină populară. Pe marginea unei cărţi recente*, «Arhiva» din Iaşi, 44 (1937), p. 52–59.
10. *Despre începuturile sufixului romanic frc.* -ment, *it. span. port.* -mente, «Buletinul Institutului de filologie română Alexandru Philippide», (1938), p. 140–155.
11. *La Versione latina di Dioscoride. Tradizione manoscritta, critica di testo, cenno linguistico*, «Ephemeris Dacoromana», 8, Roma, 1938, p. 238–348. – Recenzii: H. Mörland, «Gnomon», 15 (1939), p. 222–224; A. Giusti, «Il Mondo Classico», 1940, p. 27–28.
12. Dioscoride Latino, *De materia medica. Libro primo*. Iaşi 1938, VIII, 72 p. – Recenzie: H. E. Sigerist, «American Journal of Philology», 62 (1941), p. 124–125.
13. *Gramaticii latini şi barbarismul*, «Buletinul Institutului de filologie română Alexandru Philippide», 6 (1939), p. 77–96.
14. *Seneca, critic literar. Ideile sale despre stil*, «Însemnări ieşene», 5 (1940), p. 1–19.
15. *Analogie şi anomalie. Cezar şi Cicero*, «Buletinul Institutului de filologie română Alexandru Philippide», 7–8 (1940–1941), p. 149–164.
16. *Leucip şi Democrit*. Traducere cu un studiu introductiv. Prefaţă de C. Balmuş. Iaşi 1941, 151 p.
17. *Operă naturală sau convenţie omenească?* «Buletinul Institutului de filologie română Alexandru Philippide», 9 (1942), p. 1–19.
18. *Heraclit din Efes*. Traducere cu un studiu introductiv. Prefaţă de C. Balmuş. Iaşi, 1943, 120 p.
19. Horaţiu, *Arta poetică. Text, traducere, comentariu*. Iaşi, 1943, 110 p.
20. *Puncte de vedere asupra lingvisticii latine*, «Buletinul Institutului de filologie română Alexandru Philippide», 10 (1943), p. 91–152.
21. Tacit, *Dialogul despre oratori*. Text, traducere şi introducere. Iaşi, 1946, 114 p.
22. *Istoria literaturii latine*. I. *De la origini pînă la Cicero*. Iaşi, 1948, VIII, 224 p.
23. Heraclit, *Texte alese*. Traducere, Bucureşti, 1950, 55 p.
24. Leucip şi Democrit, *Texte alese*. Traducere. Bucureşti, 1950, 72 p.
25. Epicur, *Texte alese*. Traducere. Bucureşti, 1950, 18 p.
26. *Economia agricolă la Cato*, «Studii şi cercetări de istorie veche», I, 2 (1950), p. 187–207.
27. *O barbarismo, segundo os gramáticos latinos*. Traduzido do romeno de Paiva Boleo e Victor Buescu. Coimbra, 1950, 54 p. (Biblioteca de Linguística Romanica, 1) – Recenzie: A. Maniet, «Revue belge de philologie et d' histoire», 30 (1952), p. 873–874.
28. *Economia agricolă la Varro*, «Studii şi cercetări de istorie veche», 4 (1953), p. 525–532.
29. *Cântecul de muncă la greci şi romani*, «Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor», 3 (1954), p. 63–73.
30. Studiu introductiv şi comentarii la: Vergiliu, *Eneida*. În româneşte de D. Murăraşu, Bucureşti, 1956, p. 5–17.
31. Aristofan, *Teatru. Pacea, Păsările, Broaştele*. Introducere şi traducere (în colaborare cu Eusebiu Camilar). Bucureşti, 1956, 318 p.
32. Tacitus, *Opere*. I. Introducere şi traducere, Bucureşti, 1958, p. 1–50.
33. *Scrisoarea lui Auxentius din Durostor, izvor pentru latinitatea balcanică*, în *Omagiu lui Iorgu Iordan*, Bucureşti, 1958, p. 607–610.
34. *Constantin C. Balmuş*, «Analele Academiei Republicii Populare Române», 8 (1958), p. 31–34.
35. *Quelques remarques sur le latin des provinces danubiennes de l' empire romain*, în: *Recueil d' études romanes* publié à l' occasion du IXe Congrès international de linguistique romane à Lisbonne du 31 mars au 3 avril 1959, Bucureşti, 1959, p. 145–166.
36. *Economia agricolă la Columella*, «Studii Clasice», 1 (1959), p. 91–103.
37. *Agricultori dependenţi în antichitate*, în *Omagiu lui Constantin Daicoviciu*, Bucureşti, 1960, p. 401–408.
38. *Limba latină în provinciile dunărene ale Imperiului Roman*, Bucureşti, 1960, 332 p. 3 hărţi. – Recenzii: A. Dovatur, «Acta antiqua Academiae Scientiarum Hungaricae» 12 (1962), p. 419–423; I. Iordan, «Beiträge zur romanischen Philologie», 1 (1961), p. 173–174; J. André, «Bulletin de la Société de linguistique de Paris», 56 (1961), p. 95–96; I. Šabršula, «Časopis pro moderni filologii», 43 (1961), p. 185–186; I. I. Russu, «Cercetări de lingvistică», 6 (1261), p. 209–218; R. Browning, «The Classical Review», 11 (1961), p. 253–255; G. B. Pellegrini, «Cultura Neolatina», 22 (1962), p. 299–300; A. Fridh, «Eranos. Acta Philologica Suecana», 59 (1961), p. 203–204; B. Nadel, «Kwartalnik Neofilologiczny», 8 (1961), p. 103–108; G. M. Messing,

Începând cu toamna anului 1953 ocupă în cadrul Institutului de Studii Sud-Est Europene, postul de cercetător principal. Acum publică traducerile Procopius din Caesarea, „Războiul cu goţii", însoţite de traduceri şi contribuie la elaborarea volumelor I, 1964, II, 1970 şi IV, 1982 din colecţia "Fontes Historiae Dacoromaniae".

Academia română l-a ales în 1965 printre membrii ei componenţi, iar diferitele universităţi, instituţii şi societăţi din Italia, Franţa, R. F. Germania, Austria, Marea Britanie, Albania ca membru de onoare, dovadă a recunoaşterii meritelor sale deosebite. Aceste universităţi şi academii străine l-au avut ca oaspete de onoare pentru a conferenţia pe diferite teme şi i-au decernat titluri de membru. În 1975 a fost ales membru în colectivul de redacţie al revistei „Psihologus" din Berlin.

După alegerea sa la Academie, Haralambie Mihăescu publică, în 1966, lucrarea „Influenţa grecească asupra limbii române până în secolul al XV-lea", ce constituie singurul studiu de sinteză asupra cuvintelor greceşti pătrunse în limba română în perioada antefanariotă, în 1970 şi 1972 traducerile: Mauricius „Arta militară", Procopius din Caesarea, „Istoria secretă" şi în 1985 Teofilact din Simocata, „Istoria bizantină, Domnia împăratului Mauricius" (582-604), lucrare apărută chiar în ziua când autorul se stingea din viaţă.

O versiune adăugită şi îmbogăţită a lucrării „Limba latină în provinciile dunărene ale Imperiului roman" a apărut în 1978 în limba franceză în Bucureşti, a fost terminată cu sprijinul fiului său dr. Mihăescu H. Doru - Eugen şi filologul ieşean Gheorghe Ivaşcu.

Aceasta este o imagine condensată a vieţii şi operei savantului Haralambie Mihăescu - academicianul - al cărui nume se înscrie în galeria personalităţilor romaşcane.

Acum 15 ani, la propunerea Muzeului de Istorie Roman, Consiliul municipal hotăra schimbarea numelui străzii Victoriei cu cea a unui mare savant care a locuit şi lucrat în Roman - academicianul Haralambie Mihăescu. Această schimbare era cu atât mai necesară cu cât numele „Victoriei", nu însemna nimic pentru romaşcani (despre ce victorie este vorba?; a cui victorie/ etc.), iar noua denumire venea să marcheze strada pe care a locuit şi a definitivat multe din lucrările sale, marele savant Haralambie Mihăescu.

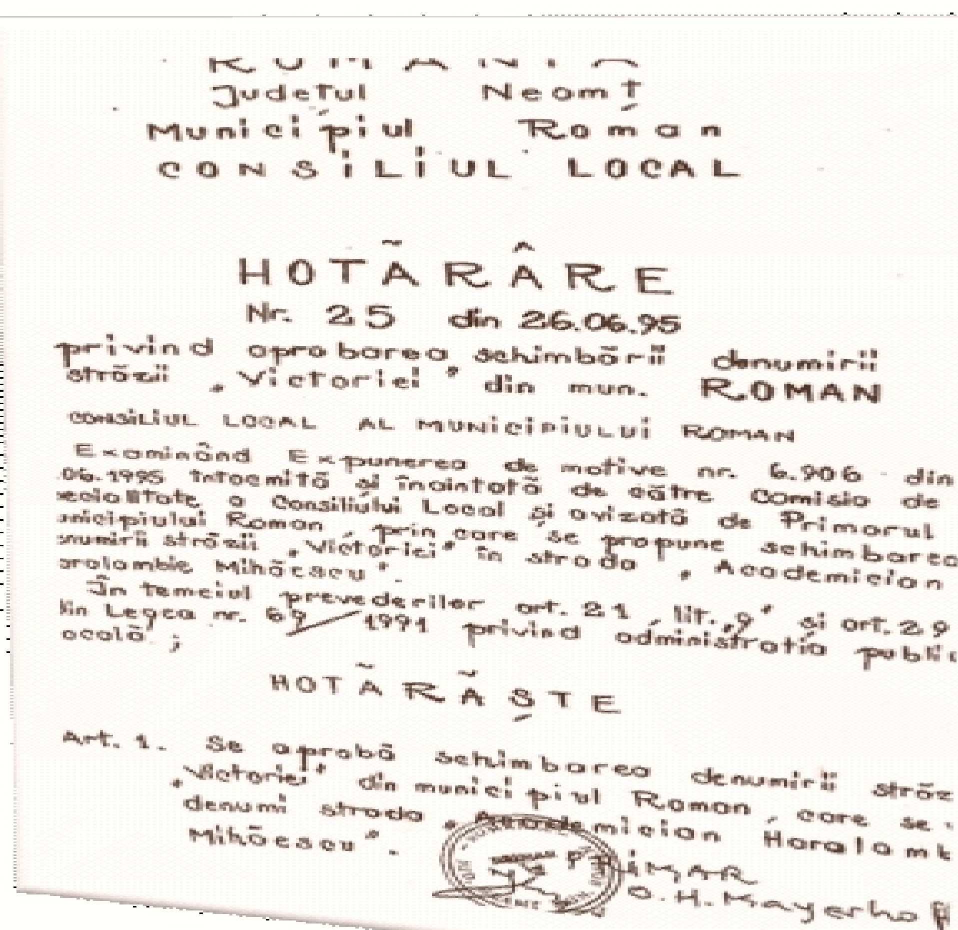
Odată cu Hotărârea Consiliului Municipal, Muzeul de Istorie a organizat o sesiune de comunicări ştiinţifice dedicată marii personalităţi Haralambie Mihăescu, la care au participat numeroşi reprezentanţi ai universităţilor şi instituţiilor ştiinţifice din ţară şi din Republica Moldova, academicieni şi cercetători ai Academiei Române.

Una din zile a fost dedicată vizitei la mormântul savantului, unde s-a oficiat o slujbă religioasă şi apoi o vizită la casa în care a locuit Haralambie Mihăescu, unde, în prezenţa primarului de atunci, a unor membri ai Consiliului Municipal şi a unui numeros public, s-a dat citire Hotărârii de schimbare a numelui străzii, aşezându-se plăcuţa cu numele nou **„Str. Acad. Haralambie Mihăescu".**

«Language», 39 (1963), p. 673–677; A. Vraciu, «Linguistique Balkanique», 4 (1962), p. 147–155; V. Väänänen, «Neuphilologische Mitteilungen», 62 (1961), p. 227–229; O. Parlangèli, «Paideia», 16 (1961), p. 98–100; F. Thomas, «Revue des études anciennes», 88 (1961), p. 193–195; J. Marouzeau, «Revue des études latines», 38 (1960, p. 339; S. Ottescu, «Revue des études sud-est européennes», 1 (1963), p. 197–198; J. Bourciez, «Revue des langues romanes», 75 (1961), p. 278–281; G. Straka, «Revue de linguistique romane», 24 (1960), p. 403–406; A. Ernout, «Revue de philologie», 35 (1961), p. 181–182; W. Rothe, «Romanistisches Jahrbuch», 12 (1961), p. 155–157; P. Beneš, «Sbornik Pargi Filosoficke Fakulty Brnenške University», 11 (1962), p. 116–119; S. Stati, «Studii şi cercetări lingvistice», 11 (1960), p. 957–963; Şt. Cuciureanu, «Studii şi cercetări ştiinţifice» – Filologie – Iaşi, 12 (1961), p. 109–112; V. Karakulakov, «Vestnik Drevnej Istorii», 1962, nr. 1, p. 151–152; E. Lozovan, «Zeitschrift für romanische Philologie», 77 (1961), p. 271–272.

39. *Cercetările asupra limbii latine în ultimii cincisprezece ani*, «Studii şi cercetări lingvistice», 11 (1960), p. 131–134.
40. Procopius din Caesarea, *Războiul cu goţii*, Traducere şi introducere, Bucureşti 1963, 304 p. – Recenzii: G. Cronţ, «Studii. Revistă de istorie», 17 (1964), p. 1224–1226; A. Dostál. «Byzantinoslavica», 24 (1963), p. 335–336; J. Lučic, «Historijski Zbornik», Zagreb, 17 (1964), p. 514; T. Sauciuc-Săveanu, «Revue des études sud-est européennes», 4 (1966), p. 269–271.
41. *Influenţa grecească asupra limbii române până în secolul al XV-lea*, Bucureşti 1966, 227 p. – Recenzii: A. Garzya, «Le Parole e le Idee». Rivista internazionale di varia cultura, 9 (1967), p. 98; V. Hořejši, «Byzantinoslavica», 26 (1969), p. 300–301; Z. Mihail, «Mitropolia Moldovei», 1967, p. 315–316; I. Mării, «Cercetări de lingvistică», Cluj, 12 (1967), p. 327–332; E. Stănescu, «Byzantinoslavica», 28 (1967), p. 438–439; V. Polák, «Zeitschrift für Balkanologie», 6 (1968), p. 198–202.
42. *Les éléments latins de la langue albanaise*, «Revue des études sud-est européennes», 4 (1966), p. 5–33, 323–353, – Recenzii: R. Ismaili, «Bota e Re». Fakuleti Filozofik Prishtinë, 1970, nr. 25–26, p. 9; E. Sedaj, «Živa Antika», 24 (1974), p. 384–388.
43. *Les éléments latins des* Tactica-Strategica *de Maurice-Urbicius et leur écho-en néo-grec*, «Revue des études sud-est européennes», 6 (1968), p. 481–498; 7 (1969), p. 155–166, 267–280.
44. *Les termes de commandement militaires latins dans le* Strategicon *de Maurice*, «Revue Roumaine de Linguistique», 14 (1969), p. 261–272.
45. Mauricius, *Arta militară*. Ediţie critică, traducere şi introducere, Bucureşti 1970, 423 p. – Recenzii: R. Anastasi, «Siculorum Gymnasium», 23 (1970), p. 251–253; R. Browning, «The Classical Review», 22 (1972), p. 285–286; M. Cazacu, «Studii. Revistă de istorie», 23 (1970), p. 1049–1051; B. Dostálová – B. Zásterová, «Byzantinoslavica», 32 (1971), p. 318–322; N. Edroiu, «Studia Universitas Babeş-Bolyai». Series Historica, 16 (1971), p. 127; P. L. Leone, «Le Parole e le Idee», 11 (1969), p. 402–403: A. Lerov-Molinghen, «Latomus», 30 (1971), p. 530; E. Lozovan, «Zeitschrift für romanische Philologie», 88 (1972), p. 380–381; P. Ş. Năsturel, «Südost-Forschungen», 30 (1971), p. 527–529; N. Ş. Tanaşoca, «Studii clasice», 13 (1971), p. 289–295; A. Zamboni, «Studi Medievali», 11 (1970), p. 998–1001.
46. *Zum Begriff „Hut" in den südosteuropäischen Sprachen*, în *Serta Slavica in memoriam Aloisii Schmaus*. Gedenkschrift für Alois Schmaus, München, 1971, p. 499–503.
47. *La diffusion de la langue latine dans le sud-est de l' Europe*, «Revue des études sud-est européennes» 9 (1971), p. 497–510, 659–676; 10 (1972), p. 83–93; 11 (1973), p. 97–113, 227–240, 423–441, 689–710; 12 (1974), p. 17–32.
48. Procopius, *Istoria secretă*. Ediţie critică, traducere şi introducere. Bucureşti 1972, 264 p. – Recenzii: A. Balotă, «România literară», 5 (1972), nr. 17, p. 13; G. Cronţ, „Contemporanul", nr. 32, 1972, p. 8; J. Gouillard, «Revue des études byzantines», 87 (1974), p. 501; F. Paschoud, «Museum Helveticum», 29 (1972), p. 288; I. Toderaşcu, «Anuarul Institutului de istorie şi arheologie A. D. Xenopol», Iaşi, 10 (1973), p. 485–486.
49. *La lingua latina e la lingua greca nell'Impero Bizantino*, «Atene e Roma», 18 (1973), p. 144–153.
50. *Die lateinische Sprache in Südosteuropa*, «Zeitschrift für Balkanologie», 6 (1968), p. 128–136.
51. *In margine alla mia recente edizione critica di Maurizio*, în *Studi in onore di Vittorio De Falco*, Napoli, 1971, p. 523–532.
52. *Prolégomènes à une nouvelle édition de l' Histoire sécrète de Procope*, în *Studi classici in onore di Quintino Cataudella*, tome II, Catania, 1972, p. 591–600.
53. *Einleitung zu meiner Maurikios-Ausgabe*, „Byzantina", Salonic, 6 (1974), p. 191–213.
54. *Byzance – foyer du rayonnement de la culture romaine et de la langue dans le sud-est de l' Europe*, „Byzantina", Salonic, 6 (1974), p. 215–226.
55. *Die Lage der zwei Weltsprachen (Griechisch und Latein) im Byzantinischen Reich des 7. Jahrhunderts als Merkmal einer Zeitwende*, în *Studien zum 7. Jahrhundert in Byzanz*. Probleme der Herausbildung des Feudalismus hg. Von Helga Köpstein und Friedhelm Winkelmann, Berlin, 1976, p. 95–100.
56. *L' influence grecque en roumain*, «Aristoteleion Panepistemion Thessalonikis, Epistemonike epeteris Filosophikes Scholes», 14 (1975), p. 9–18.
57. *Torna, torna, fratre*, „Byzantina", Salonic, 8 (1976), p. 21–35.
58. *Romanitatea în sud-estul Europei*, în «Memoriile Secţiei de Ştiinţe Filologice, Literatură şi Arte», seria IV, tom 1 (1977–1978), p. 9–14.
59. *Remarques sur les rapports lexicaux albano-roumains*, «Gjurmine Albanologjike», seria Filologjike, 7 (1977), p. 119–126.
60. *La langue latine dans le sud-est de l' Europe*, Bucarest – Paris, 1978, 401 p., 7 hărţi – Recenzii: José de Encarnação, «Humanitas. Instituto de estudos classicos Coimbra», 29–30 (1977–1978), p. 320–322; Al. Graur, «România literară», 12 (1979), nr. 17, p. 8; I. Kadriu, «Rilindja», 5.4.1980, p. 13; J. Lüdtke, «Gnomon», 52 (1980), p. 57;

ROMÂNIA
Judeţul Neamţ
Municipiul Roman
CONSILIUL LOCAL

HOTĂRÂRE
Nr. 25 din 26.06.95
privind aprobarea schimbării denumirii străzii „Victoriei" din mun. ROMAN

CONSILIUL LOCAL AL MUNICIPIULUI ROMAN

Examinând Expunerea de motive nr. 6.906 din 06.1995 întocmită şi înaintată de către Comisia de ecialitate a Consiliului Local şi avizată de Primarul unicipiului Roman, prin care se propune schimbarea numirii străzii „Victoriei" în strada „Academician aralambie Mihăescu".

În temeiul prevederilor art. 21, lit. „g" şi art. 29 din Legea nr. 69/1991 privind administraţia publi ocală;

HOTĂRĂŞTE

Art. 1. Se aprobă schimbarea denumirii străzii „Victoriei" din municipiul Roman, care se va denumi strada „Academician Haralamb Mihăescu".

PRIMAR
O.H. Mayerhof

Fiind convins că o asemenea Hotărâre nu poate fi schimbată fără motive, mai ales acum când pretindem că ne-am căpătat libertatea de a lua soarta în propriile mâini, nu bănuiam că de atâţia ani numele acestei străzi este tot „Victoriei".

Cui se datorează această sfidare a unei Hotărâri de Consiliu Municipal şi mai ales de ce nu a fost ea respectată, are mai puţină importanţă.

O putem trece pe seama unei neglijenţe, care însă nu trebuie să fie nici tolerată şi nici lăsată să dăinuie în timp. Este momentul ca Primăria să facă o cercetare în propriile arhive şi să îndrepte această stânjenitoare nepăsare şi nedreptate, care se face unui mare om de ştiinţă, atât de apreciat în lumea academică românească şi nu numai. Pentru noi este un model de muncă cu care ne mândrim.

M. D. Peyfuss, «Österreichische Osthefte» 22 (1980), p. 90–91; I. Segărceanu, «Romanian News», 1 (1978), nr. 36, p. 10; K. Steinke, «Zeitschrift für Balkanologie», 15 (1979), p. 231–233.
61. *La littérature byzantine, source de connaissance du latin vulgaire*, «Revue des études sud-est européennes», 16 (1978), p. 195–215, 17 (1979), p. 39–60, 359–383.
62. *Influenţă lingvistică occidentală în cultura bizantină*, în «Memoriile Secţiei de Ştiinţe Filologice, Literatură şi Arte», seria IV, tomul II (1979–1980), p. 11–18.
63. *O culme a muzicii bizantine: Ioan Cucuzel*, în «Memoriile Secţiei de Ştiinţe Filologice, Literatură şi Arte», seria IV, tomul II (1979–1980), p. 95–103.
64. *Note despre fonetica şi morfologia elementului latinesc din albaneză*, «Studii şi cercetări lingvistice», 31 (1980), p. 307–309.
65. *Preverbul latin per- în limba română*, «Cercetări de lingvistică», 22 (1977), p. 195–198.
66. *Locul elementelor lexicale latine din albaneză în cadrul romanităţii sud-est europene*, în *Semantică şi semiotică*, sub redacţia acad. I. Coteanu şi prof. Lucia Wald, Bucureşti, 1981, p. 216–235.
67. *Les termes byzantins* birron birroj *«casaque, tunique d' homme»* et *gouna «fourrure»*, «Revue des études sud-est européennes», 19 (1981), p. 425–432.
68. Colaborări importante la vol. I (Bucureşti, 1964) şi II (Bucureşti, 1982) din *Fontes Historiae Dacoromanae*.
69. George G. Murnu, *Rumänischen Lehnwörter im Neugriechischen*, mit historichen Vorbemerkungen, mit einen Nachtrag hrsg. von H. Mihăescu, Bucureşti, 1977, 105 p.
70. *Vasile Bogrea*, „Memoriile Secţiei de Ştiinţe Fiologice, Literatură şi Arte", seria IV, tomul II (1981), 181–186.
71. *Cântecul nibelungilor şi românii*, „Memoriile Secţiei de Ştiinţe Filologice, Literatură şi Arte", seria IV, tomul III (1982), 191–196.
72. *Pour une nouvelle édition du traité* ***Praecepta militaria*** *du X-e siècle*, „Rivista di studi bizantini e slavi", 2, Bologna, 1982, p. 315–322.
73. *Remarques sur la survivance de la langue latine dans la littérature byzantine et en néogrec*, „Byzantina", 11, Salonic, 1982, p. 135–140.
74. *Linguistique et ethnogenèse des Albanais*, „Studia Albanica", 19, nr. 2, Tirana, 1982, p. 137–147.
75. *De la limba latină la limba română*, „Analele ştiinţifice ale Universităţii «Al. I. Cuza» din Iaşi", serie nouă, secţiunea III, 28–29 (1982–1983), p. 105–108.
76. *Inscripţiile latine, izvor de cunoaştere a istoriei bizantine*, „Memoriile Secţiei de Ştiinţe Filologice, Literatură şi Arte", seria IV, tomul 4 (1982–1983), p. 25–38.
77. *Terminologie militaire d' origine latine dans la langue roumaine*, în vol. *Scritti linguistici in onore di Giovan Battista Pellegrini*, Pisa, 1983, p. 1357–1362.
78. *Continuitatea culturii romane în împărăţia bizantină*, „Byzantina", 12, Salonic, 1983, p. 209–224.
79. *La langue latine dans le sud-est de l' Europe*, în vol. *Aufstieg und Niedergang der römischen Welt. Geschichte und Kultur im Spiegel der neueren Forschung*, Berlin, 1983, p. 1106–1147.
80. *Romanitatea din sud-estul Europei*, „Memoriile Secţiei de Ştiinţe Filologice, Literatură şi Arte", seria IV, tomul VI, 1984, p. 125–129.
81. Traduceri din strategiştii antici Eneas Tacticianul, Sextus Iulius Frontinus, Onasandru, Flavius Arrianus, Flavius Vegetius Renatus, în *Pagini din gândirea militară universală*, vol. I–II, Bucureşti, 1984–1985, p. 271–415, 51–107.
82. Teofilact Simocata, *Istorie bizantină*. Domnia împăratului Mauricius (582–602). Traducere, introducere şi indice de H. Mihăescu, Bucureşti, 1985, 210 p.
83. *L' analise des mots d' origine étrangère, moyen de délimiter les courants de civilisation dans l' Empire byzantin*, „Byzantina", 13, Salonic, 1985, p. 695–707 (conferinţă ţinută la College de France, în ianuarie 1984).
84. *Remarques sur la romanité du sud-est de l' Europe*, în vol. *Zbornik u čast Petru Skoku*, Zagreb, 1985, p. 325–330.
85. *Le Traité sur la Guérille de l' émpereur Nicéphore Phocas*, ediţie critică, introducere, traducere franceză în colaborare cu Gilbert Dagron, Paris, 1986, 358 p.
86. *Prestiti bizantini in albanese*, în vol. *Studi albanologici, balcanici, bizantini e orientali in onore di Giuseppe Valentini*, Florenţa, 1986, p. 141–145.
87. *La romanité dans le sud-est de l' Europe*, Bucureşti, 1993, 600 p., 7 hărţi (lucrare definitivată şi îngrijită de Gheorghe Ivănescu şi Doru Mihăescu). Recenzii: C. Vătăşescu „Revue des études sud-est européennes", XXXII (1994), nr. 3–4, p. 393–394; Ž. Muljačić, „Zeitschrift für romanische Philologie", vol. 113 (1997), nr. 3, p. 471–474.

O bibliografie completă a operei va fi inclusă în vol. H. Mihăescu, *Mélanges de philologie et d' histoire ancienne* care urmează să apară la Paris, sub îngrijirea prof. Gilbert Dagron de la Collège de France. Această bibliografie va cuprinde aproape 700 de titluri (cărţi, studii, articole, recenzii, note bibliografice etc.).

DONAŢIA CONSTANTIN BÂRJOVEANU ÎN PATRIMONIUL MUZEULUI DE ARTĂ ROMAN

Mihaela CIOBANU
Muzeograf, Muzeul de Artă, Roman

La 26 martie 1934, în urmă cu 77 de ani, se năştea în citadela noastră muşatină Constantin Bârjoveanu, viitorul pictor, grafician, caricaturist şi ziarist, "pisălogul" care va intra în lumea valorilor spirituale romaşcane.

Dintr-o familie modestă, după ce va urma cursurile primare şi gimnaziale în oraşul natal, va fi admis în anul 1952 la Şcoala de Arte Plastice din Iaşi, unde se va forma ca artist avându-i ca profesori pe Corneliu Baba şi Dan Hatmanu. În perioada 1962-1965 îşi va completa studiile de artă la Şcoala Populară de Artă din Bacău, în oraşul în care va şi debuta într-o expoziţie colectivă la Muzeul Regional în 1962, alături de Iulia Hălăucescu, Gheorghe Iliescu, Ion Burdujoc, Petru Petrescu, Ştefan Hotnog. Se va afirma ca un autodidact. Va lucra ca desenator la Uzina de Ţevi Roman, apoi ca decorator vitrinier la OCL Roman. Din 1992 va fi cunoscut şi ca ziarist prin rubrica "Cronica Pisălogului" din *Gazeta de Roman.*

"*Totuşi am să încep desenul / şi am să las deoparte gluma…"* cum spunea însuşi artistul Constantin Bârjoveanu. Creaţia sa artistică se întinde pe o paletă largă, începând de la grafică, trecând prin colaj, până la ulei, reprezentând peisaje, naturi statice, portrete, caricaturi, pictură murală religioasă şi icoane. Pictează primul său tablou în ulei, numit *Balta de la cimitirul evreiesc*, în timp ce era elev la Şcoala Profesională pentru băieţi între anii 1949-1951. După debutul său expoziţional de la Bacău participă la mai multe concursuri naţionale, deschide expoziţii personale şi participă cu lucrări la expoziţii colective la Roman, Iaşi, Piatra-Neamţ. Realizează lucrări pentru şcolile şi grădiniţele din Roman şi picturi religioase pentru biserici din Roman, Piatra-Neamţ, Vaslui.

Balta de la *Cimitirul evreiesc*

Donaţia Constantin Bârjoveanu în colecţiile Muzeului de Artă Roman este destul de consistentă, a doua ca număr de lucrări şi se compune din 78 de lucrări de grafică şi pictură în ulei. Din acestea, 7 opere (1 în ulei şi 6 grafică) au fost donate de autor în timpul vieţii (în anii 1980,1982, 1985, 1996, 1998), iar un număr de 71 de lucrări (2 în ulei şi 69 de grafică) au fost donate în anul 2005 de soţia artistului, Profira Bârjoveanu. Din prima categorie avem o lucrare de dimensiuni relativ mari (680x790), ulei pe pânză, reprezentând o imagine din interiorul unei întreprinderi: *În atelier-I.M.R.* Este semnată şi datată în anul 1981 şi donată muzeului în anul 1982. Lucrarea, respectând spiritul epocii în care a fost concepută şi mediul în care şi-a desfăşurat activitatea însuşi autorul, ne dezvăluie un profund observator al realităţii, cu o deosebită capacitate de a surprinde situaţii, fapte, caractere şi expresii psihologice, printr-o cromatică în care predomină tonurile reci sau combinaţia dintre acestea: griuri, albastru, verde atenuate de pete de culori calde: portocaliu sau maro. Centrul de interes vizual şi coloristic îl reprezintă cei doi muncitori: un bărbat şi o femeie expresiv redaţi.

Următoarele 2 lucrări sunt de dimensiuni mici: *La cramă-*ulei pe pânză, semnată şi datată în 1976 şi *Farmacia Bogza,* ulei pe P.F.L., semnată şi datată în anul1977. Ambele lucrări au intrat în colecţie în anul 2005 şi au un caracter documentar reprezentând imagini din Romanul de altădată. Ca tehnică de lucru şi compoziţie sunt asemănătoare, trădând o etapă specifică din activitatea creatoarea a pictorului, când pasta era foarte consistentă şi foloseşte ca instrument de lucru cuţitaşul specific. Într-o abundenţă de tonuri reci şi calde, în alternanţă, cu o clară orientare a centrului de interes spre un predominant colorit în galben, surprinde cu spontaneitate şi lirism farmecul unei atmosferei autentic romaşcană: calmul străzilor şi clădiri specifice epocii, surprinzând diverse stiluri arhitectonice care ne transpun într-un timp şi spaţiu profund evocator.

Peisaj romaşcan

Cea de-a doua categorie de lucrări, grafica, cuprinde un număr de 75 de lucrări, dintre care 5 peisaje, un portret şi 69 de caricaturi. Ca şi în cazul picturilor, primele 5 lucrări de grafică au un caracter documentar, reprezentând sub titlul generic *Peisaj din Roman* imagini azi dispărute: *Strada Griviţei*-desen tuş; *Vedere spre piaţă*-desen tuş, ambele donate în anul 1996; *Fosta clădire a Secţiei financiare* tempera, semnată şi datată în anul 1975, intrată în colecţia muzeului în anul 1980; *Fosta clădire Sanepid*-tempera, semnată şi datată în anul 1976 şi donată în 1996; *Clădiri vechi* tempera, donată în anul 1998. Fie că sunt realizate în tempera, fie în tuş cele 5 lucrări emană o siguranţă în desen dublată de o tuşă energică.

Autoportret

Singura lucrare reprezentând un portret este de fapt *Autoportretul* artistului, semnată şi datată în anul 1975. Este realizat în tempera pe carton fiind donată muzeului în anul 1985. Autorul se prezintă într-un moment de creaţie, aşezat pe un scaun şi ţinând planşeta în braţe. Centrul de interes îl reprezintă ochii artistului pătrunşi de o adâncă meditaţie şi care privesc parcă dincolo de micul nostru univers. Fruntea înaltă şi senină luminează întregul desen cu individualitatea artistului. Dincolo de calmul şi liniştea pictorului aflat în plină creaţie, contrastele dintre culorile reci şi calde ne transmit o intensă forţă intelectuală şi o dorinţă continuă de căutare, realizare şi descoperire.

Cea mai mare parte a lucrărilor de grafică este reprezentată de caricaturi (69) realizate în aquarelă şi având ca dimensiune standard 170x275. Lucrările se caracterizează printr-un autentic stil sarcastic specific „pisălogului" Bârjoveanu. Până şi semnătura se înscrie în aceeaşi notă: un ***C*** şi un ***B*** lipite şi întoarse pe orizontală, putând fi comparate cu nişte buze. După cum spunea însuşi caricaturistul: *„chiar dacă veţi constata că tai în carne vie, să nu puneţi la inimă, că eu vreau să se îndrepte unele lucruri şi nu doresc răul păcătoşilor, printre care cel dintâi sunt eu"*.

Multe dintre personajele sale, inspirate din trecutul istoric, sunt cu trimiteri directe la moralitatea contemporanilor, cu mesaj direct, de efect. Lucrările ne descoperă un artist cu o simţire şi o viziune aparte, cu un stil profund expresiv în pătrunderea şi redarea lumii în care a trăit. La momentul respectiv, fiecare dintre caricaturile sale însoţeau un text ce se publica în săptămânalul *Gazeta de Roman* sub semnătura *Pisălogul*, în tabloidul cu titlul *Cronica Pisălogului*. Acum îşi au un binemeritat loc în patrimoniul Muzeului de Artă Roman.

Creaţia artistului Constantin Bârjoveanu se înscrie între valorile plastice prin originalitatea redării expresive a realităţii, spontaneitatea cu care surprinde detalii fizice sau psihice, autenticitatea dată de desenul clar şi expresiv. Capacitatea sa de a se descoperi şi de a ne descoperi prin mânuirea penelului, într-un stil inconfundabil, propriu, prin genuri şi teme diverse, de la sacru la profan, prin mijloace tehnice diferite, printr-un firesc simţ artistic şi o poezie a luminii, a culorii îl defineşte pe Constantin Bârjoveanu ca pe un artist *Complet.* Un artist sensibil, profund, cu un har deosebit care ne-a oferit un univers unic.

MILENIUL TREI PE PORTATIV

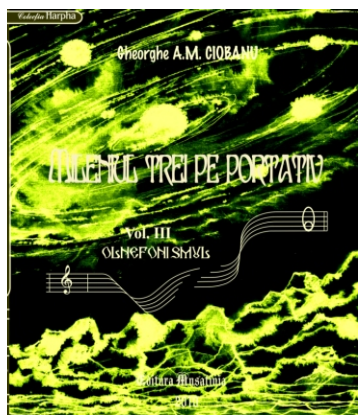
prof. dr. Ovidiu TRIFAN
Şcoala de Artă, Roman, Neamţ

Compozitorul şi muzicologul Zeno Vancea compara procesul de evoluţie a unui fenomen muzical cu formarea unui atol de corali prin asocierea a mii şi mii de corali care cresc unii peste alţii, neştiuţi de nimeni, până când se iveşte un vârf pe întinsul mării, dar, care este contribuţia fiecărui „coral" în parte, este mai puţin cunoscut. Aşa a apărut, probabil, pe nesfârşitele orizonturi ale cunoaşterii şi un vârf numit Ciobanu şi care, asemenea celui mioritic, păstoreşte o fascinantă lume sonoră dominată de simboluri existenţiale şi cosmice, el însuşi transformându-se dintr-un *homo teluricus* într-un *homo cosmicus*. Însă, spre deosebire de ciobanul mioritic, cel actual, care şi-a preschimbat numele în renume şi ne onorează astăzi cu prezenţa sa în mijlocul nostru, nu este pândit de niciun iminent asasinat pus la cale de niscaiva poftitori de concepte filozofice.

Amintindu-ne şi de alte lucrări ale profesorului Ciobanu, remarcăm o obsesivă preferinţă pentru magica cifră trei: Mioriţa este percepută ca un mit triadic, pe guidonicul portativ s-a instalat mileniul trei, prezentul ópus este structurat pe trei paliere congruente, ale muzicii cu universul fiinţei, ce decurg conceptual unul dintr-altul şi converg spre un posibil „mâine" al domeniului componisticii, *deschis la avalanşa de înnoiri ale viitorului*.

Încercând să ne familiarizăm cu fascinantul univers onti-, omni- şi olnefonic pe care ni-l propune cu curaj distinsul nostru profesor, ne frapează de la început dezinvoltura cu care acesta păşeşte pe calea regală a cercetării sistematice, cu rigoarea omului de ştiinţă care sălăşluieşte, ca un *alter ego*, într-un suflet ultrasensibil de artist. De aceea, pare a fi firească întrebarea dilematică: cine este, de fapt, autorul?.Un filozof al muzicii, sau un muzician filozof? Se pare că răspunsul este conţinut într-o memorabilă caracterizare sintetică făcută în urmă cu peste un deceniu de Iosif Sava: *Domnule Ciobanu, sunteţi un miracol...*Care i-ar fi fost, oare, destinul acestui *miracol* dacă în urmă cu peste jumătate de secol ar fi urmat îndemnul pe care i l-a făcut Antonin Ciolan, una din *baghetele de cristal* ale scenei româneşti: *Eu te sfătuiesc, tinere Ciobanu, să te laşi de orice şi să te apuci, imediat, de compoziţie muzicală.*

În *Ontifonismul*, primul volum din seria triadei *Mileniul trei pe portativ*, autorul după cum observă compozitorul şi esteticianul Liviu Dănceanu *negociază consecinţele în ordine gnoseologică ale ideii de cosmos vibratoriu, iar cititorul interesat de spectacolul speculaţiei rafinate, sublimate, va datora, cu siguranţă pietate unei reflecţii transformată cu eleganţă şi acuitate în sistem.* Profesorul Ciobanu afirmă că *muzica ontică* poate reda intimitatea universală a existenţei. *Ontifonismul*, ca sistem, se bazează pe un număr de 295 de combinaţii scalare, unitare şi eterogene, care includ şi cele două sensuri inverse şi egale între ele, *expansiunea* şi *retracţiunea* universului, precum şi *elgoţiunea*, însemnând infinitul cotidian de lângă noi, *locul geometric ontic*.

Ca formă de organizare superioară a materiei muzicale la nivelul parametrului înălţime, aceste entităţi modale se pliază pe cele trei sensuri ale devenirii de tip ontic: ascendentă, descendentă şi starea de echilibru.Ele ne amintesc de anticele moduri greceşti, de scările octaviante medievale propuse prin secolul al XVI-lea în *Dodecachordon* de elveţianul Glareanus, iar prin rigoarea aritmetică, de *Cartea modurilor* lui Anatol Vieru sau de *Moduri şi proporţii* a lui Wilhelm G. Berger. După cum observă autorul, relativitatea

modală a *Ontifonismului* ţine cont de structura noastră telurică, permiţând simbioza tonalo-modalului cu *Ortofonismul* tonal.Pentru a-şi susţine teoria, profesorul Ciobanu uzează şi de o terminologie adecvată conceptului propus: *modalaţie, preofonie, reofonie, arcofonie* etc.

Această viziune este continuată şi în al doilea volum, *Omnifonismul*, considerat a fi tot triadic, dar nu ca mit, precum *Mioriţa*, ci ca sistem, triada posibilă propusă fiind: aici, departe, la infinit. Autorul ne atenţionează că este vorba de *o redare integrală şi singulară a posibilităţilor artei muzicale umane, ţinând seama nu de structuralizări inedite, ci de distanţări fireşti aici, dincolo şi infinitul cuprinzându-se, astfel, în sfera creaţiei umane sonore, un univers întreg.* Această viziune muzicală unitară, totală şi singulară devine în concepţia autorului o surprindere ontologico-muzicală şi prelucrare umană a întregului şi posibilului *este*. Tot în acest volum ne întâlnim şi cu o inedită abordare a *muzicii sferelor*, concept pitagoreic, conform căruia planetele, în mişcarea lor pe sferele celeste, produc armonice, fapt cofirmat de unii cercetători contemporani. Dimitre Cantemir vorbeşte despre aşa-numita *muzică a mişcării cereşti* în lucrarea *Sistema sau întocmirea religiei muhamedane*. Conceptul este întîlnit şi în miturile şi cosmogonia românească, iar la Eminescu apare, de exemplu, în versul: *N-auzim noaptea armonia din pleiade?* din poezia *Memento mori* rezultând din înstrunarea harpei de către Orfeu, zeul trac sau în *Glossa*, în versurile: *Numai muzica din sfere/ Izvorând de sus te chiamă*.

În volumul al treilea, *Olnefonismul*, profesorul Ciobanu continuă această problematică, îndemnându-ne: *Staţi pe planetă şi-ascultaţi, nu acea ,,Muzică a Sferelor", ci muzica de ele inspirată, prin creatorii de frumos, de pe frumoasa noastră Terra*. Îndemnul este înscris într-o întreagă serie de acest fel, amintindu-ne prin modalitatea de concepere de binecunoscutele *Sfaturi ale lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie*. După cum mărturiseşte încă de la început autorul, în acest volum ne propune *o ,,aventură spirituală" inedită,* şi anume să creioneze sub formă de presupuneri, *modalităţile ,,meta-universalice", ,,polivalente", ,,inedite", de a ne imagina, umnic, acest ,,meta" şi să conturăm teme creatoare ,,adecvate" acestui ,,necunoscut" absolut şi diferit, de unde, apoi, să se genereze creaţii telurice de artă.* Formula demiurgică de *Olnefonism*, se raportează la viziunea *meta-existenţelor* cosmice, cu ipoteticele lor esenţe, legile şi perspectivele lor finale, toate în corelaţie cu fiecare model al misterioasei existenţe a fenomenului biologic. Acesta este şi motivul pentru ca artele de tip meta-teluric să se asocieze şi cu astronomia descriptivă. La finalul volumului, în capitolul *Soniar*, profesorul Ciobanu alătură o succintă,, *Antologie" pentaedrică*, urmată de o ,,*Suită Tuttiformică*" recapitulativă, propunându-ne ca prin toate cele cinci, să trăim profunzimea *Gânditorului de la Hamangia*.

Prin deceniul şapte al secolului trecut, cineastul francez Claude Lelouche, îngrijorat de perspectivele evoluţiei umanităţii, exclama tulburător: *Opriţi planeta, vreau să cobor...*Aceste cuvinte alese ca motto al volumului, sunt parafrazate de autor care, la rândul său, lansează într-o propoziţie imperativă o dorinţă: *Opriţi planeta, vrem...şi alte lumi...*Drept pentru care, la final, ca un virtual comandant de navă cu suflet de artist, anunţă: *Toate...Artele sus!* Iar noi, contopindu-ne idealurile ca într-o veritabilă *Horă de la Frumuşica* ne putem întreba retoric: şi de ce n-am face-o? Ne trebuie doar o altă triadă: dorinţă, pricepere şi curaj.

Hora, arc peste timp şi spaţiu

Prof. dr. Ovidiu TRIFAN

Hai să dăm mână cu mână/ Cei cu inima română/ Să-nvârtim ***hora*** *frăţiei/ Pe pământul României*, sunt binecunoscutele versuri ale *Horei Unirii* pentru care Alexadru Flechtemacher a compus celebra melodie cu acelaşi nume. Ca şi în cazul multor romanţe inspirate din lirica eminesciană, majoritatea publicului leagă atât poezia, cât şi muzica de numele lui Alecsandri. Faptul că *bardul de la Mirceşti* a apelat la cuvântul *horă* în titlul poeziei şi că adresează românilor îndemnul: *să-vârtim hora frăţiei*, ne atrage atenţia că hora, ca fiind cel mai popular dans românesc, are o semnificaţie aparte pentru neamul nostru, ca purtătoare ale unor valenţe culturale aparţinând spiritualităţii româneşti. Pornind de la această idee, vom încerca să realizăm o conexiune între *Hora Unirii*, ca expresie artistică a unităţii noastre naţionale şi rolul îndeplinit de acest joc străvechi în viaţa culturală şi spirituală românească.

În 1942, preotul Constantin Matasă, personalitate marcantă a arheologiei româneşti, fondatorul Muzeului de Istorie din Piatra Neamţ - a descoperit pe locul numit ,,Cetăţuia" din satul Bodeştii de Jos, Frumuşica, judeţul Neamţ, una din capodoperele culturii *Cucuteni*, ultima mare cultură cu ceramică pictată din Europa, anterioară celei sumeriene sau egiptene. Este vorba de binecunoscuta *Horă de la Frumuşica* aşa cum inspirat a numit-o arheologul nemţean, operă de artă bidimensională, reprezentând un suport antropomorf compus din şase statuete feminine văzute din spate, înlănţuite, parcă, într-o horă. Meşterul popular de acum patru milenii nu a modelat conturul capului, mâinilor şi picioarelor, dar decupările ovale practicate în vas pe două registre, imprimă pe ansamblu euritmie, datorită frapantei impresii de rotire într-o stare de exaltare rituală. Descoperirea de la Bodeşti-Frumuşica dovedeşte faptul că hora, ca dans, a apărut pe teritoriul Daciei în urmă cu mai mult de şase milenii. Izvoarele arheologice afirmă că în societăţile matriarhale se practica, pe lângă cultul zeiţei-mamă şi cultul solar, iar hora, ca reprezentare circulară vie, ar putea fi elementul de legătură dintre ele, ca expresie a unui ritual solar de fertilitate. Cercetătorii consideră că dansul în sine este o formă de existenţă a societăţilor primitive, poate chiar expresia prelingvistică a sufletului arhaic care, prin mişcările ritmice ale corpului, îşi exteriorizează trăiri şi impulsuri esenţiale. Manifestările acestea au constituit nucleul arhetipal care a generat[1] valori spirituale aparţinând unei mentalităţi arhaice. Această mentalitate a constituit cadrul germinativ al spiritualităţii româneşti, ale cărei origini trebuie căutate în miturile şi formele religioase populare care au circulat, au poposit ori chiar s-au născut pe aceste meleaguri. Cultura populară românească, prin forma şi funcţia ei specifică, oferă posibilitatea de a observa geneza şi evoluţia valorilor spirituale, locul şi rolul lor în universul existenţial colectiv.

Circularitatea horei ne aminteşte de faptul că cercul, ca formulă cosmică, este un univers închis, că şi în arte există forme circulare sau că masa vibraţiilor sunetului are aceeaşi formă. Din acest punct de vedere, hora ar simboliza, aşa cum este prefigurată de *Hora de la Frumuşica*, o unire a formelor. În societatea arhaică a tracilor, semnificaţia iniţială a dansurilor circulare este legată de ritualul de celebrare a reînvierii unui zeu, după moartea sa, iar aceasta ne aminteşte de Zalmoxes şi Orfeu, ambii fiind traci şi aflându-se la baza mitului morţii şi al resurecţiei, element fundamental al ritualurilor iniţiatice care au circulat în spaţiul cultural carpato-danubiano-pontic.

În secolul al V-lea a. Chr., Xenophon, în lucrarea *Anabasis* (VI, 1, 5), vorbeşte despre un dans pantomimic numit *Carpaia* aparţinând, probabil, tribului nord-tracic al carpilor practicat în cerc de dansatori înarmaţi, unul din ei mimând moartea apoi învierea. Athenaios, citându-l pe istoricul şi oratorul grec Theopompus din Chios (sec. IV a. Chr.), atribuie tracilor dansul ostăşesc numit *kolavrismos*.[2]

Cercetătorii nu confirmă că acest etimon stă la baza celorlalte cuvinte derivate din alte limbi. Temenul cel mai apropiat de *kolavrismos* este *kolo*, păstrat de popoarele slave (polonezi,

Iugoslavi,ucraineni); la bulgari este *horo*, iar la greci *choros,* însemnând *grup*, din care derivă *choreia*, cu sensul de mişcare. Iată, deci, că dansurile de tipul horei au o largă arie de răspândire, din Balcani până la Marea Baltică, iar spre Răsărit până dincolo de Nistru.

În spiritualitatea românească, hora este dansul reprezentativ prin excelenţă şi întruchipează expresia spontaneităţii creatoare a culturii noastre. Ea este o adevărată realitate culturală sau, cum o numeşte Romulus Vulcănescu, un *fenomen horal*.[3] Astfel, această *realitate horală* răspunde şi unei realităţi metafizice şi este, ca şi doina, o expresie a sufletului românesc iar prin aceasta, a unui segment din cultura europeană. Sub aspect psihosomatic, hora face parte integrantă din firea românului, care, în faţa spectacolului pe care i-l oferă, simte o adevărată chemare biologică, o exaltare a spiritului. În popor, interdicţia de a participa la horă sau lipsa acestui joc, era văzută ca un blestem: *De n-ar fi horele-n lume/ Ai vedea fete nebune/ Şi neveste duse-n lume*. Hora poate fi văzută şi ca o formă de asanare morală, întrucât cei care încălcau normele morale ale colectivităţii, nu aveau acces la horă. Din întreg repertoriul popular, hora este cea care a pătruns şi în biserică, cu toate că a existat interdicţia de practica *hore şi jocuri diavoleşti*, iar horitorii şi lăutarii erau consideraţi *chipuri ale diavolului* (la fel au fost anatemizaţi cândva colindătorii şi colindele). Imaginea horei este prezentă atât în frescele româneşti, cât şi în cele balcanice. Acest fapt atestă *[...]o conştientă reutilizare a fenmenului [...] în favoarea gestului de adoraţie*.[4] În folclorul literar, hora este subiectul a numeroase proverbe, zicători, ghicitori sau strigături.

Ca gen coregrafic-muzical, hora este reprezentată printr-o multitudine de dansuri, unele desemnând mişcarea, altele direcţia evoluţiei coregrafiei sau stilul şi originea. Ea are o mare vitalitate în zonele extracarpatice, mai puţin în sudul Transilvaniei.[5] În formele ei variate de manifestare putem intui simbolismul primar, ezoteric, al horei valahe. Semnificaţiile ei arhaice se evidenţiază în acea adevărată contopire harică a jucătorilor cu divinitatea tutelară prezentă, parcă, în centrul cercului. Bătăile ritmice cu piciorul în pământ pot simboliza contactul teluric cu suportul material oferit de zeiţa-mamă, iar strigăturile şi chiuiturile amintesc de acele incantaţii magice către zei. În mentalitatea arhaică, această stare similară celei de magie euritmică, echivala cu o contopire totală a membrilor colctivităţii cu divinitatea ancestrală din centrul horei, Zalmoxes, zeu al morţii şi al învierii, un tulburător punct de intersecţie cu creştinismul. Elemente relictuale ale horei ezoterice s-au transmis până astăzi prin dansul căluşului. Despre credinţa poporului în puterile magice şi taumaturgice ale căluşarilor ne vorbeşte Dimitrie Cantemir în *Descriptio Moldaviae,* unde prezintă cu rigoarea omului de ştiinţă desfăşurarea acestui dans ezoteric. Pe lângă descrierea amănunţită a ritualului, autorul menţionează şi reuşita practicilor gestuale de vindecare ale căluşarilor.[6] Hora devine, astfel, o adevărată modalitate de înălţare spirituală colectivă. În afară de caracterul ezoteric, hora are şi o formă de manifetare lumească, laică, mediu propice de manifestare a creativităţii ţăranului român. Dar şi în acest caz, participarea la horă implica o anumită ţinută trupească şi sufletească, mai ales cu prilejul marilor sărbători religioase, Crăciun sau Paşte. Ieşirea la horă presupunea, de asemenea, şi o curăţenie trupească, motiv pentru care horitorii ieşeau la joc în haine curate sau noi, iar curăţenia sufletească era confirmată prin euharistie.

Observăm că toate semnificaţiile mai vechi sau mai noi ale horei, converg spre un singur simbol, acela al contopirii unor elemente diverse într-o unitate organică de idei şi trăiri. Referindu-se la semnificaţia horei ca joc popular, Alecsandri scria că aceasta este *[...] simbolul unirei, a dărei de mână, într-o singură familie*.[7] Este şi motivul pentru care poetul a ales hora pentru o sinteză metaforică a unui moment crucial din istoria noastră postpaşoptistă. Chiar dacă ţăranul român nu avea habar de nobilele idealuri ale Revoluţiei Franceze, care pentru el se rezumau la a avea pământ, chiar dacă s-a dovedit că până la urmă Moş Ion Roată a avut dreptate când a înţeles că *a da mână cu mână* însemna că tot ,,talpa ţării" şi nu ,,vlădica" va duce greul, statul naţional român trebuia să se constituie, ca să nu dispărem din istorie.

Este cunoscut faptul că în pregătirea şi desfăşurarea evenimentelor marcante ale istoriei unui popor, un rol deosebit de important îl are muzica. În scopul amplificării rezonanţei în conştiinţa poporului, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea se cristalizează tendinţa stilistică în cadrul căreia melodiile care vehiculau sensuri poetice naţionale să provină dintr-o sursă echivalentă, de origine populară. Este cazul binecunoscutei *Hora unirii*, structurată pe un cântec popular sau de circulaţie populară şi devenită o adevărată *Marsilieză a românilor*.[8]

George Breazul afirmă că pregătirea şi înfăptuirea Unirii este reflectată în muzică mai mult decât oricare alt eveniment istoric românesc. Îndemnul la unire este conţinut în versurile scrise la 1830 de Iancu Văcărescu. Au urmat poeziile lui Alecsandri *Către Români,* publicată în 1848 şi *Hora Ardealului*, pe versurile căreia Gheorghe Ucenescu adăugându-i refrenul *Măi române, măi* - a compus un „cântec de şcoală", transcris în notaţie psaltică. Alecsandri, amplificând versurile din *Hora Ardealului*, a publicat în 1856 *Hora Unirii*, tipărită în ziarul lui Kogălniceanu, *Steaua Dunării*. În acelaşi an, a apărut la Iaşi *Hora Unirii*, muzica de Alexandru Flechtenmacher, pe versurile lui Alecsandri. Versurile au circulat pe mai multe variante melodice, una din ele, cu titlul *Unirea*, fiind tipărită într-o colecţie de cântece populare a lui Dimitrie Vulpian, care afirmă că a cules-o din Roman, de la tatăl său, şi o dateaza 1859, dând de înţeles că acesta o ştia din anul Unirii.[9] Melodia notată de Vulpian la Roman s-a răspândit până în Bucovina, dovadă fiind o variantă a ei, cu modificări ale versurilor şi melodiei, culeasă de Alexandru Voevidca.[10]

Varianta actuală a *Horei Unirii*, atribuită lui Flechtenmacher, este mult mai accesibilă. Istoria îl desemnează pe acest compozitor român de origine germană ca fiind autorul muzicii, însă unii cercetători îi contestă paternitatea. Oricum, este cert că *Hora Unirii* a luat naştere în anii premergători realizării imperativului de unitate naţională. O precizare categorică referitoare la autorul melodiei este cvasiimposibilă, întrucât manuscrisele edificatoare ale lui Flechtenmacher au ars în incendiul care i-a distrus casa de la Câmpulung-Muscel. Melodia are caracterul celor aparţinând folclorului orăşenesc din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Se ştie că el a mai compus încă una pe versurile lui Alecsandri. Melodia cunoscută făcea parte în 1856 din repertoriul unor actori ai teatrului din Iaşi, unde Flechtenmacher fusese şef de orchestră. Astfel, compozitorului i s-a putut atribui melodia de circulaţie prin prelucrare. Octavian Lazăr Cosma propune o soluţie de compromis: *Hora Unirii* ar putea fi *[...] o melodie lăutărească având sau nu un premodel străin, aranjată de Alexandru Flechtenmacher*.[11] Lăsând deoparte controversele de ordin muzicologic, este relevant faptul că *[...] pentru prima oară în istoria culturii noastre, un gen de producţie muzicală populară, hora, prin ideea solidarităţii şi unităţii pe care o întruchipează [...], a folosit într-un aşa înalt scop politic-social-naţional ca Unirea*.[12]

De *Hora de la Frumuşica* ne despart şase milenii. Semnificaţia ei a rămas aceeaşi, de contopire, de uniune, şi, chiar dacă atunci această contopire însemna unisonul glasurilor care invocau divinitatea iar în timpul lui Alecsandri însemna unitate naţională, ne referim tot la o *unire-n cuget şi simţiri*. Cu ajutorul acestui simbol, care este hora, putem trasa acel imaginar, dar în acelaşi timp atât de real arc peste timp şi spaţiu, unind şi semnificaţiile celor două locuri geometrice moldave: satul nemţean şi târgul ieşean. Astfel, raportată la întreaga existenţă a poporului român, hora s-a dovedit a fi factorul cel mai important de definire culturală a existenţei noastre.

Note:

1. cf. **Victor Kernbach**, **Dicţionar de mitologie generală** (Bucureşti: Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1989), s.v. „dans".
2. **Ghizela Suliţeanu**, „ Premize privind originea tracă a unor elemente din folclorul muzical românesc", Revista *Noi tracii*, Buletin Circular Tracologic al Centrului de Studii Istorice de la Veneţia, An III, nr. 31, 1977, p. 3.
3. **Romulus Vulcănescu**, FENOMENUL HORAL, (-, Editura Arhetip, 1995).
4. Dicţionar de termeni muzicali (Bucureşti: Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1984), s. v. „horă.
5. cf. *Idem*, ibidem.
6. cf. **Dimitrie Cantemir**, DESCRIPTIO MOLDAVIAE (Bucureşti: Editura Minerva, 1981), p. 212.
7. **Vasile Alecsandri**, POEZII POPULARE ALE ROMÂNILOR, Bucureşti, Tip. lucrătorilor asociaţi, MDCCCLXVI, p. 323; apud: George Breazul: PAGINI DIN ISTORIA MUZICII ROMÂNEŞTI (Bucureşti: Editura Muzicală, 1966), I, p. 191.
8. **Octavian Lasăr Cosma**, HRONICUL MUZICII ROMÂNEŞTI (Bucureşti: Editura Muzicală, 1975), III, p. 320.
9. **Dimitrie Vulpian**, MUSICA POPULARĂ, BALADE, COLINDE, DOINE, IDILE, voce şi piano, ediţiunea culegătorului (Bucureşti: 1885), p. 141, nr. 354, apud: George Breazul, op. cit., p. 211.
10. **George Breazul**, op. cit., p. 212.
11. **Octavian Lazăr Cosm**a, op. cit., p. 320.
12. **George Breazul**, op. cit., p. 190.

LA JUBILEU

Constantin TOMŞA
critic literar, Piatra Neamţ

Acum când **Emilia Ţuţuianu-Dospinescu** păşeşte pragul unei vârste rotunde de 10 luştri, la **Jubileu**, se cuvine să ne alăturăm celor care o admiră, o preţuiesc şi o felicită pentru munca pe care o desfăşoară cu pricepere, cu profesionalism, cu dăruire şi devotament, cu un entuziasm din ce în ce tot mai greu de găsit în lumea noastră de azi, mai ales, în domeniul cultural, în general, şi al cărţii, în mod special.

Bibliotecara, editoarea şi, nu în ultimul rând, poeta, publicista, scriitoarea de azi, **Emilia Ţuţuianu-Dospinescu**, născută la Râşca, Suceava, în familia ofiţerului Toader Ţuţuianu (n.Orţeşti, Neamţ) şi a Eugeniei (n. Mureş), mezina dintre cei 5 copii rămaşi în viaţă, a copilărit „*sub oblăduirea dragostei şi respectului deosebit al bunicilor*" materni, Ioana şi Ioan Mureş.

Se numără printre absolvenţii Liceului "*Roman Vodă*" din Roman, care a obţinut, la absolvirea Facultăţii Relaţii Publice, a Universităţii "*Alexandru Ioan Cuza*", Iaşi, specializarea socio-psihopedagogie, diploma de licenţă cu nota 10.

De trei ani, lucrează la Biblioteca Municipală Roman.

Încă din liceu, a cochetat cu poezia, fiind atrasă în egală măsură şi de filozofie. A debutat cu volumul de versuri *Flori de măr* (*Princeps Edit*, Iaşi 2002), sub îndrumarea poetului Daniel Corbu, la îndemnul căruia a

înfiinţat, la Roman, Editura *Muşatinia*. Tot versuri conţine şi placheta *În amurg* (*Timpul*, 2004).

În editura pe care o păstoreşte împreună cu soţul său, ing. Dorin Dospineascu, a îngrijit şi prefaţat peste 80 de cărţi, distribuite tematic într-o paletă largă, de la filosofie (***Constantin Noica în context european***, de **Carmen-Emanuela Biru),** la literatură şi teorie literară (***Primii fiori***, de **Gheorghe A. M. Ciobanu; *Nelinişti fireşti***, de **Cecilia Bănică-Pal; *Nimbul crizantemei***, de **Ion Cârnu;** *Mioriţa, mit triadic*, de Gheorghe A. M. Ciobanu), la muzică (***Mileniul Trei pe portativ***: Vol. I-III, de **Gheorghe A. M. Ciobanu)** şi albume de pictură (*Constantin Bârjoveanu*), monografii (***Monografia Bibliotecii „George-Radu Melidon***", de **Dana Vega** şi **Maria Vartolaş, *Muzeul de Artă Roman*, de Minodora Ursachi; *Cronica Romanului şi a Episcopiei de Roman*, Mechisedec Ştefănescu; *Melchisedec, Lumina Ortodoxiei româneşti*, *Autocefalie şi Patriarhie*, ambele de Tudor Ghideanu),** antologii (*O antologie a literaturii nemţene,* de Laurian Ante; *Zboruri întrerupte*, de Emil Bucureşteanu şi Emilia Ţuţuianu) şi multe altele.

Este semnatara a zeci de articole în presa locală şi din ţară: *Asachi*, Revista *Roman Muşat, Papirus Media, Ziarul de Roman, Evenimentul* ş. a.

În anul 2009, a fondat *Societatea Culturală «George-Radu Melidon»*, cu sediul la Biblioteca Municipală Roman. A realizat revista *Melidonium*, semnând şi o serie de articole. A conceput şi realizat revista *Constelaţii,* a Spitalului de Psihiatrie "*Sfântul Nicolae*", Roman.

Pentru întregul său zbucium în a contribui la

Pentru întregul său zbucium în a contribui la îmbogăţirea culturii locale, şi nu numai, activitatea i-a fost răsplătită cu Premiul Culturii, acordat în cadrul manifestării *Sărbătorea Culturii Romaşcane* (2007); *Medalia de bronz*, acordată de Episcopia Romanului (2008); *Medalia de argint*, acordată de Arhiepiscopia Romanului şi Bacăului (2009), dar şi de preţuirea şi stima colegilor, a concetăţenilor din urbea muşatină

În încheiere, la ceas aniversar, la **Jubileu,** subscriu, cu modestia cuvenită, la aprecierile făcute, cu ani în urmă, de distinsul profesor, regretatul Ion Rotaru, în a sa istorie a literaturii: *Apreciez mult de tot delicateţa, inefabilul şi suavul lirism, nu neapărat în descendenţa Dumitru Anghel ori Şt. O. Iosif, ci într-un chip cu totul original, absolut personal.* […] *Îi profetizez o mare, strălucită carieră de prozatoare.. . Lirică*.”

LA MULŢI ANI, DISTINSĂ COLEGĂ!

DESPRE FRUMUSEŢEA OAMENILOR ŞI FAPTELE LOR
PUNTE ÎNTRE DORURI
EMILIA ŢUŢUIANU - 50

Marin TOMA
scriitor, Călăraşi

Zilele treceau precum clipele, mai ales după ce, în luna decembrie a anului 2010, făcusem cunoscut pe diferite canale media, desfăşurarea Concursului Naţional de Poezie, Proză,Teatru, Reportaj literar, Epigramă, Pictură, Fotografie artistică, Ediţia I, Botoşani, 2011. Zilnic, nu conteneau să-mi parvină mesaje, prin care mi se anunţau din diferite colţuri ale ţării, chiar şi din afara graniţelor, nume şi creaţiile zămislitorilor de opere literare şi de artă precum cerea tema regulamentului, cadru al concursului: *Universul satului românesc*.

Fiecare nume şi material sosit pe adresa revistei, “Dor de Dor”, mă bucura şi în acelaşi timp mă obliga, să fiu tot atât de atent, să-l înregistrez, pentru a-l trimite de-acum, juriului compus din oameni cu variate şi vaste activităţi în cultura românească, scriitori, poeţi, artişti de teatru, pictori, din mari centre culturale ale ţării; Bucureşti, Cluj, Braşov, Iaşi.

Printre sutele de nume ale acestor împătimiţi, într-una din zile, a apărut şi cel al doamnei **Emilia Ţuţuianu**, care, spre bucuria mea, a fost nominalizat câştigător la proba ***Reportaj literar***. Imediat, i-am transmis vestea şi invitaţia de a-mi răspunde în limita timpului şi a posibilităţilor, de a ne intâlni şi cunoaşte, acasă la Luceafărul poeziei neamului românesc. Sosise momentul să mă pregătesc de lunga călătorie de la Dor Mărunt la Botoşani şi de aici peste două zile să mă întâlnesc faţă în faţă cu oameni pe care niciodată în viaţă, nu aş fi reuşit să-i întîlnesc, dacă nu aş fi reluat această preocupare de a organiza asemenea concursuri, alături de doamna Doina Săbădeanu, şi cu acordul dat fără zăbavă de Consiliul Judeţean Botoşani (D-na Vicepreşedintă - Cătălina Camelia Lupaşcu şi Dl.Jijie Miluţ, directorul „Memorialului Mihai Eminescu„ din Ipoteşti).

În mintea mea, nopţile, dar şi zilele rămase, îmi puneau multe probleme de deplasare. Eu, cel rămas fără ambele picioare din cauza unor mari suferinţe, trebuia să învăţ să merg pentru a doua oară.Trebuia, nu puteam rata ocazia întâlnirii cu adevăraţii prieteni, nu puteam rata păşirea pentru prima dată în curtea celui care fiecaruia dintre generaţia noastră, dar şi a multora apuse, ne-a fascinat copilaria, adolescenţa, tinereţea şi continuă să ne fascineze.Trebuia să mă întâlnesc cu *Mihai I*, Voievodul poeziei Româneşti, *Eminescul*.. Şi am reuşit!

Aici, am avut ocazia să-mi revăd vechi prieteni, dar să-mi cunosc şi să leg noi prietenii.

De undeva, din sală, mă fixa prin lentilele ochelarilor o doamnă. Nu ştiam cine este, dar când am pronunţat numele Domniei sale, s-a ridicat şi a păşit spre mine, încet, calmă, cu figură blândă şi voce caldă.

După epuizarea tuturor punctelor din programul rezervat de organizatori, la discuţiile libere din incinta Memorialului, aveam să cunosc mai bine pe **Emilia Ţuţuianu**, şi să constat câtă dragoste, câtă iubire, încape în sufletul său generos şi cât de catifelate-i sunt cuvintele alinătoare,vindecătoare, generatoare de energii pozitive, pe care le transmite celor din jur. Emilia Ţuţuianu este nu numai o fiinţă comunicativă şi nici nu are cum să fie altfel, din moment ce este de formaţie psiholog, ci şi un editor de succes, o poetă a sensibilităţii şi de asemeni o eseistă, iar ca om, un spirit altruist, cu credinţă în Dumnezeu, gata oricând să ajute semenii, să se implice total în ţelurile-i nobile, fie că e vorba de cărţile pe care le iubeşte ca pe proprii copii, sau în încercarea de a convinge pe cei cu care intră în contact de perenitatea **Adevărului, Binelui, Frumosului,** în acţiunile constructive pentru comunitate.

A gândit şi creat această Editură Muşatinia în oraşul Roman, simţind marea nevoie a acestui centru cultural al Moldovei de a avea un asemenea lăcaş făuritor de cultură. Astăzi multe din cărţile de referinţă ale Romanului au fost editate de Editura Muşatinia, prin dăruirea şi munca plină de seriozitate a doamnei Emilia Ţuţuianu.

Numele **Emilia Ţuţuianu** este demn de intrarea nu numai în istoria culturală a oraşului Roman, ci şi în însăşi cultura naţională română, cel mai elocvent exemplu fiind al regretatului reputat critic literar Ion Rotaru, care în paginile „Istoriei literaturii române de la origini până în prezent" scrie despre poetă : „.. e o..neoeminesciană, sau mai bine am zice, pioniera unui nou dulce stil clasic *retro* şi totodată..romantic, aproape unic în câmpul liric de azi". Pagina 916 a sus-numitei exegeze prezintă fotografia poetei alături de nume consacrate ale scrisului românesc: DANIEL CORBU, ADRIAN ALUI GHEORGHE, LUCIAN STROCHI, VASILE SAVA, AUREL DUMITRAŞCU. Medaliile de bronz şi argint pe care editoarea Emilia Ţuţuianu le-a primit în cadrul "Zilelor Melchisedec Ştefănescu" din anii 2008, 2009 pentru editarea unor cărţi fundamentale ale episcopului de Roman de secol al XIX-lea Melchisedec Ştefănescu, din partea Arhiepiscopiei Romanului şi Bacăului prin persoana PS Ioachim Băcăuanul, Episcop-vicar, arată aprecierea de care se bucură editura patronată de un OM aplecat cu gânduri sincere spre progresul spiritual al comunităţii.

Nume sonore din cultură, din Roman, dar şi din Bucureşti, ori Iaşi sau Piatra Neamţ, precum: criticul literar ION ROTARU, poetul DANIEL CORBU, Prof.univ.dr.TUDOR GHIDEANU, profesorul GHEORGHE A.M CIOBANU, criticul CONSTANTIN TOMŞA, îşi exprimă elogiile la vasta activitate editorială şi calitatea scrisului Emiliei Ţuţuianu, alături de care subscriem şi noi.

La Ipoteşti am făcut cunoştinţă şi cu revista *Melidonium*, revistă realizată şi fondată de poeta Emilia Ţuţuianu. Această publicaţie este o adevărată panoplie a culturii romaşcane ce adună în paginile ei gânduri, sentimente, memorii, sinteze a cuvântului, care dovedesc munca acestui minunat *Om* de cultură.

Astfel, între revista *Dor de Dor,* de la Botoşani şi revista *Melidonium,* de la Roman s-a legat o frumoasă şi rodnică colaborare culturală.

Îi urăm din toată inima la împlinirea celor cinci decenii de viaţă,

LA MULŢI, MULŢI ANI!

***Pe tărâm literar, tu, să ne dezmorţeşti sufletele cu minunatele tale opere* !**

15 iunie 2011, Ipoteşti - „Memorialul Mihai Eminescu"

DESTIN

Păşesc, privind tot înainte,
Prin frunzele ce cad foşnind-
Crâmpei de vise ostenite,
Tresar sub pasu-mi obosit

Zadarnic ochii mei mai cată,
Prin vechiul Aladin ochean
O rază limpede, curată,
Pe care-o vreau…dar n-o mai am!

Stingher tu treci pe lângă mine,
Şi ierni aduci şi vânturi reci…
Oh !…te cunosc atât de bine,
Destin al meu, la cine pleci?

LABIRINTUL

La început, în ființa-mi de lut
s-a pitit tainic iubirea..
Şi-n rădăcinile adânci ale ei,
viața a luat forma aripilor albe

Timpul, fără a-şi schimba măsura,
Ghemul Ariadnei l-a desfăcut,
încet, de la sine…
Şi, din Cunoaştere, a izvorât
lumina înțelepciunii,
Din Adevăr s-a zămislit
lumina dragostei,
Contopindu-se cu materia
Şi atunci a izbucnit
flacăra sufletului

Ca Persefona am străbătut labirintul,
şi am simțit în ceafă, răsuflarea-i rece
Şi cu fiecare pas cutezat, se deschidea
adânc, rana de sub pleoape..

De secera lunii am atârnat,
ispita „capitulării laşe"…
Şi-n inima mică, ca un fruct,
am adunat izvoare de cristale
Ce au săpat adânc, în suflet,
Cetatea Luminii!

CHEMAREA MĂRULUI

Creanga îmi este prea
încărcată de flori.
Vreau să le dăruiesc,
să simt fiori.
Să-mi salte trupu-mi prea lemnos,
în fața visului frumos
Acelor ce cuprinşi de dor,
cu şoapte dulci îşi spun ce vor…
Să se-mplinească-n viața lor.

Şi-atunci îi chem:
„*Veniți cu toți la umbra mea*
Parfum de măr şi flori de nea,
Sfinți-va gândul, dragostea,
Şi taina ce se-ascunde-n ea!"

JOC

De mică, am visat să merg pe valul apei înspumat,
S-adun în ochi mişcarea lui şi reflectarea cerului,
Să simt răcoare-i la picioare,
Să simt că-ntregul corp mă doare.

Şi într-o zi…

Priveam la droaia de copii care cântau voios, săreau
Şi pietricele zvârlite departe, pe mal adunau
Erau zeci, sute şi mii
şi albe şi negre, maro, cenuşii,
Dreptunghiuri, triunghiuri, pătrate şi sfere
Venind de departe, vorbind de alte ere.
***
M-am aplecat şi-am strâns şi eu…
Le-am aşezat chiar la uscat,
Le-am ridicat şi m-am jucat
Zvârlind în sus pe rând, mereu,
Una, două, trei, patru…dar au picat
Din nou în praf. S-au murdărit!
Şi-atunci iarăşi am pornit
Pe prundul aspru să găsesc
Doar pietre albe, negre, maro şi cenuşii…
***
Trecut-au anii…Te-ntâlnii pe malul apei argintii
Eram ca doi îndrăgostiți, ce-nlănțuiți
Mergeam încet, călcând uşor,
Nisipul ridicând în zbor,
Dar, deodată am simțit intrând în tălpi
prundişul galben-cenuşiu,
Şi am strigat, ca şi atunci când pietricele azvârleam
În apa în care mă scăldam;
Înnebunită am țipat: Sunteți aici? Nu m-ați uitat?
…………………………………………..
Le-am strâns apoi pe toate-n mâini
albe şi negre, maro şi cenuşii,
Dreptunghiuri, triunghiuri, pătrate şi sfere,
Venind de departe, vorbind de alte ere.
***
Strângeam, strângeam şi trupul mi-l simțeam
Plin de fiori şi de durere…
Dar nu țipam; ci iar strângeam,
Mai tare, tot mai tare vream…
***
Şi sângele simțeam că-mi fierbe,
Ceream ceva şi nu ştiam
Că-n mâini s-a plămădit durere şi plăcere,
Şi pietrele-mi intrau în piele iar
sângele curgea şuvoi…
Iar mâinile lipsite de viață şi moi
se desfăcură încet, pe rând,
Ca şi o vorbă dintr-un gând.
Pe degete, sângele-mi făcuse inele
iar ele, sfintele pietricele,
Dreptunghiuri, triunghiuri, pătrate şi sfere
Venind de departe, vorbind de alte ere,
Nu mai erau: albe, negre, maro, cenuşii
Ci roşu aprins, cu pete aurii
Şi-n mâini parcă aveam zeci, sute, făclii.
***
Pioasă, genunchii i-am pus pe pământ
Şi ochii şi fața şi gura-mi rosteau în cuvânt
„*Ce-amarnică-i truda*!…
Dar, iar am plecat pe malul apei înspumat
Pietricelele s-adun: albe şi negre, maro, cenuşii
Să le dau strălucirea, să le fac roşii-aurii…

Emilia Dospinescu Tutuianu
vol.Amurg, Editura Timpul

Emilia Țuțuianu -Ceasul nostalgic al amintirilor

Petruş ANDREI
poet, scriitor, Vaslui

Prin bunăvoința şi generozitatea scriitoarei **Emilia Țuțuianu** primesc de curând trei cărți: **În amurg** (Editura ,,Timpul", Iaşi, 2004), cel de-al doilea volum de poezii apărut sub semnătura sa, **,O antologie a literaturii nemțene** (Editura ,,Muşatinia", Roman,2006), operă a scriitorului Laurian Ante şi **Mileniul trei pe portativ (** vol. ,,Omnifonismul"),aparținând scriitorului Gheorghe A. M.Ciobanu.

Volumul de poezie şi proză **În amurg** are girul celor două nume consacrate: al artistului plastic **Iosif Haidu**, care îi realizează grafica şi al lectorului cărții, poetul **Marius Chelaru**.

Trebuie amintit de la bun început dedicația de suflet pe care o face autoarea ,,*Dedic această carte bunicilor mei: Ioana şi Ion Mureş, cei care mi-au transformat copilăria într-un vis etern*".

Prefața cărții, succintă, pertinentă şi persuasivă, intitulată inspirat *Labirint întru lumină* este semnată de criticul literar **Tudor Ghideanu**.

Amurg, ceasul melancoliei şi al nostalgiei, înseamnă nu numai ,,crepusculul de miere" al existenței, nu numai ,,lungul drum al zilei către noapte", ci şi ,,lungul drum al nopții către ziuă", farmecul şi dulceața zilei care apune spre a avea mai multă strălucire în zori, ,,E drept când soarele apune/ El şi răsare undeva"(Mihai Eminescu).

Recent premiată la Concursul național de poezie, proză şi teatru în cadrul Festivalului Național ***Dor de dor***(15 iunie 2011, Ipoteşti)**,** poeta şi prozatoarea **Emilia Țuțuianu** ne propune un itinerar lirico-epic**,** spațio-temporal, de la raiul copilăriei şi anotimpurile existențiale spre un liniştit amurg, poeta sărbătorind ieşirea din întunericul labirintului, urmând firul Eutherpei, al lui Erato sau al Calliopei spre lumina primordială.

Poeziile sale, cele mai multe în stil postmodern, dar câteva scrise şi în ,,dulcele stil clasic" abordează un larg evantai tematic: iubirea, raiul copilăriei, ,,Viața şi moartea", ,,Tradiția",mitul eliadesc al eternei reîntoarceri, truda creației şi menirea artistului într-o societate umană care se degradează ineluctabil.

Viața este un joc prim, iar arta un ,,joc secund", barbian, dar ,,jocul cu pietre" reclamă toată luarea aminte ,,Din alegoria extrem de bogată a pietrei s-au inspirat simboliştii, dar şi Tudor Arghezi (,,Agate negre") şi Eminescu, genialul poet satirizând pietrele vii dar insensibile: ,,*Când vezi piatra ce nu simte nici durerea şi nici mila*"; el face astfel diferența între piatra conică, întruchipare a elementului masculin, şi piatra cubică, desemnând elementul feminin. Piatra brută, prin activitate cerească, se poate transforma ,,în piatră cioplită , desăvârşită", spirituală: ,,*Trecerea de la piatra brută la piatra tăiată, nu de om, ci de Dumnezeu, întruchipează trecerea de la sufletul obscur la cel luminat prin cunoaşterea dumnezeiască*"(Jean Chevalier, Alain Gheerbrant - ,,Dicționarul de simboluri", Editura ,,Artemis", Bucureşti, 1994, pag. 80-99)

Actul creației devine trudnic, ritualic şi sacru:

,,*Pioasă, genunchii i-am pus pe pământ*
Ochii, şi fața, şi gura-mi rosteau în cuvânt
Ce-amarnică-i truda!
Dar iar am plecat pe malul apei înspumat
Pietricele s-adun: albe şi negre, maro, cenuşii
să le dau strălucire, să le fac roşii-aurii..."(,,Joc")

Câte-o ,,Iluzie" pierdută transformă ,,Visul dragostei" sau o ,,Iubire pe internet" într-o ,,Nelinişte" sau o ,,Nostalgie", poeta crede însă în propriul ,,Destin" şi-şi urmăreşte cu neodihnă visul (,,Visul meu"), învingând ,,Dureri" şi făcând de cele mai multe ori ,,Noaptea" albă. ,,Cochetă", ascultând ,,Chemarea mărului", ea adună ,,Petale de trandafir" pentru a le aşterne cu ,,Pioşenie" peste ,,Inima sa".

Des pomenit în lirica lumii, ,,Păcatul Evei" este tot pe atât şi ,,Păcatul lui Adam", alungarea din paradis fiind în acelaşi timp intrarea într-un alt rai pe care-l deschide cheia de aur a iubirii. Şarpele, hierofanie a sacrului natural, este ,,deopotrivă" femelă şi mascul", ,,simbolismul şarpelui fiind legat de ideea de viață". ,,Pe plan uman, el este dublul simbol, al sufletului şi al libidoului"(Op. cit. pag.299)

Femeia ,,Cochetă", atunci când adevărul îi smulge masca, rămâne doar cu singurătatea şi tristețea. O ,,Iubire pe internet" rămâne suspendată, din nefericire, acolo, ,,între două ecrane". ,,Visul dragostei" este, din păcate, doar un vis; din fericire, motivul romantic al visului neîmplinit prinde viață într-o creație clasică, având farmecul ,,Florilor de tei" şi al păsărilor care ,,cântă în cor/ imnul iubirii eterne". Poeta, ca o stalactită înflorită, ascunde sub chipul său glacial o inimă incandescentă (,,El", ,,Inima mea", ,,Rodia"). Chiar când femeia pierde clipa de fericire efemeră, poeta şi poezia sunt în câştig fiindcă atunci:

,,*Simt cum din trup, cresc*
aripi lungi de mătase
Sufletul îmi transformă trăirile în rouă"(pag.38).,, Zefirul", poznaş, aducându-i pe aripă ,,un gând de iubire stingher" o transformă într-o adolescentă îndrăzneață care, ,,cu iubire şi dor", vrea să se dăruiască ființei dragi.

Câteva creații pot fi interpretate drept arte poetice, autoarea punând întrebări şi răspunzându-le, aşa cum procedează fiecare creator de frumos artistic. Menirea artei şi artistului în lume este aceea de a transforma, asemeni lui Midas, trăirile de-o clipă în artă eternă. Meşteşugul său este ca, prin puterea cuvântului, să-l facă pe cititor părtaş la durerile şi bucuriile unei existențe din care nu putem cunoaşte decât câteva ,,Secvențe".

,,Labirintul" presupune o călătorie inițiatică prin care se ajunge în centrul lumii sau la Templul din Ierusalim. Când ți-i dat să cunoşti taina iubirii, atunci viața ia ,,forma aripilor albe" iar, când eşti înzestrat cu har, atunci

,,Ghemul Ariadnei" se desface de la sine: de la izvorul Cunoaşterii la ,,lumina înţelepciunii", Fântâna Adevărului te inundă cu ,,lumina dragostei" şi abia atunci izbucneşte ,,flacăra sufletului".

Ostenind mereu întru întuneric şi lumină, poeta este asemeni Persefonei, adâncind, cu durerea cunoaşterii de Lume şi de sine , ,,rana de sub pleoape", astfel clădindu-şi în suflet, din cristale de cuvinte, ,,Cetatea Luminii". Asemenea poetului Geo Dumitrescu, poeta Emilia Ţuţuianu se plânge de timpul prea scurt acordat nopţilor, dorind ,,zile şi nopţi ca la Polul Nord" pentru a avea destulă vreme ,,să Trăiesc, să Gândesc, să Iubesc", adică timpul necesar creaţiei:

"..*Nu-mi rămâne decât timpul*
Transformat în Eternitate"(pag.21).

Momentul creaţiei este precedat de o tristeţe nelămurită, de o aşteptare dureroasă, de o ,,Nelinişte" fremătătoare, poeta izbăvindu-se prin spovedanie:

,,*Tristeţile nopţilor sunt neîngăduitoare,*
Ele se nasc din trăirile zilelor,
şi mor din dorurile neîmplinite,
De aceea nu ne iartă,
ci ne împovărează...
cu dorinţa cunoaşterii de sine"(,,Nelinişte").

Creaţia ,,Viaţa şi moartea" este interpretarea unui virtuoz. Emilia Ţuţuianu foloseşte aici tot spectrul cromatic şi toate notele gamei pentru a crea un tablou impresionist şi o armonie simbolistă. ,,Lumina cu steliţe", ,,clipa străvezie", ,,tăcute vise", ,,gânduri grele" şi îndeosebi ,,parfum de roze" fac parte din recuzita simbolistă, poeta atingând corzile unei viori pe care vor fi cântat şi încântat Ştefan Petică, Dimitrie Anghel, Ion Minulescu sau George Bacovia.

Poeţii se hrănesc adeseori cu himere: o,,Iluzie" ca petala unei flori care anunţă fructul, poate ţine loc de hrană, una spirituală, desigur, deşi nu toate florile dau rod, unele poame căzând la pământ fulgerate de o deziluzie:

,,*Când a căzut o petală,*
m-am bucurat
Am crezut că va creşte fructul
Am aşteptat...dar
n-a mai apărut
Atunci mi-am dat seama,
cât de mult am cerut!"(,,Iluzie").

,,Viaţa-i vis" şi ,,într-o lume paralelă" există un ,,timp al trăirii":

,,*Aştept şi Tac,*
Plâng şi zâmbesc
Trăiesc" şi un timp, narcisist, al mărturisirii: ,,*potrivindu-mi paşii cu tăcerea din regresul cuvintelor*" ,,*în mâini cuprind înfiorată/ izvoarele cu apă cristalină/ în care mă privesc ca-ntr-o oglindă*"(,,Acceptare").

,,Pescăruşul" şi albatrosul sunt de când lumea simboluri ale poetului care se înalţă spre cer pe aripile fanteziei. Nefiind un pescăruş obişnuit, el ,,se-nalţă iute din durere" şi-şi ia avânt ,,şi aripi...pentru noul zbor". ,,Sărutul otrăvit al brumii/ Omoară toamna trandafirii" spunea ,,poetul pătimirii noastre". Creaţia ,,Petale de trandafiri" este o variaţiune pe aceeaşi temă: fragilitatea destinului uman în faţa vicisitudinilor vremii şi vremurilor. ,,Noaptea" este un bun prilej de a găsi, în doi, leac împotriva singurătăţii.

Spre ,,Casa bunicilor" sau spre ,,căminul părinţilor", poeta Emilia Ţuţuianu, ca mai toţi, de altfel, nu poate merge decât cu ,,Pioşenie", autoarea realizând, cu luciditate şi tristeţe, că nu este decât o verigă într-un lanţ existenţial, că viaţa este efemeră, că timpul este ireversibil şi de aceea revarsă, asupra celor dragi, dragostea cu care a fost binecuvântată în primul rai (,,Casa bunicilor", ,,Bunica", ,,Bunicul").

Asemeni unui pom fructifer, poeta visează să-şi dăruiască florile sale de spirit tuturor celor care se iubesc şi se întâlnesc pe o punte de lumină. (,,Chemarea mărului").

La mânăstirea ,,Agapia", lăcaş sacru, loc de rugăciune şi de reculegere, ca la toate mânăstirile noastre, Dumnezeu este mai aproape şi clopotul sună mai dulce.

A doua parte a volumului, intitulată ,,**Lumina din adânc**", cuprinde trei proze: ,,Acasă", ,,Măicuţa" şi ,,Agapia". Prima dintre ele reactualizează mitul eliadesc al eternei reîntoarceri. Ioana, o tânără intelectuală, sensibilă şi inteligentă, înzestrată cu simţ artistic pe care şi l-a cultivat încă de pe când umbla cu sufletul desculţ prin primul rai luminat de dragostea bunicilor, se întoarce pe drumul amintirii pentru a resimţi ,,mirosul de măr"şi ,,mireasma perelor busuioace" şi a gutuilor. Ea caută ,,Tinereţea fără bătrâneţe" şi descoperă, prin artă, ,,viaţa fără de moarte".

,,Măicuţa", lucrare recent premiată la ,,Memorialul Eminescu"(15 iunie 2011) în cadrul Festivalului Naţional ,,Dor de dor, şi ,,Agapia" excelează prin măiestria portretului şi a descrierii. ,,Măicuţa" Ştefania ,,*în tinereţe fusese o femeie puternică, robustă, gata să muncească de la ivirea zorilor până târziu în noapte. Pe chipul ei era mereu un surâs care dădea farmec aparte trăsăturilor aspre. Purta o rochie de tafta neagră care foşnea la cea mai mică mişcare, un sovon negru îi acoperea fruntea şi obrajii, iar ochii mari, nelinişţiţi, răspândeau în jur o mare bunătate*".(pag.71)

Prozatoarea Emilia Ţuţuianu îşi alege drept principiu de viaţă sfatul pe care ,,Măicuţa" Ştefania i l-a dat: ,,*Numai în credinţă şi iubire putem fi împăcaţi şi fericiţi*".

Cea de-a treia proză, ,,Agapia", ,,sanctuar al iubirii", este un bun prilej pentru autoare de a scoate în evidenţă, pe de o parte valoarea artistică şi religioasă a mânăstirii, iar pe de altă parte de a aduce un pios omagiu iluştrilor noştri înaintaşi Ionel Teodoreanu şi Alexandru Vlahuţă, cărora le-a înflorit condeiul în lumina binecuvântatei mânăstiri. ,,Sus, pe o colină, lângă o bisericuţă mică, pe o bancă împovărată de ani, o mână ostenită mângâie cu vârful degetelor amintirile din suflet". Iar proza Emiliei Ţuţuianu devine duioasă poezie în aceste vremuri când, din păcate, multă poezie este doar o banală proză.

În concluzie, volumul ,,În amurg" al **Emiliei Ţuţuianu** cuprinde ,,Secvenţe" dintr-o poveste de iubire faţă de limba română, înveşmântată în mantie regală, şi faţă de poezie ca o slujbă dintr-o sfântă zi de Duminică a existenţei sale.

TĂCUTUL ȘI DISCRETUL DR. EPIFANIE COZĂRESCU

Cecilia Bănică PAL
poetă, Roman, Neamț

În peisajul cultural al Romanului se regăsesc personalități puternice, care și-au imprimat preocupările lor în lucrări, documente, studii de istorie, opere de artă, opere științifice, publicistică, etc. ce fac, astăzi, parte din patrimoniul cultural al municipiului și al Moldovei.

Prezența domnului doctor Epifanie Cozărescu în cadrul *elitelor culturale*, termen des întâlnit astăzi, s-a făcut simțită prin modalitățile folosite de a se implica în viața spirituală a orașului, pentru că domnia sa a cuprins un spațiu vast, în care s-a plimbat tăcut, discret, de la medicină la istorie, de la cercetarea științifică la literatură. Toate acestea: experiență, muncă, trăiri, sentimente le-a dăruit cu prisosință romașcanilor, care, la rândul lor, i-au acordat titlul de ”cetățean de onoare” al orașului.

Încerc doar, prin câteva creionări, să punctez unele momente ce mi-au dat prilejul să descopăr bogăția sufletească a acestui mare OM, ce își iubea semenii cu patimă.

Îl întâlneam trecând pe străzi, cu o ținută, mai ales vara, impecabilă; cămașă de un alb imaculat, o haină subțire de culoare bej, cu o gentuță ce indica profesiunea (trusa medicală), cu o privire ce se pierdea în zare, deși conducea cu grijă bicicleta.

Pentru medicul Cozărescu, bolnavul era pacientul pe care vroia să îl vindece atât trupește, cât și sufletește. În această ipostază l-am cunoscut, atunci când a fost solicitat de către doamna Eugenia Adam, directoarea secției serale a Liceului Teoretic Nr. 2, pentru un consult al mamei sale (pe care o regăsise după aproape 30 de ani de căutare în Basarabia și în Ucraina, căci războiul le despărțise). Nu voi uita niciodată adresarea domnului doctor, în mod direct și cu zâmbetul pe buze, către bolnavă: ”Gata, ți-ai găsit fata, ai nepoți frumoși, ginere bun, de-acum merită să-ți trăiești viața alături de ei”. Ce-au discutat o jumătate de oră, ce flux magnetic, ce transfer de energie pozitivă a reușit doctorul Cozărescu să-i transmită? Nu știu... știu doar rezultatul- însănătoșirea rapidă a bolnavei. Este doar o clipă din multele ”minuni” pe care reușea să le facă pentru pacienții săi. Nu dorea nimic material, ci doar respectarea jurământului sacru de medic. M-am bucurat când am aflat că este posesorul medaliei ”Evidențiat în munca medico sanitară” și că a primit Diploma de onoare a Asociației Medicale din România și alte distincții, binemeritate, făcând cinste Societății medicilor scriitori și publiciști din România al cărei membru a fost.

Interesul și dragostea pentru medicină au format o osmoză perfectă, relevându-ne o altă fațetă a doctorului Cozărescu, aceea de cercetător, de istoric, de muzeograf. Ani de-a rândul, cu răbdare, a adunat materiale, a scotocit în arhive, a păstrat relațiile cu foștii medici sau cu familiile lor, cu toți cei care cunoșteau trecutul spitalului ”Precista Mare”, a antrenat în această muncă un număr important de medici, realizând Muzeul Medico FarmacoIstoric.

O muncă titanică, de Meșter Manole, care își relua munca după ce, de câteva ori Muzeul a fost devastat.

Colaboratori permanenți, prieteni dotați cu aceleași viziuni asupra actului de cultură, cu aceeași pasiune pentru cercetare, dar și o deosebită noblețe sufletească i-au fost doctorul Octav Clocotici și doamna farmacist Magdalena Avădănii.

Faptul că Muzeul devenise parte indispensabilă a vieții sale este dovedit prin dorința sa, ca acesta să fie încorporat Muzeului de Istorie din Roman. Gestul acesta este al unui mare și adevărat patriot, pentru că doctorul Cozărescu și-a iubit țara, istoria, poporul. În numeroasele intervenții avute cu prilejul sărbătoririi unor evenimente ori a sesiunilor de comunicări pe teme istorice, cu un dar extraordinar al evocării, relevă întâmplări, fapte eroice din timpul celui de-al Doilea Război Mondial, insistând asupra obiectivității acestora și aducând - pe bază de documente - completările necesare. Astfel, majoritatea celor interesați au rămas cu o imagine clară asupra actelor pline de responsabilitate ale Vioricăi Agarici, în efortul de a opri deportarea evreilor, în episodul consumat în gara Romanului.

În opera sa *Paramedicalia,* proză de substanță în care limbajul medical se împletește cu harul de povestitor, dr. Cozărescu creionează portretul moral al acestei eroine, cu o înaltă măiestrie artistică. Nu se putea altfel.

Născut la o dată memorabilă, 24 ianuarie 1914, Epifanie Cozărescu era sortit a fi un luptător, un cercetător al istoriei. Copilărind și învățând la Cernăuți, la Liceul *Aron Pumnul*, l-a avut pe Eminescu în sânge și a căutat în poezia sa natura, dorul, durerea, tradiția neamului. Nu întâmplător poezia ”Eliberare” începe cu evocarea ținutului natal:

”Bucovină, Bucovină, tu grădină
Cu harnici feciori
Și fete cu flori”

Dulcea Bucovină văzută eminescian ca o grădină în care sunt păstrate tradițiile, hramul, iarmarocul ce se ține an de an... de ”Sânchietru”, Cernăuți, unde trag negustori mulți e țara liniștii, a oamenilor cu cai ”înhămați”, cu turme de oi. Prin imagini contrastante poetul sugerează izbucnirea războiului, liniștea și moartea, distrugerile provocate de ”păsări negre, cu cioc de fier/ răspândind groază din cer” imagine cu rezonanță simbolică din Labiș, ”pasărea cu clonțul de fier”. Într-o altă ipostază metaforică, cea a multitudinii avioanelor relevată prin pluralul ”păsări”, războiul este văzut apocaliptic: ”Pe pământ care de foc/Purtând moartea n poloboc”, iar finalul este tragic:

”Pân' și Prutu, lung și lat
Lacrimi sânge a revărsat”

Dragostea și durerea pentru plaiurile bucovinene s-au revărsat apoi într-o muncă acerbă, pasională, pe toate planurile, pe care le-a explorat. S-a concentrat asupra ținutului Romanului, pe care l-a îndrăgit și căruia i-a lăsat cea mai bogată zestre, opera sa, Muzeul de istorie a Medicinei, pentru care refuză, ca și Eminescu ceremonialul înmormântării, socotind, cu ton șăgalnic:

”Nu cheltuiți așadar nici 1 leu...
Prefer să-l dați la Muzeu”

Multe din versurile sale au fost transpuse, într-o armonie perfectă, pe note, de către fiul său muzicianul Radu Cozărescu, care, legănându-ne în ritmuri lente, ni-l aduce în ”orașul bătrân” - numit astfel într-un proiectat imn al Romanului - pe omul de înaltă cultură, eternul dr. Cozărescu.

Cuvintele mele sunt doar frunze din coroana plină de fructe a pomului roditor lăsat nouă de doctorul Epifanie Cozărescu.

„MELCHISEDEC - LUMINA ORTODOXIEI ROMÂNEŞTI”
de Tudor GHIDEANU

Constantin TOMŞA
critic literar, Piatra Neamț

Aniversarea atestării documentare a unei localităţi, a unei instituţii sau a unui eveniment istoric a mobilizat, de fiecare dată, mari energii umane, în fruntea acestora situându-se intelectualii de prestigiu, care se bucură de aprecierea unanimă a semenilor.

Aşa s-a întâmplat şi cu ocazia împlinirii, în 2008, a 600 de ani de existenţă a Episcopiei Romanului, când au avut loc prestigioase manifestări cultural-religioase, incluse într-un amplu program, manifestări concepute şi organizate cu binecuvântarea preacuviosului dr. Ioachim Băcăuanul, actualul arhiereu vicar al Episcopiei de pe malurile Moldovei. Din această stare de emulaţie spirituală, s-au născut câteva lucrări de referinţă ce vor rămâne la loc de cinste în patrimoniul culturii române. Datorită doamnei Emilia Ţuţuianu-Dospinescu, distins editor, director al Editurii *Muşatinia* din Roman, am beneficiat şi noi de două lucrări de excepţie: *Chronica Romanului şi a Episcopiei de Roman*, de Melchisedec Ştefănescu (2008) şi *Melchisedec Ştefănescu lumina ortodoxiei româneşti* (2009), de prof. univ. dr. emerit Tudor Ghideanu, master Filosofie Creştină şi Dialog Cultural, de la Universitatea *Alexandru Ioan Cuza* din Iaşi, cel care s-a îngrijit şi de ediţia cărţii amintită mai sus, elaborând un studiu introductiv, transliterarea, notele şi comentariile pentru editarea lucrării.

Despre prima dintre ele ne-am învrednicit şi noi să scriem câteva rânduri (v. Revista *Apostolul*, 114-115/2009), pe cea de a doua o semnalăm acum, cu întârziere, deoarece am primit cartea de curând, deşi Doamna Emilia Ţuţuianu-Dospinescu a expediat-o pe adresa noastră la jumătatea anului precedent.

Acest studiu monografic, dedicat Episcopului Melchisedec (n. în ziua de 16. 02. 1823, la Gârcina, jud. Neamţ), una dintre marile personalităţi ale culturii române din secolul al XIX-lea şi din toate timpurile, desigur nu este singura exegeză a operei ilustrului ierarh (v. notele din subsolul lucrării), dar abia acum putem spune, fără teama de a greşi, că ne aflăm în faţa unei întreprinderi pe potriva dimensiunii celui pe care Bogdan Petriceicu Hasdeu îl considera *fără îndoială, bărbatul cel mai cu ştiinţă dintre prelaţii noştri*.

Studiul distinsului profesor, subintitulat printr-o metaforă inspirată *Lumina ortodoxiei româneşti* este precedat de o prefaţă (*Episcopul Melchisedec Ştefănescu un ierarh plurivalent*), semnată de preasfinţia sa Ioachim Băcăuanul, sub a cărei binecuvântare a apărut cartea, în anul când s-au împlinit 130 de ani de la intronizarea ilustrului cărturar în scaunul episcopal de la Roman, şi un scurt dar consistent *Preambul* al autorului care prezintă o fişă biobibliografică a marelui cărturar, după care Tudor Ghideanu îşi structurează lucrarea în trei părţi ce conţin împreună opt capitole. De la prima la ultima pagină a cărţii, autorul se dovedeşte un bun cunoscător al vieţii înaltului prelat ortodox şi, în acelaşi timp, un cercetător atent şi acribios al operei acestuia, în relaţie cu alte opere de mare interes din istoria culturii româneşti din toate timpurile, opere ce s-au constituit în bibliografia consultată în vederea elaborării acestei lucrări, devenite de referinţă din momentul editării de acum.

Ca unul ce a editat opera de căpetenie a lui Melchisedec Ştefănescu, Tudor Ghideanu dedică mai bine de jumătate din paginile acestui volum primelor două părţi ale studiului analizei celor două cronici: *Chronica Huşilor* şi *Chronica Romanului şi a Episcopiei de Roman*, propunându-şi de la început să demonstreze, reuşind cu prisosinţă, că fiul preotului Petru Ştefănescu din Gârcina, Judeţul Neamţ, format şi la vetrele de cultură spirituală din apropierea locului natal, intronizat episcop al Romanului în ziua de 3 aprilie 1879, *a fost hărăzit de Dumnezeu cu geniul vederii enciclopedice: istoric, teolog, lingvist,, geograf, poliglot, filosof, folclorist* [...] *estetician şi critic de artă etc.* Argumentaţia sa este susţinută cu citate desprinse din opere de certă valoare, de la *Descrierea Moldovei*, de Dimitrie Cantemir, la monografia preotului mitropolitan Scarlat Porcescu, precum şi a unor documente emise de cancelariile domneşti ale lui Alexandru cel Bun, Ştefan cel Mare, Petru Rareş şi a altor domni cu nume mai puţin răsunătoare, toate aceste surse fiind folosite şi de Episcopul Cărturar. Mai mult, autorul prezentului studiu nu se limitează doar la o descriere liniară a ideilor şi a argumentaţiei Episcopului Melchisedec, ci îşi prezintă opiniile proprii, fiind de aceeaşi părere sau nu cu anumite chestiuni puse în discuţie, dând anumite explicaţii întregitoare, explicative, referitoare la anumite documente din diferite epoci istorice, documente considerate mai puţin cunoscute de către potenţialul cititor.

Tudor Ghideanu ţine în mod deosebit să sublinieze probleme deosebit de importante, puse în discuţie de Episcopul Melchisedec în opera sa, privind: istoria limbii şi a literaturii române şi evoluţia lor în timp (v. Partea I, cap. I., § 1. *Întru apărarea ortodoxiei şi a bisericii*); relaţia bisericii, de-a lungul anilor, cu *oamenii de la putere* (v. Partea a II-a, cap. II, § 2. *Atletul iubirii vieţii mai înainte de veci*); intrigile a căror victimă a fost academicianul ierarh, despre care aflăm din corespondenţa acestuia adunată şi dată publicităţii în 1909 de Constantin C. Diculescu (v. Partea a II-a, cap. II, §3. *Epistolarul...*); lupta cu protestantismul; implicarea papalităţii în problemele Orientului ortodox; propaganda catolică în orientul ortodox, fără a mai vorbi despre pertinentele comentarii referitoare la istoria Romanului şi la cele două episcopii: de Huşi şi de Roman.

Nu pot fi trecute cu vederea nici cele două comentarii interesante incluse în acest studiu, care reţin atenţia cititorului, mai mult sau mai puţin avizat. Unul se referă la *Cazania* mitropolitului Varlaam, *cea dintâi carte ieşită din Tipografia Mănăstirii Trei Ierarhi (Trisfetitele) din Iaşi*, comentariu bazat pe citate din *Cartea românească de învăţătură* şi, mai ales, pe aprecierile lui Nicolae Cartojan din *Istoria literaturii române vechi* (Bucureşti Ed. *Minerva*, 1980), autorul studiului reuşind să redea chiar şi parţial atmosferei epocii secolului al XVII.lea, din istoria românilor şi, implicit, a istoriei Bisericii Ortodoxe Române.

Al doilea comentariu la care facem referire este cel intitulat *Divina poesie Dosoftei*, ce pune în discuţie *Psaltirea Sfântului Prooroc David* (cunoscută mai ales sub denumirea *Psaltirea în versuri*), a celui care a fost unul din predecesorii lui Melchisedec în scaunul episcopal de la Roman (din 1659 şi ajuns mitropolit al Moldovei în 1671), pe care strălucitul său urmaş, în *Chronica Romanului şi a Episcopiei de Roman*, îl apreciază ca *cel atât de renumit între ierarhii Moldovei, ca om de litere* [...] şi continuă citându-l pe cronicarul Ion Neculce: *în ţara noastră pe acele vremi nu se afla om ca acela.*

În cele câteva pagini dedicate acestui generos subiect, profesorul Tudor Ghideanu, citând copios din zisele mitropolitului Melchisedec, dar mai ales din *Psaltirea în versuri*, este de părere că întreprinderea lui Melchisedec, pentru Dosoftei -sanctificat la Iaşi în ziua de 14 octombrie 2005- este un adevărat *studiu de estetică a versului şi poeticii ritmului*, de care a dat dovadă mitropolitul.

Dar, cartea distinsului profesor nu poate fi cunoscută printr-o semnalare, chiar şi în extenso. Ea trebuie citită cu atenţie, trebuie studiată, de acei care sunt realmente interesaţi de trecutul nostru istoric, cultural şi creştin.

Fără intenţia de a ştirbi valoarea studiului, aşa cum ne este acum prezentat, ne permitem să facem o observaţie, de care, la o viitoare ediţie, autorul ar putea să ţină seama sau nu. Avem în vedere faptul că o bibliografie pusă la dispoziţia cititorului, într-o formă sistematică, la sfârşitul cărţii, şi nu risipită în notele de subsol sau în textul comentariului, precum şi un indice de nume, ar fi sporit valoarea academică a acestui, şi aşa, valoros eseu.

Încheiem modesta noastră prezentare a cărţii profesorului Tudor Ghideanu, remarcând, deşi în ultimele rânduri, condiţiile grafice excelente, corectitudinea redactării şi tehnoredactării textului, aspectul general de carte bibliofilă, toate datorate Editurii *Muşatini*a, şi de această dată.

(articol preluat din revista *Apostolul*)

Note de lector:

TOATE *OFURILE* TRANSPUSE ÎN VERS

Constantin TOMŞA

O carte însoţită de un text (prefaţă sau postfaţă) semnat de Domnul profesor Gheorghe A. M. Ciobanu, de scriitorul complet care este Domnia Sa, de la început, trebuie privită cu atenţia cuvenită. Înseamnă că autorul ei, are sau chiar spune ceva semenilor săi. Semnătura Domnului Ciobanu este o adevărată garanţie.

Am făcut această constatare, când, primind cartea de versuri *Clepsidra vieţii* semnată de Mihai Horga (Ed. *Miron Costin*, Roman, 2009), am descoperit pe ultima pagină o *Postfaţă* cu semnătura distinsului profesor, în care, de la început, acesta precizează: *poetul-inginer Mihai Horga, pasionatul metalurgist de odinioară*, este *cu picioarele pe pământ* şi, în câteva rânduri, demonstrează acest lucru.

Fără a-l suspecta de o atitudine encomiastică pe Domnul Gheorghe A. M. Ciobanu, citind versurile lui Mihai Horga, ne-am convins de obiectivitatea afirmaţiilor expuse în succinta prefaţă.

Dar chiar înainte de a citi textele cuprinse în volum, distribuite tematic în compartimente (capitole), inginerul-poet / poetul-inginer, parcă, vrând să-şi ia anticipat măsuri de a para eventuale critici, într-o notă autopersiflantă, avertizează de pe ultima copertă: *Nu sunt poet, nici nu cutez / În stihuri / Vorbele-mi aşez / Sunt metalurg, frământ metalul / A-l modela / Mi-e idealul.../ Topesc idei în creuzete / Născând scântei incandescente*..., scăpându-i un vers adevărat, chiar dacă acesta face parte din zestrea livrescă adunată în ani, păstrat cu voia sau fără voia sa.

De la început, la o fugară trecere în revistă a titlurilor celor şapte capitole ale cărţii (*Clepsidra vieţii*; *Metalurgia cuvintelor*; *Roman, cetate muşatină*; *Ecologie*; *Mă aude cineva?*; *Hei, inimioară!*; *Oameni de seamă*) se poate constata că această carte de debut editorial a inginerului-poet Mihai Horga, ajuns la primul prag al vârstei a treia, este una eterogenă, adunând laolaltă versuri încărcate de sfaturi morale, pe alocuri teziste, cu truisme încorporate în structuri ale poeziei clasice (în prima parte), versuri dispuse în structuri voit moderniste, deşi le-ar sta mai bine în distihuri clasice, ca în *Metalurgia cuvintelor*, un fel de artă poetică în care citim: *De-o parte* (sic!) *dau zgura minciunii / Să văd / curată faţa lumii*, text care deschide capitolul al II-lea al cărţii, un fel de *epopee* a muncii oamenilor din întreprinderea unde a lucrat autorul, un fel de istorie în versuri a turnătoriei romaşcane, dar aici, din păcate, poezia e mai puţin prezentă. Întregul capitol e un reportaj versificat, pe alocuri cu ritm de urătură (v. *Remember 41*).

Uneori, apar şi luminişuri cu poezie satirică (manieră împrumutată de autorul nostru de la nenea Iancu, din a sa nemuritoare *La Moşi*): *Cine mai spune / Cărămidă refractară / Piesă turnată / Roată dinţată / Tratament termic / Cocs, zgură, / Oală de turnare, / Temperatură, / Diagrama fier-carbon, / Model, / Strung-carusel, / Microscop, micron?*... (*Să luăm aminte!*).

Cele zece texte din al treilea capitol sunt poezii ocazionale dedicate: Romanului, cu prilejul împlinirii a 600 de ani de la prima atestare documentară şi Episcopiei, dar şi unor instituţii (biblioteca), publicaţii şi manifestări culturale(*Et in Arcadia ego*), precum şi evocării unor locuri pitoreşti, acum dispărute, toate văzute din perspectiva unui rapsod local.

Nici insistenta propagandă care se face, chiar dacă e numai vorbărie, nu l-a lăsat indiferent pe inginerul-poet.

Al cincilea capitol conţine versuri ce ţin de ceea ce numim, de regulă, poezie socială, unde tonul pamfletar, dus, uneori, până la sarcasm este prezent peste tot. Şi autorul ţine să ne atragă atenţia că e vorba de asemenea specii.

Deşi mai şchiopătează pe ici-colo, versurile lui Mihai Horga spun lucrurilor pe nume: *Ce exemplu bun să aibă / Când s-a schimbat un despot / Şi-au luat-o «peste bot» / Toţi cei care-au tras la şaibă?!...* (*Noul acar*)

În capitolul al şaselea, întâlnim, din punct de vedere tematic, de toate pentru toţi. Ceea ce uneşte aceste texte este nostalgia autorului, fie că e vorba de părinţi, de Eminescu sau de apropierea sa de senectute etc.

Cartea lui Mihai Horga se încheie cu câteva poezii dedicate unor celebrităţi, de la anticii greci (*Arhimede*, *Diogene*) la Mendeleev (*Tabelul lui Mendeleev*) şi Halley (*Cometa Halley*), până la Brâncuşi (*Coloana infinitului*) şi Radu Beligan, desigur, neuitând să-l includă în lista sa pe scriitorul, pe omul de aleasă cultură Gheroghe A. M. Ciobanu.

Încheiem cu părerea că această carte eterogenă aşa cum am calificat-o de la începutul acestor câteva consideraţii este unitară prin dorinţa autorului ei de a-şi pune în vers toate *ofurile* sale de ieri, de azi şi... de mâine.

CREAȚIA EMINESCIANĂ LA CONFLUENȚA ARTELOR

Gheorghe A.M.CIOBANU
scriitor, Roman, Neamț

Personalitate emblematică a culturii române, universal prin viziune și atemporal prin perenitate, mai mult fenomen decât cotidian, cu o creație posedând atribute de ”modul” și permanență de ”constantă”, Eminescu va constitui întotdeauna, în universul spiritual al poporului nostru, ”omul deplin” al unui loc și timp istoric de o certă determinare existențială. O ierarhizare valorică în sine care, departe de a fi o simplă metaforă apelativă, posedă în ea un nesfârșit perimetru de acoperire.

”Gânditorul de la Ipotești” e Demiurg complex, însumând în opera sa literară caracteristicile estetice apartenente tuturor artelor. Un „hrisoelefantism” artistic subînțeles, în care Eminescu focalizează reverberațiile multiple ale frumosului, convertindu-le, inegalabil și personal, în rostire de grai și slove de gând. ”Poetica” literaturii sale ascunde în ea și pe acea a celorlalte, însumate organic în spusa condeiului și trudind și ele la zămislirea cristalelor de desăvârșire.

Pe tărâmul scrisului literar, legendarul nostru autor se prefigurează în acel alchimist care contopește perfect concretul ființării umane cu abstractul limbajului vorbit, pendulând sensibil între evadări de expresie și statornicii de trăiri. Pentru el, fuga înspre metaforă îi este ca o reîntoarcere la existență, de care își ancorează, prin înlănțuiri multiple, țesătura ideativă a gândurilor. Slujind o astfel de artă de frontieră, în lumea căreia creatorul conferă substanței de zi cu zi a vieții, aerajul imponderabil al cuvântului, poetul întruchipează de minune natura duală, dionisiacă și apolinică, a ființei umane.

Eminescu a fost însă predestinat să fie un zămislitor de frumos în general, să îmbrace în orice neastâmpărul gândurilor sale de aur, fie că acel ”orice” ar fi putut fi dăltuire ori culoare, vibrație sonoră sau dăruire umană. E un Eminescu al unei Geneze totale, la gestica sixtină a căria hăul primar devine rămânere și perfecțiune.

Dacă ar fi poposit în lumea Meşterului Manole, o lume dominată de împietrirea acelor zboruri ce au năzuit înspre verticalele simetrizate ale unui constructivism centripetic şi stabil, Eminescu ar fi dăruit acesteia pasiunea sa pentru o geometrie a repetabilităţii şi a unor echilibre binare. Fiecare plăsmuire poetică a sa, de la versul liric, la poemul de largi dimensiuni, se constituie ca o structură perfectă şi suficientă în sine, care, la fel ca şi arhitectura, absoarbe în zămislirea ei statornică, o inegalabilă revărsare de echilibru şi cartezianism.

O aceeaşi dizolvare a timpului şi absolutizare a spaţiului, a unui spaţiu care, deşi redus numai la somaticul uman, a anulat cea mai mică înfiorare a vieţii, o întâlnim şi în întruchipările statuare. Monocromatismul carnaţiilor reci ale acestora strecoară în noi impresia primatului formei. Fie prin ”Luceafărul”, fie prin ”Glossa”, poetul dăltuieşte tocmai astfel de plăsmuiri imuabile şi perfecte, din care rostogolirile necruţătoare ale devenirii nu pot rupe nici o fărâmă.

În evoluţia ei înspre abstractizare, arta a trecut la detronarea spaţialităţii, a ceea ce constituia, în esenţă, concretul. Realitatea se reduce, acum, la un prim-plan bidimensional, cu toate deschiderile de adâncime ale perspectivei. E un prim-plan imediat şi intim, atât de aproape de noi, încât putem surprinde drama luminii care, nemaiavând orizonturi de evadare, se zbate să se furişeze undeva, sfărâmându-se, astfel, în infinite irizaţii cromatice. Şi Eminescu a fost atent la această pseudodimensiune a adâncimilor, mai mult interioară decât geometrică, devenirile cosmice sau cele istorice căpătând reverberaţii incomensurabile doar în sensibilitatea eterică a omului. De aceea din întreaga sa plăsmuire poetică emană ”argint” de pe ape şi ”aur” din aer, ”aramă” de codru şi ”albastru” de flori. Un penel fără pereche, zămislitor, când de limpezime, când de voalaj, al cărui destin, însă, a fost acela de a rămâne condei.

Creaţia eminesciană se remarcă, în mod deosebit, prin capacitatea ei de a surprinde anatomia duală a lumii, acea simultaneitate contradictorie a unui ”a fi” şi ”a nu fi”, a unui ”Înger şi Demon” sau ”Hyperion şi Cătălina”, ca şi prin cultul candorii, al acelui model protocotidian de om, care posedă o cantitate infimă de informaţii şi experienţă. Toate acestea nu sunt decât atributele esenţiale care motivează raţiunea estetică a coregrafiei, a dansului pur redus la acel monom sau binom existenţial. E o artă a simbolurilor în care absolutul statuilor este antrenat, ca pe o ”Insulă a lui Euthanasius”, de către vârtejul devenirii, în urma căruia cristalul monovalent va fi o protoplasmă complexă, confruntată dureros, dar implacabil, cu rostogolirea uriaşă a multiplicităţii.

”Luceafărul” poeziei româneşti s-a simţit atras mult şi de arta scenei, de acest decupaj, esenţializat, dar şi quasiverosimil, de viaţă umană, în care şi spaţiul şi timpul se contractă, fără a se anula, tocmai în momentele de maximă sau minimă densitate ale cotidianului. Prin demersul dramatic se încearcă a se opera o dedublare a realului social, o zămislire paralelă a unei alte lumi, care să surprindă în ea, asemenea ”Arcei lui Noe”, elementele esenţiale ale fiinţării de zi cu zi. Oare creaţia ”poetului nepereche” cuprinde în ea un astfel de sintetism ontologic, de la ”haosul dintru început” şi până la ”floarea albă de cireş”, ca şi de interpretare sinceră a tuturor trăirilor lumii, fie pe ”Câmpul de la Rovine”, fie în singurătatea, aproape abiotică, din ”Glossa”.

În succesiunea artelor, se pare că muzica prezintă gradul cel mai înalt de abstractizare, de desantropomorfizare a suportului de mesaj, întâlnindu-se, undeva, cu literatura. Aşa epurată de concret, ea duce în continuare, în lumea ei imponderabilă, imaginea algoritmică a fiinţei umane, cu toate frământările ”polifonice”şi confruntările de ”allegro de sonată”, cu toată diversitatea de ”suită” a vieţii, ca şi cu împlinirile ”armonice” ale acesteia. Şi creaţia eminesciană poartă în ea, fie prin conţinutul de idei, fie prin sonorităţile de claviatură ale înveşmântărilor sale, o neegalată muzicitate. Dacă descriptivismul cu care redă natura aparţine şi modalităţii de creaţie pentru ”poemul simfonic”, în schimb, atunci când poetul pătrunde în spaţiul interior al fiinţei noastre, scriitura sa devine ca un portativ, pe întinderea căruia se confruntă antitetic două teme. Structura ”Scrisorii a III-a”, a „Luceafărului” sau a ”Cezarei” este asemănătoare cu acea a ”pateticii” beethoveniene, incluzând în ea arhitectura diversă dar unitară a unei ”sonate”, cu acel ”allegro” dialectic, urmat de un ”largo” liric şi o ”temă cu variaţiuni” plină de înţelepciune.

Prin această creionare fugară surprindem un ”Eminescu total”, un demiurg al întregului şi un bijutier al părţilor. Un Eminescu proteic, căruia, dacă destinul i-ar fi dăruit o Clepsidră cât un veac, atunci ar fi ridicat o Catedrală gotică sau Fântâni renascentiste, ar fi dăltuit o ”Pietà” cu gestică de Bernini şi puritate carnală de Falconet, ar fi zugrăvit un Voroneţ în manieră şi prerafaelită, dar şi impresionistă, sau ar fi scris Balete cu subiect mitologic, ar fi adus pe scenă briganzi schillerieni învăluiţi de meditaţie byroniană, sau ar fi compus muzica pentru un Ulysse naţional, cu reverberaţii de Siegfried, dimensiune de ”Divina Comedia” şi lamentouri doinite. Dar, Eminescu a rămas numai poet, spre a ne vorbi direct, de la suflet la suflet şi despre univers şi stele, ca şi de dragoste şi moarte şi despre spaţii şi abisuri, ca şi de nemurirea unui Neam, din ale cărui ”sute de catarge”, unul din ele a devenit Columnă.

O POETĂ ROMAŞCANĂ

Emilia Ţuţuianu DOSPINESCU
Editor - Editura Muşatinia, Roman

Poeta **Cecilia Bănică-Pal** s-a născut în localitatea Filimon Sârbu, oraş Făurei, jud.Brăila, la 24 aprilie 1931 din părinţii: Nastasia (Munteanu) şi Stancu Bănică.

A absolvit şcoala primară (clasele I-IV) în oraşul natal şi a urmat cursurile Şcolii normale de fete din Buzău (1942-1950). În anul 1958 este absolventă a Facultăţii de Filologie Bucureşti.

Începe cariera de dascăl în judeţul Iaşi, la Cozmeşti, raionul Paşcani, Jud.Iaşi (1950-1958), iar mai târziu destinul îi poartă paşii în Roman, fiind printre primii iniţiatori ai Şcolii de Muzică Roman, predând aici 2 ani de zile (1958-1960) apoi timp de 28 de ani (1960-1988) va preda limba română la Liceul Nr.2 (de fete) azi “Roman Vodă2.

În anul 1953 s-a căsătorit cu Francisc Pal, profesor, împreună au doi copii: Sabin Francisc Pal muzician, Opera de stat Iaşi şi Lucian Paul Pal ziarist, colaborator la Antena 3.

În anul 2003, când s-a înfiinţat editura Muşatinia s-a alăturat colectivului acesteia, fiind o colaboratoare preţioasă a tot ceea ce s-a încredinţat tiparului.

Totodată a colaborat la diverse periodice:

- **Societatea Culturală** ***Roman Muşat*** articolul ***Şcoala de Artă, 50 de ani;***
- *Din istoria oraşului Roman, 617 ani de la prima atestare documentară* (10 martie 2009)
- **Societatea Culturală *George Radu Melidon***, coordonator al revistei ***Melidonium***:2009 - Nr.1: In Memoriam **Poetul basarabean *Grigore Vieru;*** 2009 Nr.1; Nr.2; Poezii***;***
- ***Societatea Culturală Clepsidra***, colaborator la revista ***Clepsidra,*** 2008;

În anul 1998, publică în culegerea de eseuri: **Iulian Antonescu şi dreptul la nemurire**, articolul: **Iulian Antonescu aparţine altei lumi, aceea a valorilor spirituale.** Din anul 2003, coordonator şi colaborator al Editurii Muşatinia din Roman. Semnează postfaţa la volumul: **Curcubeu într-o peniţă**, de Mădălina Gavrilă, Editura Muşatinia, 2003. Coordonator al volumelor:

-**Monografia satului Cordun**, autor Constantin Tudor, Ed.Muşatinia 2003;

- **Primii fiori**, autor Gheorghe A.M.Ciobanu, Ed.Muşatinia 2005;

- **Mileniul trei pe portativ** (vol.1-3), Ed.Muşatinia 2008-2010;

-O antologie a literaturii nemţene, autor Laurian Ante, Ed.Muşatinia, 2006**;**

-**Constantin Noica, în context european**, Ed.Muşatinia, 2004;

-Pegasul dă cu copita, autor Constantin Bârjoveanu, Ed.Muşatinia, 2003**;**

-**Cronica pisălogului**, autor C.Bârjoveanu 2005;

Fiind o îndrăgostită fără leac de limba şi literatura română, de poporul român, de locul unde s-a născut, de locul unde trăieşte în prezent, poeta Cecilia Pal a încredinţat tiparului, în anul 2004 primul său volum de poezie: **NELINIŞTI FIREŞTI**, ce dezvăluie gânduri şi sentimente în imagini artistice danteşti de o candoare deosebită.

În anul 2007, poeta s-a aşezat din nou la masa de scris, cu speranţa inepuizabilă de a scrie în graiul mioritic al cuvintelor pentru toţi cei care iubesc poezia. Aşa a luat fiinţă volumul **Sentimente metalizate,** volum de un lirism aparte ce vibrează gingaş şi feminin în faţa trăirilor umane.

Versul său de o realitate reală şi virtuală aduce un univers aparte în lumea poeziei româneşti.

Citind cu atenţie poemele sale înţelegi că ele sunt născute din suferinţă, disperare, iubire şi credinţă. Suflet nobil şi înţelept, poeta scrie poezia cea mai curată şi dragă vieţii: cea venită din suflet… aducătoare de lumina *Adevărului*.

Prin sensibilitatea sa poetică, Cici Pal ştie să ne pună sufletele în mireasma de busuioc şi măr ca în Raiul fericirii nepământene.

Versul său ţâşneşte firesc, inspirat, aşa cum respiră, ca într-un şipot de apă proaspătă de munte, ca un izvor terestru şi sideral ce umblă vrăjit printre oameni.

Volumul **LA UMBRA TIMPULUI** constituie o reflecţie profundă, perpetuu polemică de situare în lume, ca şi în universul interior. Poezia sa este o reacţie verbală, un gest cu totul deosebit care devine un mod de evadare, dar şi un mod de a rămâne în prezent, altfel spus un balsam şi o rănire a sufletului în acelaşi timp, un semn al singurătăţii şi al prezenţei unor fiinţe dragi sufletului său.

Volumul este structurat pe trei registre: unul **filosofic** ca un adevărat labirint de idei şi trăiri -unul **spiritual**, în care cunoaştem iubirea, aşteptarea, regăsirea şi al treilea registru este cel **social**, care ne oferă opoziţia dintre „lumea urâtului" şi „lumea frumosului" în care se află poeta.

Titlul cărţii este în strânsă legătură cu textul poeziei. Sub forma monologului, *eul* matur priveşte în urmă cu beatitudine, recuperând afectiv vârsta de aur a tinereţii. Starea poetică diafană, nu poartă stigmatul sau tragismul luptei cu timpul. Trăirile sale poetice urcă în zboruri înalte spre sfere ideale sau coboară obsedant în adâncuri infernale fără să-şi poată găsi astâmpărul.

Există o măsură a tuturor lucrurilor în existenţa poeţei. Timpul este măsura inevitabilă a trecerii sale. El este ca o pictură, care se aşterne în faţa ei şi este în contact cu el numai pentru o clipă atât cât nu întoarce ochii de la ea. Va cunoaşte o nouă reinventare a timpului, măsurând timpul printr-o trăire intensă, profundă:

„Căutăm liniştea de dinainte de noi
Căutăm liniştea de după noi
Măsurăm timpul
dintre cele două linişti...
Îl găsim imens, dur, necruţător,
plin de suliţi, plin de foc,
de apă, de vânt, de vârtejuri nebune" **Măsura timpului**

În timp, poeta trece prin labirintul paşilor purtaţi, căutând lucruri noi. În poezia **Labirintul paşilor purtaţi** o vedem cum păşeşte pe străzile pline de amintirile trecutului:

„Mi-am căutat urmele pantofilor mei
pe străzi pline de praful anotimpurilor,
Am găsit urma piciorului drept
stătea pitită sub conturul
unei tălpi nr. 45-46-zimţată
fin pe margini cu urme de luciu
amestecat cu nisip.
M-am simţit umilit, răvăşit,
că n-am putut să las şi eu o urmă
ca cea a piciorului de barosan..."

Indignată că nu poate lăsa o urmă, precum cea care o înghiţise pe ea, aruncă bolovanul:

„am luat un bolovan
şi l-am aruncat peste ea.
În zadar
urma mea se ştерse
iar a lui râdea
- tronând ca o matroană într-un bar." **Labirintul paşilor purtaţi**

Trecând peste timp, poeta măsoară toate senzaţiile prin fiorii *istoriei.* Puritatea naturii, misterul tradiţiilor, credinţelor, formează:

„…Umbre de zei ce mă-nfior,
Ieşind din templele pustii…
Se-nvălmăşeau ca norii grei
Arcuri, săgeţi, care de luptă,
Intrând în bătălia cruntă
Oştenii-păreau nişte zmei." **Fiorii istoriei**

Amintirile retrăite în prezent sunt ilustrate în imagini blânde, venite tiptil din trecut:

„…Mâinile mele se plimbau
ca două flori de nufăr
în culcuşul limpede şi cald
pe care mi-l dăruise mama." **Dialog intim**

Poeta Cici Pal nu se pierde în sentimente de aşteptare…ea deschide fereastra cerului pentru a înţelege şi păstra iubirea. Astfel, percepţia clipei prezente este reformulată:

„Dacă n-am purta în noi
o fereastră deschisă spre cer
n-am cunoaşte lumea iubirii
şi a urii
fără să-ncercăm
să iubim mai mult decât urâm." **Fereastra cerului**

În poezia **Iluzii moderne**, poeta notează ca parametri ai existentului poporului, dorul, doina şi hora:

„din spaţiu celest mioritic
curg spre noi
şi hora
şi doina
şi dorul
făcându-ne nemuritori." **Iluzii moderne**

Aşa cum singuri ne naştem - singuri murim. Cel mai vechi simbol al umanităţii, simbol al vremii trecute, este creionat în imagini metaforice de o zguduitoare realizare artistică care readuc în sufletul nostru ritmul şi profunzimea doinei-cântecul specific, nouă, românilor:

„Strâng la pieptul meu petale,
Le prefac în cânt de soare,
Îl azvârl în largul zării,
Îl trimit în largul mării
Să îngâne legănând:
Sunt copilul dorului,
Sunt copilul visului,
Sunt copilul codrului,
Sunt copilul orişicui,
Sunt copilul nimănui.” **Singuraticul copac**

Nostalgia trecutului, dialogul cu umbrele trecutului care îi ating sufletul, o face pe poetă să tresară şi să se întoarcă dureros în prezent:

„*Din trupul candid de fecioară,*
Păstrez mirosul de salcâm
Sub care stam odinioară,
Plutind pe-al viselor tărâm." **Retrăire**

Sentimente de iubire, în care poeta nu uită tinereţea cu freamătul şi bucuria vârstei: “*mi-e frig şi aştept o vară fierbinte*”….sunt mărturisite în cadenţa paşilor de toamnă, când:

„Năluci din poveşti rătăceau zgribulite
Şi-n jocuri fluide şi-n salturi grăbite,
Timid, sărutau statuile mute.
Îmi strâng în tăcere pe trupul trudit
Sacoul, şi merg înainte
Zăresc printre norii cei negri plecând
Iubirea ce-n mine murise." **Regrete**

Trăirile, unele tumultoase, altele potolite, parcă şoptite şi nu scrise transmit acel unic sentiment de *iubire*:

„*Pe obrajii noştri sidefii,*
Pe ochii umezi de mirare
Umpluţi cu vise de copii,
Cu sunet vesel de chitare;
Iubirea îţi făcea cărare." **Aşteptare**

Cu mantia plină de lumină, primăvara împarte din pocalul ei tinereţe, voioşie şi culoare. Este anotimpul în care s-a născut poeta Cici Pal, anotimpul primei şi ultimei iubiri. Bucuria şi emoţia acestui anotimp se revarsă cu toată fiinţa în darul oferit de natură.

Ca o adevărată poetă, poate să fie deopotrivă: *El, Ego-ul profund, Mama*, etc:

„*Vei spune, poate, că-s romantic*
Sau demodat, înapoiat...
Dar mărţişorul cel şăgalnic
Îmi umple viaţa de bărbat." **Decor primăvăratic**

Metamorfoza este principiul lumii după Ovidiu, o lume a multiplului. Ea apare ca o piesă de teatru în care se joacă viaţa însăşi, un joc împotriva tragismului pieirii, un mijloc de apărare:

„*Câinelui meu*
i-am cumpărat o mască de om
şi l-am făcut domn
l-am îmbrăcat în frac
i-am pus o pălărie fistichie pe cap
un baston argintat
şi-am pornit-o la plimbat
pe-o stradă îngustă-pe-nserat” **Metamorfoze**

Sintetizând, creaţia poetei Cecilia Bănică Pal se reliefează ca într-un basorelief cu o multitudine de faţete ale trăirii umane înfăşurate într-o haină presărată cu o varietate de mijloace artistice şi cu o diversitate de stiluri.

Tenta filosofică se găseşte în fiecare poezie a sa, uneori fiind doar sugerată, alteori grav meditativă.

Viaţa şi moartea , conceptual privite străbat spaţiul liric al celor trei volume: ***Sentimente metalizate, Nelinişti fireşti*** şi ***La umbra timpului***.

Refuzul de a trece „dincolo”, din poezia **Confruntare** (vol.**Nelinişti fireşti**) se face printr-un limbaj dur:

„*Hârcă netrebnică,*
ce te înfrupţi din trupurile noastre…
Hârcă nepoftită,
varsă-ţi secera în lanuri de neghină…”

În poezia **Ruga sărmanului** (vol. **Sentimente metalizate**) poeta prosternându-se în faţa lui Dumnezeu cere:

„*un colţ de rai…*
S-aud corul îngeresc,
În cer să mă odihnesc.”

Sau în **Dialog intim** (vol. **Umbra timpului**) în care speranţa de a găsi liniştea va fi după ce va pleca „*din haosul în care m-ai lepădat*”.

Nu există nicio notă de pesimism, ci o luptă cu viaţa, luptă punctată cu durere şi deseori cu revoltă. Din această atitudine s-au născut şi poeziile cu substrat, social peisajul tranziţiei cu schimbarea aspectului urbanistic: **Tristeţea străzii** (vol. **Nelinişti fireşti**) cu drama sufletească a copiilor ai căror mame au plecat la muncă în alte ţări:

„*Vino! Te rog, vino*
N-am cui să spun
C-am simţit fiorul primului sărut.” **Dragoste de copil**

sau, cu tragismul unei categorii a cărei existenţă nefericită duce la distrugerea fiinţei umane, ca în **Balada boschetarului**, în care filosoful Tudor Ghideanu a găsit elementele asemănătoare cu **Aşteptând-l pe Godot** a lui Samuel Becket.

Trecerea prin infern (focul din container) este de un realism dur, cu o proiecţie cinematografică, în care detaliile devin elemente de construcţie ale imaginilor vizuale şi auditive:

„*Căciula îi pare o vatră încinsă*
Iar mâneca hainei e-aproape un scrum
Şi corpul întreg e o torţă acum”. **Balada boschetarului**

De altfel poeta rămâne o adeptă a principiilor binelui, refuzând răul, ca-n **Dialog intim** (vol.,**Nelinişti fireşti**) în care imaginea artistică devine un adevărat rechizitoriu:

„*Pe locul lor în jilţuri de catifea*
Râd sfidătoare: prostia, ipocrizia, făţărnicia
Hoţia, lăcomia, crima setea de sânge, răutatea, nedreptatea”.

Cu discreţie, poeta îmbină elementele filosofice, sociale cu note folclorice. Menţionez doar câteva dintre poeziile reprezentative, existente în întreaga sa creaţie: **Cântec, Răzleţe gânduri pentru mama, Cântec nostalgic, Ruga sărmanului, Alint, Senzaţii de toamnă, Singuraticul copac** etc.

Această atitudine plină de venerare o are poeta şi faţă de trecutul istoric. Notez câteva titluri: **Strigăt, Rondelul Baladei rostite, Fiorii istoriei** etc. toate demonstrând arta de a readuce icoana de demult:

„*Vorbeam trecutului apus,*
Plimbându-mă-n singurătate
Şi mă gândeam la cei ce-au plâns
Pe zidurile vechi uitate.”

Cu privire la aceste poezii, Iözsel Balogh (Uniunea Scriitorilor) menţiona:

„*Poeta îşi asumă rolul neliştitor al paznicului „de far”, al sufletelor debusolate şi descumpănite în şuvoiul evenimentelor dramatice, chiar tragice.*”

De aici, dorinţa de linişte, fuga de viaţa obişnuită, cu universul ei liniştitor sau cu acele căutări spre descifrarea şi rezolvarea problemelor de zi cu zi.

Trăirile poetice sunt însoţite fie de note satirice, fie de participare afectivă, uneori uşor ironică: **Cotidiană, Obişnuita familie, Clipa de răgaz** etc.

„*Între vocile clare ale Poesisului actual, cântecul Ceciliei Bănică Pal este întremător de spirit, de edificare a sufletului din suflet, a Omului din om…*” (**Tudor Ghideanu**)

Conversia...*Frumosului*

Constantin ENIANU
poet, Roman, Neamț

Analizând-o pe Cecilia Bănică-Pal, precum A.E. Baconski pe poeta americană Emily Dickinson, naşterea celei dintâi în primele decenii ale secolului al XX-lea, nu constituie o eroare de cronologie simbolică ca poeta americană, născută la începutul secolului al XIX-lea. Spre deosebire de poeta de peste Oceanul Atlantic, poeta din spaţiul muşatino-moldav al României nu se simte totuşi intempestivă în cronospaţialitate. După cum se subînţelege din postfaţa lucrării a eseistului nativ al aceloraşi meleaguri, Gh. A. M. Ciobanu, naşul Editurii „MUŞATINIA" unde a apărut „În umbra timpului", ultima carte de poezii semnată de octogenara autoare Cecilia Bănică-Pal, sub directa îngrijire a Emiliei Ţuţuianu-Dospinescu, editor, nu va rămâne un caz insolit ca acela al poetei occidentale.

Emily Dickinson, predispusă spre izolări reflexive, îl aprecia pe Keats, ca apologet al adevărului, pe Ruskin, care perpetua iluminările lui Blake sau Wordsworth, pe Elizabeth Barret-Browning, pe surorile Brontë şi clasicii ruşi. Cecilia Bănică-Pal e atrasă mai întâi de existenţa cotidiană, iar ca profesor „de aleasă ţinută"(Gh. A.M. Ciobanu) de Limba şi Literatura română, a convertit asimilările din scriitorii clasici şi moderni, români şi străini, cu viaţa socială. „*Toate generaţiile de elevi, toţi oamenii de cultură ai Romanului, în timp, au dat dovadă de receptivitate, spiritual şi material. Fiecare mi-a dat ceva: puterea de a vorbi în faţa dumneavoastră, puterea să scriu, puterea să mă simt fiică a Romanului, fiindcă din 1958 până acum aici am trăit şi aici m-am*

contopit cu idealurile intelectualilor, muncitorilor, oamenilor din Roman. Poate vă întrebaţi de ce am subliniat cuvântul «muncitorilor». N-am să uit niciodată 30 de ani din viaţă le-am fost profesoară la seral şi cred că nimeni n-a putut să-i cunoască mai bine decât un profesor, care îi aştepta să vină de la fabrică, să-i asculte, să-i înţeleagă. Şi, vă spun sincer, când am fost prima oară la Fabrica de Ţevi, ca dirigintă, ca să ştiu cu cine lucrez, am văzut ţevile incandescente şi pe elevii mei pe jumătate dezbrăcaţi, curgându-le sudoarea de pe ei. I-am socotit eroi. Sincer vă spun, sunt mândră de generaţiile care au ieşit de la Seral în Roman. Nu contează titlurile pe care le-au dobândit. Toţi seraliştii, care au trecut prin liceul nostru, sunt oameni deosebiţi. Eu îi preţuiesc pentru că şi-au luat din timpul lor liber ca să înveţe, şi, la rândul lor, acum dăruiesc, fiindcă au devenit pictori, poeţi, ingineri, profesori, muncitori de înalta calificare, maiştri."

După aceste mărturii ale autoarei cărţii **La umbra timpului,** lansată la Muzeului de Artă din Roman, nu putem decât să fim în asentimentul prof. univ. dr. Emerit Tudor Ghideanu, care, în prefaţa cărţii autoarei, începe cu un vers memorabil din Hölderlin: „*în chip poetic, locuieşte Omul*", iar profesorul şi eminentul eseist Gh. A. M. Ciobanu, dă ca titlu „**În căutarea timpului… trăit**" postfeţei, tocmai pentru a ne-o reaminti pe autoare, nu citind-o, ci trăind alături de ea într-o Arcadie cufundată în Agora. Cartea e dedicată fiilor autoarei, şi oferă pe lângă sensibile inserări lirice şi pagini grafice în acuarelă, nonfigurative, delicat colorate, semnate de Sabin Pal, una din grafici fiind şi pe coperta întâi. Lucian Paul Pal, al doilea fiu, poet, semnează motto-ul cărţii prin versuri din poezia sa „Mitul lui Sisif": „*Dimineaţa suntem mai curaţi / înainte de a se scurge nisipul din privire / poate-i devreme pentru gânduri / poate-i prea devreme pentru cuvinte / sau poate-i prea târziu…*".

Lectura cărţii Ceciliei Bănică-Pal până la acel „exitus acta probat", ne face să regăsim, conform celor sugerate de editor pe coperta a doua a cărţii, liniştea de dinainte de noi şi de după noi, adică măsura timpului nostru dintre cele două linişti, retrăind totul cu ochii sufletului, fiindcă ne este hărăzit mereu de a căuta şi a ajunge în cele din urmă la liniştea de după noi…(„Măsura timpului").

Prefaţa *La umbra timpului* de Tudor Ghideanu, sub acelaşi titlu ca al cărţii Ceciliei Bănică-Pal, constituie o analiză exhaustivă, cu acribie reflexivă, substituind prin expresii filozofice pe cele poetice create de autoare, inoculându-ne în inimă şi minte că acolo unde se termină poezia, începe filozofia şi invers.

Cele trei cărţi: **Nelinişti fireşti, Sentimente metalizate** şi **La umbra timpului**, reprezintă o triadă propusă de Cecilia Bănică-Pal spre Trinitatea creştină, dând expresie sintetică unei vieţi de om, aşa cum a fost în temporalitatea inexorabilă, dar salvată apoi prin actul devenirii creatoare întru mântuirea cosmică, acolo unde esenţa coincide cu fenomenul şi poate fi numită *Eternitate.*

ARS POETICA

Necruţătorul timp

Fantoma visului absurd
aleargă prin unghere
-mă vede-
şi zâmbindu-mi strâmb
întinde mâna-i slabă cu degete
prelungi
cercând să mă conducă
pe drumu-i crud şi strâmt.

Nu mă lua -îi spun-
N-am ars îndeajuns
mai am încă jăratec

dă-mi timp să-l transform în cenuşă
lasă-mă să-i găsesc o urnă
s-o aşez lângă o icoană

dă-mi timp să-l transform în cărbune
când îl aprind să ardă cu flacăra vie
să strălucească mai mult timp
sau poate doar un minut

fulgerul său timid să treacă în nemurire.

Cecilia Bănică Pal

Romancierul CEZAR PETRESCU - *exeget al lui Eminescu*

Tudor GHIDEANU
prof. univ. dr. emerit, Iaşi

Încep cu acest oximoron al creației literare: **romancier** şi **exeget.** Este ca şi cum ai spune „frumosul urât" sau „deşteptul prost". Şi totuşi, unii romancieri sunt şi exegeți (cazul Cezar Petrescu), după cum unii exegeți sunt şi romancieri (cazul Eugen Lovinescu). Desigur, aceasta nu în egală măsură. Oximoronul cel mai fericit, în cultura noastră, este George Călinescu realizat în chip fericit pe ambele tărâmuri ale creației: vezi *Enigma Otiliei* şi *Opera lui Eminescu*.

Cezar Petrescu, în anii postbelici, a fost scriitorul cel mai prolific, după Mihail Sadoveanu, crescut de altfel, în aria de influență dominantă a marelui precursor literar. Născut la Hodora, Cotnari, în ținutul voievodal al Hârlăului, Cezar Petrescu a copilărit la Roman, a fost elev la *Şcoala Agricolă* de la Trifeşti (în preajma „*oraşului provincial*" despre care a scris atât de minunat şi simțit. Consătenii mei-viitor inginer şi psiholog - Gheorghe Grădinaru şi Dumitru Mihai-aveau să descopere în podul *Şcolii Medii Agricole* de la Roman, înființată de marele Ion Ionescu de la Brad, la finele secolului al XIX-lea o însemnare scrijelată pe grinda din podul şcolii care releva indubitabil: „Cezărică Petrescu, elev în clasa a VIII-a". Scrierea biografică *Un oraş provincial* avea să dezvăluie, în sfera romanescului, frumusețile de cronică medievală ale Romanului.

Opera lui Cezar Petrescu a intrat în exigențele didactice ale studiului liceal împotriva negativismului detractărilor indiferent cum s-au numit ei, astfel încât romane, precum *Întunecare, Apostol, Simfonia fantastică, Calea Victoriei* au circumscris o mare literatură. Întemeiat pe opera lui Honore de Balzac, scriitorul român de amplă şi diversă notorietate, Cezar Petrescu şi-a relevat intenția de a utiliza o *metodă de scriitură*, capabilă „*într-o succesiune de 15-20 de romane ale epocii*", să se desfăşoare, simultan, lucrări „*unele de investigație orizontală în realitățile şi în procesele sociale, altele de investigație verticală, în realitățile şi în procesele psihologice ale individului*."

Fără a intui resursele profunde ale unei astfel de metode de creație în plan literar, marele Călinescu greşea, desigur, supralicitând instrumentele *criticii subiective*, când formula reproşul: „*Indus în eroare de anume* ***romane ciclice moderne****, care sub propunerea de a studia o* ***epocă,*** *ascund mai degrabă intenții politice(...) şi sunt o degenerare a naturalismului, scriitorul român (Cezar Petrescu n.n.), adânc înrăurit de altfel şi de* ***tehnica cinematografului****, tinde să studieze ....George Călinescu, „Istoria literaturii române, de la origini până în prezent", Ed. Minerva, Bucureşti, 1982, p. 767 societatea română, pe o porțiune de timp, să definească mentalitatea claselor sociale (boierime, burghezie, țărănime), să determine raporturile politice între sat şi oraş, să înregistreze stadiul nostru cultural, să stabilească izvoarele unor mişcări*."

Călinescu sublinia cu justețe faptul că: „*Acesta e în fond* ***program de istorie****, cu totul fără interes într-un roman?! , chiar dacă s-ar admite că un romancier* ***ar fi în stare să intuiască excelent unele relații.***"

Luăm cu anumite rezerve astfel de aprecieri, de altfel, **auto-contradictorii**, căci Călinescu intrând în contradicție cu sine a trebuit să accepte faptul diversității complexe a unui scriitor în măsură să dea noi dimensiuni şi virtuți romanului psihologic, după cum probează romanele : *Simfonia fantastică, Plecat fără adresă, Greta Garbo, Baletul mecanic,* ş.a.

Pe coordonata social-istorică, de „orizontalitate" se înscriu, desigur, romanele *Apostol* şi *1907,* chiar dacă ele nu ating înălțimea înfăptuirii literare româneşti a lui Liviu Rebreanu din *Răscoala* sau *Ion.*

Materializând exigențele **metodei** sale, „orizontal-verticale", Cezar Petrescu a conceput şi *Romanul lui Eminescu*, într-un timp istoric în care viața lui Eminescu, era „construită" literar de exegeți ca: Eugen Lovinescu în *Mite* (Kremnitz) sau în *Bălăuca* (Veronica Micle, Octav Minar etc. sau chiar de către George Călinescu în *Viața lui Mihai Eminescu*, minunată *Biografie* (nu Viața romanțată) a Geniului.

Desigur, *Romanul lui Eminescu* nu se încadrează tipologic: nici "*vieții romanțate*", nici așa ziselor "biografii exacte" dar pline, cel mai adesea de anecdote năstrușnice, subiective, inventate, nici unei pure "interpretări critice"!

Lucrarea lui Cezar Petrescu transcende, depășește îngustimile tipurilor relevate. Ea este, mai curând, un gen de asemănare iubitoare, de către cititorul posibil, a desfășurării cronologice a vieții unui copil și apoi a unui tânăr, plecat să înfrunte lumea, cu alambicările și sinuozitățile ei contradictorii, conflictuale, spre a deveni poetul geniu al Patriei. Este așadar vorba despre o *Empatie metodologică*, de felul celei a lui Jean Paul Sartre (Ch.Baudelaire, G.Flaubert etc.) Chiar dacă romanul poate să apară, uneori, ca fiind "lipsit de libertate", neputând zbura după legile creației literare, Cezar Petrescu a realizat prin opera sa, că în locul unei biografii "obiective", seci, trebuie aleasă calea "vieții romanului", cu libertățile ei de invenție și imaginație creatoare.

În esență, contrar celor spuse de Călinescu, la Cezar Petrescu cele două modalități: *biografia* și *romanul,* se întâlnesc fericit într-o carte, care nu a fost scrisă pentru "specialiști", pentru literați sofisticați de cuvinte literare (simbolism, parnasianism, etc.) sau dependenți de furia anti-tradiționalistă etc., ci a fost concepută pentru un *subiect uman firesc, obișnuit*, a cărui viață simplă, fără fetișuri, poate înțelege și "gusta", peripețiile normale ale unui om care parcurge episoadele "copilărești" din *Fram, ursul polar.*

Paradoxal față de critica de o exigență potrivită altor coordonate culturale, proprie lui Călinescu *Romanul lui Eminescu*, frumoasa lucrare a lui Cezar Petrescu, reușește plenar să urmărească: "autoritatea" lui Gheorghe Eminovici, "copilăria" lui Eminescu împreună cu frații (Ilie și Henrieta), Școlar la Cernăuți, Pregătirea examenelor de la Blaj, Student la Viena și Berlin, Bibliotecar și Revizor Școlar, dar mai ales Dragostea lui Eminescu, Eminescu la *Timpul*, Agonia morală și moartea geniului poeziei românești. Cezar Petrescu a reușit, în mod exemplar, în *Romanul lui Eminescu*, să unifice metodic coordonatele spațio-temporale, cronologia unei vieți de excepție (Mihai Eminescu), cu esențialitatea structurală a psihologiei abisale (verticalitatea spirituală), în procesualitatea de conflict tragic al cărui final este **Biruința Operei scrise**, împotriva absurdului unei familii neînțelegătoare, care își sacrifică fiul (sau fratele cum a procedat Matei Eminescu!) pe terestrul valorii comerciale. Cezar Petrescu reușea să creeze imaginea literară românească nu teoretic-eseistică a tragediei, în care "un tată și niște frați, după ce au părăsit pe bolnav, dau informații geografice tuturor, împăcându-se, și cerând avantagii bănești", de la orice jurnalist comerciant.

Prin scrierea *Romanului lui Eminescu*, Cezar Petrescu își dădea, cu prisosință Măsura ca unitate sintetică a *cantității* (mulțimea romanelor sale) și *calității* (scriitura de accentuată mlădiere sadoveniană) unei Opere integrale, de o modernitate evidentă. Nu ne putem îndeajuns mira astăzi, că înfăptuirile sale unice, sunt reeditate tot mai mult, la cererea cititorilor aparținând tuturor generațiilor, și totodată, celor mai varii categorii sociale, cu un prinos de intelectualitate nedezmințită.

Avatarurile feminității

prof.dr. Mihaela BĂLTOI
Roman, Neamț

În calendarul Bisericii ortodoxe, a treia duminică de după Învierea Domnului este dedicată femeilor mironosițe, ce rămân în istoria creştinismului sub această titulatură simbolică de „purtătoare de mir", pentru că ele au fost cele care s-au dus, a treia zi după îngroparea Domnului, la mormânt, pentru a împlini tradițiile funerare iudaice şi a unge cu mir trupul lui Iisus. Evenimentul biblic, relatat în Evanghelii, face referire la Maria Magdalena, Maria, mama lui Iacov, Salomea şi „*cealaltă Marie*"(cf. Marcu 16,1; Matei 28,1). Ele sunt cele care vor trăi, pentru întâia dată în această lume, bucuria învierii, chiar dacă primele sentimente încercate nu au fost de fericire, ci de adâncă spaimă.

Biserica a ales să sărbătorească în aceeaşi duminică şi ziua femeii creştine, comemorând, în felul acesta, întreaga feminitate care şi-a regăsit şi îşi regăseşte modelul în acele femei ce au rostit pentru prima dată în istoria umanității „*Hristos a înviat*". Este o zi a celebrării feminității creştine, tocmai pentru că Cel ce inițiază acest moment este Hristos înviat, Care adresează mironosițelor, pentru prima dată, salutul „*Bucurați-vă*".

Istoria feminității însă, începe în primele zile ale creației şi va străbate perioade de dureroasă decădere, sublimând într-un moment de slavă- naşterea Mântuitorului Hristos din Fecioara Maria. Deşi ideea de feminitatea poate primi, uneori, conotații negative, imaginea ei este reabilitată de spiritul feminin matern aureolat, pentru că a îmbrăcat rolul mesianic şi a schimbat destinul lumii.

Parcurgând în sens invers filele Scripturii, ajungem la momentul naşterii femeii din coasta lui Adam, relatat în cartea Facerea. Existența bărbatului ar fi rămas incompletă şi fără sens, dacă Dumnezeu nu i-ar fi creat un ajutor: „*Nu este bine să fie omul singur; să-i facem ajutor potrivit pentru el*" (Facerea 2,18). Astfel, femeia îşi primeşte primul său atribut: soție-ajutor. Dumnezeu creează acea fericire edenică, de altfel un germene ce tinde spre împlinirea creşterii lui: starea de îndumnezeire. După acest moment, omul complet va fi Adam-Eva, în ipostaza androginului. Femeia, nici superioară, nici inferioară bărbatului, este întregitoarea lui şi vom regăsi această semnificație profundă în căsătoria creştină, copie a unirii dintre Hristos şi Biserică. Dumnezeu îi va binecuvânta cu darul rodirii, prefigurându-se încă de la început ideea că naşterea unui copil nu este doar opera părinților, ci şi un har al Sfântului Duh, o taină sfântă.

Răsturnarea conceptului de feminitate şi istoria decăderii femeii sunt declanşate de discuția pe care Eva o poartă cu Satana, lăsându-se încântată de promisiuni înşelătoare şi ajungând la revoltă şi mândrie în a crede că se poate asemăna cu Dumnezeu, dincolo de comuniunea cu El (cf. Facerea 3). Greşeala este diseminată şi asupra bărbatului, pe care şi-l face părtaş neascultării, astfel încât căderea este inevitabilă, iar Edenul, din spațiu al viețuirii în armonie sfântă, devine un simbol al aspirației.

În literatură, se vor evidenția toate eforturile pe care le va face o femeie, intelectuale sau sociale, pentru a-şi recâştiga demnitatea. Un oarecare doctor din Israel, pe timpul literaturii rabinice, declara că este mai bine să arzi cuvântul Legii, decât să-l încredințezi femeilor. Mai mult decât atât, şi astăzi, unii invocă acele cuvinte ale Sfântului Pavel, pe care le interpretează eronat: „*Mulier taceat in ecclesia*". Demnitatea femeii nu se va redobândi însă prin acumularea unor valori intelectuale, care nu-i vor aduce fericirea sau împlinirea existențială, ci prin capacitatea ei de a crea, de a fi mamă, de a iubi şi de a dărui. Vocația femeii nu este legată de societate, care îi este destinată bărbatului şi forțelor sale creativ-intelectuale, ci de umanitate, ca manifestare a puterii de a se jertfi şi de a iubi. Bărbatului îi este destinat să ducă greul luptelor vieții şi să slujească altarului, în timp ce femeii îi este predestinată capacitatea de a iubi, fiind aleasă ca regină a creației.

Spiritul feminin va fi cel care va îmbrăca rolul mesianic, prin Fecioara Maria, pentru că ea va naşte pe Fiul lui Dumnezeu şi va mijloci renaşterea umanității decăzute. Ea va reprezenta astfel singura ființă care va sfinți femininul şi va dărui femeii „*chemarea*" dintâi. După lungi mustrări şi disprețuiri, ca cele ale fariseului Simon aduse Mariei Magdalena (Luca 7,39), statutul femeii este înălțat prin Iisus Hristos. Maternitatea Fecioarei în plan uman, prin zămislirea noii făpturi, a noului Eon care va lumina lumea, va redimensiona ideea de feminitate. Prin Fecioara, orice ființă feminină va redobândi posibilitatea de a fi mamă pentru oricare altă ființă, de a salva umanitatea prin frumusețea ei interioară. Femeia se sfințeşte prin maternitate.

În dimensiunea modelului mariologic, femeia se va defini mereu în spiritul sacrificiului şi al jertfirii de sine. Atributele sale principale vor fi: dăruirea continuă şi grija față de celălalt. Cu aceste gânduri pornesc şi femeile din Evanghelie spre mormântul Domnului, întreabându-se îngrijorate: „*Cine ne va prăvăli nouă piatra de la uşa mormântului?*"(Marcu 16,3). Întrebarea devine retorică. Femeile mironosițe sunt primele reprezentante ale feminității care se circumscriu categoriei Evei celei noi, renăscute după chipul Maicii Domnului, pe care o însoțesc mereu.

Ontologic, femeia se defineşte ca viață, sau, mai exact, ca cea care naşte viață. În dimineața Învierii, această nouă Evă păşeşte temătoare spre mormântul Domnului pentru a-I îngriji trupul mort, însă este întâmpinată de Cel Care este prin excelență Viața. Astfel, în această întâlnire, dintre Eva-viață şi Viața Care este Dumnezeu, se naşte acel răspuns pe care feminitatea îl aştepta de mult timp. Hristos este Cel Care va ridica piatra de pe mormântul decăderii femeii, El va fi Cel Care îi va reda atributele dintâi şi o va reaşeza la sânul bărbatului, ca soție-ajutor şi întregitoare a acestuia. Astfel, femeia devine mijlocitoarea naşterii copiilor lui Dumnezeu, nu pentru a se bucura de o limitată viață biologică, ci de perspectiva unei vieți întru veşnicie.

Rememorarea acestor femei, având în mijlocul lor chiar pe Maica Domnului, face posibilă conştientizarea rosturilor vieții: demnitatea slujirii şi mărinimia dăruirii, care, în final, duc la întrezărirea unei împliniri soteriologice. Femeia, prin harul său, este cea care menține valorile eterne şi reface, de fiecare dată, din interior, viața creştină. Sacrificiul de sine şi iubirea, inima caldă şi ascultarea necondiționată vor şterge orice urmă a urățeniei datorată trădării primordiale a lui Dumnezeu şi vor reaşeza femeia în demnitatea ei inițială harică.

Lăsând la o parte orice urmă de peiorativitate terminologică, femeile creştine de astăzi sunt urmaşele mironosițelor, care merg nu pentru a unge trupul Domnului, ci pentru a se întâlni cu Hristos înviat, asemenea *fecioarelor înțelepte,* ce aşteaptă pe Mirele ceresc pentru a se împărtăşi la Cina cea de Taină, în Împărăția lui Dumnezeu.

Eternul feminin în literatură

Doina ENEA
Biblioteca Municipală Roman

De-a lungul mileniilor, femeile sclave sau femeile regi, uneori mai clarvăzătoare decât bărbații, mai îndrăznețe sau mai timide, mame, soții sau iubite, îndurând vicisitudinile unei vieți precare sau pășind, aparent nepăsătoare, în foșnet de mătăsuri prin palate, și-au dobândit un loc aparte în viață, în cultură,în istorie. Mai realiste și mai chibzuite, sunt adevăratul curs al vieții, colorându-l cu tot soiul de plăsmuiri și nimicuri, modelând destine, temperând orgolii… Astăzi fac parte din viața cotidiană ca parteneri egali cu bărbații. Sunt multe izbânzile lor, la care unii bărbați nici n-au putut visa. Pictori, poeți sau muzicieni, femeile și-au pus amprenta puternic și-n cultură, ajutate poate și de sensibilități unice.

Femeia în literatură a intrat devreme. Antichitatea orientală ca și cea clasică sunt pline de imaginea ei în poezie, tragedie ori comedie. Imaginea ei este, în funcție de societățile în care se naște, fie la loc de cinste, fie socotită măr al discordiei sau *Pandoră* deschizătoare curioasă de cutii interzise, deci supusă veșnic tentațiilor.

La tragicii greci o regăsim în *Antigona* sau *Electra,* înconjurată de aură de puritate și noblețe feciorelnică. Platon, cel mai strălucit filozof al antichității și cel mai misogin deopotrivă scoate în evidență în *Banchetul* capacitatea spirituală a femeii.

În Evul Mediu multe opere literare dau un sens civilizator funcției spirituale, sensibil-afective îndeplinită de femeie în lume. În cultul creștin al *Madonei* s-a găsit modelul feminin al acelei vremi laicizat în literatura medievală cavalerească. Cultul *doamnei* în poezia trubadurilor, ca și în romanul cavaleresc ajunsese să stea în centrul codului eticii cavalerești, făcându-l pe bărbat să se supună voinței pure și înalte a femeii iubite.

În Italia, imaginea *doamnei* s-a încărcat de atribute angelice. Ea lucra, asemenea făpturilor celeste, asupra intelectului celui îndrăgostit, exercitând influențe decisive, morale și spirituale, ajutându-l să se desăvârșească prin iubire. La Guido Guinizzelli, Guido Cavalcanti , dar mai cu seamă la Dante, femeia este o *angelicată*. Un exemplu sugestiv este *Beatrice*, iubita lui Dante, care dincolo de viață își veghează cu ochi divini iubitul, identificându-se astfel cu principiul binelui universal.

Renașterea întoarce o nouă filă în istoria literaturii feminine a culturii europene. Frenezia redescoperirii unor modele umane a cuprins și pe femei. Ele erau reprezentantele curților regale sau palatelor ducale medii de eleganță și opulență - în care prosperau artele și gândirea. Dar nu erau singurele care se bucurau de privilegiul educației alese. Fetele de negustori bogați, de bancheri, de oameni răsăriți ai orașelor mari, primeau o educație absolut egală cu cea a tinerilor studioși. Exemplu edificator este fata negustorului de frânghii, *Louise Labe* , ale cărei poezii de dragoste au dat Lyon ului o faimă binemeritată , sau fiicele lui Thomas Morus care vorbeau și scriau desăvârșit grecește. Egalitatea intelectuală a devenit o realitate incontestabilă în Renaștere și este reflectată în *Gargantua și Pantagruel* de Rabelais.

În țările nordice prestigiul femeii era întărit de o incontestabilă nuanță etică, ce făcea mai deplină și mai lăudabilă frumusețea. Opera lui Shakespeare, ce vine la sfârșitul Renașterii europene, rezumă aspirațiile, gândurile și simțirea a două secole de cultură răsfrânte și în profilurile atât de diverse ale personajelor sale feminine. În *Chinurile zadarnice ale dragostei, Mult zgomot pentru nimic, Doi gentilomi din Verona* dar în special în Negutătorul din Verona femeia constituie factorul care reconciliază puterile învrăjbite ale bărbaților, readucând armonie și echilibru. Femeile cele mai pure și mai iubitoare, ca *Desdemona, Ofelia* sau *Cordelia*, în tragediile sale, trec prin suferințe nemeritate și ajung la moarte cu credință nestrămutată în dragostea lor. Și totuși Shakespeare găsește un final potrivit operei sale dramatice cu *Poveste de iarnă* și *Furtuna* unde, prin curățenia și puritatea femeilor , răul se poate schimba în bine și viața o poate lua iarăși de la capăt.

În cultura secolului clasic, femeile din Franța au fost cele care au fondat o *nouă putere* cea a saloanelor, loc de reformare și perfecționare a limbii, de încurajare a literaturii. Primul salon a fost al *Doamnei de Rambouillet* și printre femeile care l-au frecventat au fost și renumitele scriitoare *Doamna de Sevigne* și *Doamna de la Fayette* , care au cucerit cu inteligență, talent și grație statutul de egalitate cu colegii lor masculini, împământenind o tradiție în lumea scrisului.

Literatura engleză abordează, printre numeroase alte teme, și pe cea a virtuții feminine înfățișată de figuri simple, modeste, dintr-un mediu mic-burghez sau chiar rural. Remarcante și de inspirație sânt romanele lui Samuel Richardson - *Pamela* și *Clarisa.* Ecouri ale acestora le regăsim în romanul epistolar al lui Rousseau *Julie sau noua Heloisă* și la Goethe în *Suferințele tânărului Werther.* Goethe a conferit femeii ca și Dante o funcție de magice capacități transformatoare, de principiu mântuitor. Finalul din *Faust* unde eroul e izbăvit prin iubirea curată a *Margaretei- vorbește de eternul feminin care înalță în tării*. Ca și Goethe, Schiller dădea femeii o treaptă înaltă în ierarhia ființei, atunci când ea îmbina demnitatea cu grația, moralitatea cu simțirea frumoasă.

Epoca Romantismului a debutat promițător în ceea ce privește raporturile dintre femeie și societate, dintre femeie și cultură. Curentul romantic aducea un interes înnoit față de problematica femeii, cerând libertatea și egalitatea pentru întreaga umanitate.

Prezența femeii în lume era esențială și de aceea trebuia apărată. Alături de colegii lor și femeile arătau în scris o nouă față politică sau socială. Astfel, *Doamna de Stael*, dincolo de importanța ei în literatură, a fost una din dușmancele politice ireductibile ale lui Napoleon, iar *George Sand* scria romane sociale într-un spirit destul de apropiat de acela al socialismului utopic.

Victor Hugo, unul din romanticii compleți, ridica glasul, atât în poezie cât și în roman, în favoarea femeii nefericite, decăzute, victimă a societății nedrepte. *Mizerabilii* sunt o pledoarie în acest sens. Pe de altă parte, femeii scriitoare ca Emily Bronte, artistă, colaboratoare, i se adaugă femeia muză cum a fost *George Sand* pentru *Musset* ori *Chopin*. Ca în întreg romantismul și la Pușkin întâlnim de la *Rusalka* la *Evgheni Oneghin* o imagine complexă a femeii înzestrată cu sensibilitate adâncă, aptă în nobila ei simplitate de a iubi , suferi și renunța.

Ultimul, dar nu cel din urmă dintre romantici, Eminescu și-a investit eroina cu facultăți supranaturale, de crăiasă din povești ori zână benefică, care-și urmează iubitul în zborul către absolut, către refacerea prin iubirea desăvârșită.

Abandonându-și misiunea, ea decade din această aură de basm și devine o *Cătălină*.

Realismul avea să construiască o impresionantă și durabilă tipologie a femeii atât în roman, cât și în dramaturgie. De la *Becky Sharp* eroina lui Thackeray - la *Emma Bovary*, la *Anna Karenina,* la *Nora* lui Ibsen sau la eroinele cehoviene,

se constituie un univers grav şi adevărat al problematicii femeii. Problema femeii se pune acum în legătură cu teza emancipării ei, susţinută cu fervoare şi de numeroşi scriitori de primă mărime de pe mai multe continente. Din punct de vedere al creativităţii o conştiinţă a puterilor proprii s-a manifestat încă din prima jumătate a secolului.

Astfel, *Virginia Woolf*- care a contribuit la împrospătarea mijloacelor prozei universale- *Simone de Beauvoir*, soţia lui Jean-Paul Sartre şi apartenentă a grupului de existenţialişti francezi, *Marguerite Yourcenar* prima femeie scriitor membră a Academiei franceze- sunt doar câteva exemple de notorietate mondială în lumea literelor. Iar în lumea tipologiilor feminine *Mama* lui Gorki a deschis un capitol cu nebănuite ecouri în istoria literaturii despre femei .

La noi în ţară s-a urmat o tradiţie de mult împământenită a unei prezenţe mai marcante a femeii în literatură. Ca mamă în *Mioriţa*, ca soţie în *Meşterul Manole*, ea participă la ritualurile mitice. O regăsim apoi ca iubită, fiică, prietenă, femeie-enigmă, înger, demon sau ideal.

Cântarea frumuseţii în literatura noastră, ca şi în alte literaturi, a fost şi rămâne un spaţiu mereu deschis. Bolintineanu cu iubita *frumoasă şi dulce*, Alecsandri cu *Steluţa dulce şi iubită intrată-n veşnicie,* Eminescu pendulând între extreme- *de la chip de înger, chip de marmură frumos, cu faţa străvezie ca faţa albei ceri*- ajungând la *omul fără pace* care este el, poetul; Bacovia, cu o conştiinţă torturată, iar la polul opus Minulescu- invocând *altare păgâne, amante halucinante*, *ceremonii somptuoase în cinstea celei mai frumoase din toate fetele ce min*t, Arghezi, Heliade-Rădulescu, Coşbuc, Octavian Goga, Blaga, Voiculescu, Ion Barbu, Adrian Păunescu, Sorescu, Nichita Stănescu, Zaharia Stancu, Creangă, Vlahuţă, Sadoveanu, sunt doar o parte din cei care au dăruit literaturii noastre o fărâmă din sufletul, puritatea şi gingăşia femeii.

Literatura scrisă de femei a început în secolul trecut, culminând cu opera romanescă a Hortensiei Papadat-Bengescu . I-au urmat o puzderie de talente în poezie, proză şi dramaturgie. De la Lucia Demetrius, Maria Banuş, Ioana Postelnicu, Magda Isanos la Nina Cassian, Violeta Zamfirescu, Constanţa Buzea, Ileana Vulpescu, Ana Blandiana şi multe altele, fiecare a adăugat buchetului culoarea ei specifică, sensibilităţi proprii, nuanţe moderniste sau tradiţionaliste, tratând fie teme universal umane, fie specific feminine.

Şi mereu talente tinere se alătură celor consacrate, oferindu-ne noi bucurii prin scrierile lor, uimindu-ne prin deschiderea de prospeţime şi îndrăzneală cu care intră în lumea artei, a frumuseţii, asigurând astfel continuitate fenomenului artistic.

Debut

TABLOU CU FLORI DE CÂMP

Şi totuşi nu pot crede c-ai uitat
Iubirea noastră adolescentină,
Ce sufletele ne-a înnobilat
Scăldândule-n izvoare de lumină.
Acum ţi-i palid caldul tău obraz
Şi-ai plânge mult şi greu, nestăpânit,
Stăpânul ţi-a pus jugul pe grumaz,
Cu biciul plânsu-n gât ţi l-a oprit.
Da, la-nceput el ţi-a părut un zeu
Cu suflet cald, şi pletele în vânt
Şi ai plecat uitând sărutul meu
Suav şi pur, parfum de flori de câmp.
Te văd cum suferi şi scrâşneşti din dinţi,
Iubirea ta-i strivită sub carâmb,
Şi traiul zilnic dureros îl simţi
Fără fiori şi fără flori de câmp.
Iar el, stăpânul, zeul de-altădat
Mult prea sătul de trupul tău frumos,
Cu pumnul s-a pornit pe mângâiat
Căci e stăpân, şi mândru, şi nervos.
Şi uneori compari cu gând pustiu
Privindu-i cu dezgust zâmbetul tâmp,
Sărutul lui cu miros de rachiu,
Sărutul meu, parfum de flori de câmp.
De te întreabă alţii cum trăieşti
Şi dacă viaţa-ţi pare un colind,
Tu le zâmbeşti uşor şi-i părăseşti
Să nu-ţi audă lanţul zornăind.
Un gând nebun odată te-a-ncercat
Să-l părăseşti, la el să nu mai vii,
Dar durerosul gând ţi l-ai uitat
Căci mamă în curând vei deveni.
Este copilul tău dar e şi-al lui
Şi sufletul ţi-e trist, poate bolnav,
Ai vrea să fie-al tău şi-al nimănui
Decât să ştii că se va naşte sclav.
Ai să-l iubeşti şi ocroti mereu
De tot ce-i rău şi cinic pe pământ
Şi-ai să-l înveţi cum să nu fie zeu
Şi să iubească florile de câmp.

NEDESCHISA UŞĂ

Sătul de deziluzii şi ros de oboseală
Sfios bat la fereastra-ngheţată sub zăpezi,
M-am reîntors în zdrenţe, fără costum de gală,
M-am reîntors la tine, deschide să mă vezi.
Mi-e tare frig în suflet, la tine e căldură,
Hai, lasă-mă să intru şi să mă încălzesc,
Priveşte-mă cu silă, priveşte-mă cu ură,
Abia acum, pierduto, eu simt că te iubesc.

Am alergat prin lume după năluci viclene
Fără să-ntorc privirea către chemarea ta,
Buchetele de lacrimi dintr-ale tale gene
Ca un blestem sfâşie-acum fiinţa mea.

În viscolul de-afară se-aude numai plânsu-mi
Şi glasu-mi ce te roagă zadarnic să deschizi,
Aş da orice, iubito, m-aş da pe mine însumi
Să mă primeşti la tine, chiar de-o să mă ucizi.

Te rog, măcar încearcă, să-mi dai un semn de viaţă,
Să ştiu că eşti în casă, să ştiu că mai exişti,
Ascultă cum Uitarea un rătăcit îngheaţă
Şi-apoi îl exilează în lumea celor trişti.

O gheară ascuţită în suflet mi se-nfinge,
E spaima unor gânduri că poate ai plecat
Pribeagă-n altă lume în care nu mai ninge
Şi traiul zilnic este mai drept şi mai curat.

Simt cum încet ninsoarea uitării mă îngroapă,
Prin ochi îmi intră-n creier şi-n sânge fulgii reci,
Iar eu în zorii zilei ce mâine o să-nceapă
Voi sta în faţa uşii îngenunchiat pe veci.

ing. Nicu AIRINEI
Roman

IPOTEŞTI - Mecca spiritualităţii româneşti

**„Timpul mort şi-ntinde trupul
Şi devine veşnicie"(Mhai Eminescu)**

Andrei PETRUŞ
publicist, jud.Vaslui

Cu sufletele îmbrăcate în haine de sărbătoare, în zilele de 15 -16 iunie 2011, am păşit cu veneraţie şi cu evlavie în templul de la IPOTEŞTI, loc sfânt de reculegere şi pomenire, de meditaţie şi rugăciune, loc devenit o adevărată Mecca a spiritualităţii româneşti.

Oboseala lungului drum de la Puieşti la Ipoteşti, ne piere ca prin farmec şi, după ce ne cazăm la pensiunea „Floarea albastră" din incinta „Memorialului", ne pregătim pentru festivitatea anunţată în program.

Ne amintim de perioada studenţiei, când păşeam la fel de sfioşi ca acum şi ne fotografiam în faţa casei celui mai mare poet român din toate timpurile, Mihai Eminescu, unul dintre cei mai mari poeţi ai lumii; geniul eminescian reprezintă cea mai înaltă culme a poeziei, a simţirii şi a gândirii româneşti. Admirăm noile construcţii, apreciind efortul şi dragostea intelectualilor înzestraţi care slujesc neîncetat, cu devoţiune, cultul eminescian. Ne face o deosebită plăcere să întâlnim acasă la Eminescu însemnate personalităţi contemporane: Cassian Maria Spiridon, Gellu Dorian, Mircea Diaconu, Lucian Vasiliu, Marius Chelaru, cărora le oferim cărţile recent apărute:„*Oul fermecat*"şi „*Vremea nu mă vremuieşte*"(ambele apărute la editura „Sfera", Bârlad, 2011) şi „*Dulcea mea Doamnă/ Eminul meu iubit*"(2002). Regretăm că nu am venit cu o zi mai devreme ca să asistăm la toate manifestările dedicate comemorării genialului poet. Ne luăm rămas-bun de la domniile lor care se grăbesc să ajungă la Botoşani şi ne îndreptăm spre Biblioteca Naţională „Mihai Eminescu", în amfiteatrul căreia scriitorul Marin Toma va decerna premiile Festivalului „Dor de dor".

Îl revedem cu emoţie şi cu bucurie pe Marin Toma, acum cu barbă de patriarh, însoţit de delicata doamnă Doina Săbădean, mereu atentă, ocrotitoare, omniprezentă.

După bucuria revederii, urmează o alta, aceea a premierii, Laureaţii, cu glasurile gâtuite de emoţie rostesc scurte alocuţiuni de gratitudine faţă de gazdele noastre: domnul Mihai Eminescu, mai întâi, apoi Laurenţiu Ulici, domnul Miluţă Jijie, manager şi doamnele Ana Florescu, Gianina Zaharescu, Maria Cassian, muzeografi.

Doamna Maria Cassian este realizatoarea unei extrem de interesante expoziţii intitulată „Clipa ce ni s-a dat EMINESCU Reflexii ale teofaniei" şi autoarea excepţionalului eseu „Emblema christică a poemului eminescian *Rugăciunea unui dac*. Decriptare teologică-spirituală".

Cei premiaţi adresează cuvinte de mulţumire şi scriitorului Marin Toma, un neobosit factotum al acestei întreprinderi deloc uşoare. Eu recit poezia „Asistenţă" din volumul care, în prima jumătate, versifică o parte din comoara inestimabilă a scrisorilor dintre cei doi mari îndrăgostiţi, Eminescu şi Veronica Micle, iar în a doua jumătate exprimă iubirea şi admiraţia faţă de inegalabilul poet, pe care de-o viaţă am încercat, de la catedră, să le transmit zecilor de generaţii de liceeni.

ASISTENŢĂ

Predam la clasă EMINESCU
Festiv de fiecare dată
Când, nescontat, cu tot firescu'
În cadrul uşii El s-arată.

Ne ridicarăm în picioare,
Elevi, profesor, toţi de-odată,
Şi ne-ntrebam: E-aievea, oare,
Făptura asta minunată?

El ne-a privit cu bunătate,
Sclipeau, prin aer, parcă focuri
Şi, cu destulă greutate,
Ne-am aşezat cu toţi la locuri.

Când a-nceput să ne vorbească,
Îl ascultarăm în tăcere
Iar vocea lui dumnezeiască
Ne picura în suflet miere.

Ne-a spus despre copilărie,
De moş Miron şi de prisacă
Şi de-o pădure brumărie
Şi toată viaţa lui săracă.

Şi-a recitat şi „Doina" plânsă
De Nistru-ntreg şi toată Tisa,
El n-a plâns niciodată însă
De multe-multe plânsu-mi-s-a.

Şi-a recitat şi „Floare-albastră",
„Luceafărul" şi „Revedere",
Tot timpu-acesta clasa noastră
Îl ascultase în tăcere.

Cu toții parcă-n transă furăm,
Cât a vrut el să ne vorbească,
Îl ascultarăm şi-l văzurăm
Şi l-am lăsat să ne uimească.

Plecă tot astfel cum venise,
În suflet flori de tei se lasă
Da-n mână c-un mănunchi de vise
Îl aşteptăm din nou în clasă.

Şi va veni fără-ndoială,
Vorbindu-ne la fiecare
Şi-l vom privi-n ochi cu sfială
Cum am păşi înspre altare.

Citindu-i rimele divine,
Oricui vom spune cu iubire:
„Deschide-ți sufletul, creştine,
Ca să primeşti dumnezeire".

După festivitatea de premiere, ne fotografiem: Marin Toma, Doina Săbădeanu, Emilia Țuțuianu, Marilena şi George Toxin; Livia şi Petruț Andrei, Dorel Mihai, Cristina Bîldiu....

Petrecem apoi o seară sub teii înfloriți, vegheați de razele Luceafărului şi încălziți la flacăra geniului său. Ne despărțim a doua zi de prietenii bistrițeni Marilena şi George Toxin şi de Doina Săbădeanu şi Marin Toma, iar noi mai rămânem să vedem lacul lui Eminescu. Mai întâi însă dăruim Bibliotecii Naționale de poezie „Mihai Eminescu", prin doamna Ana Florescu, muzeograf, câteva numere din revista „Visătorii", cartea de debut a poetei Oana Andrei Pavăl din Toronto-Canada „Sărutul curcubeului", două eseuri: „Mihai Eminescu Eterna fascinație"şi „Dulcea mea Doamnă/ Eminul meu iubit" şi volumele de versuri: „Mierea din trestii de cuvânt"(2005), „Poeme târzii"(2006) şi „Dulcea mea Doamnă/ Eminul meu iubit"(2002).

Cu promisiunea că vom veni dacă vom fi invitați, ne despărțim de doamna Ana Florescu şi ne îndreptăm, în sfârşit, spre lac, dar salutăm mai întâi pe renumitul critic Alexandru Dobrescu însoțit de două frumoase şi elegante doamne, fiica şi soția domniei sale.

Drumul spre lac este prin Cătămăreşti Vale şi prin pitoreasca şi răcoroasa pădure, apoi, urcând câteva trepte, ajungem la lac rostind amândoi într-un glas:

„Iată lacul. Luna plină
Poleindu-l, îl străbate;
El, aprins de-a ei lumină,
Simte-a lui singurătate".

şi

„Lacul codrilor albastru
Nuferi galbeni îl încarcă;
Tresărind în cercuri albe
El cutremură o barcă"

Din păcate, şi aici, în paradisul eminescian sunt urme ale oamenilor cavernelor: iarbă arsă de focurile maneliştilor veniți să facă grătare şi să arunce peturi în lac.Nişte amenzi usturătoare ar aduce bani buni în bugetul primăriei, domnilor consilieri, primari, viceprimari şi polițişti, ce ziceți? Rămânerea peste noapte la pensiunea „Floare albastră" s-a dovedit a fi o rea idee pentru că ne-au bubuit manelele absolvenților de clasa a VIIIa , probabil; asta însă numai până la şase dimineața, când am plecat ca să nu le mai auzim „ muzica".

Ar trebui ca ministrul maghiar al culturii române, domnul Kelemen Hunor, să aloce sumele necesare pentru cei care oficiază slujbe în „Memorialul Ipoteşti",să aibă un salariu decent şi nu 560 de lei pe lună, fiind astfel nevoiți să închirieze pensiunea la cei care nu respectă acest sfânt lăcaş, tulburând liniştea şi odihna pelerinilor veniți să se închine în catedrala poeziei, simțirii şi gândirii româneşti.

Mihai Eminescu bibliotecar

Cristina PANAITE
Biblioteca Municipală Roman

În ziua de naştere a lui Shakespeare (1564-1616) comunitatea internaţională a decis să sărbătorească o necesară Zi a cărţii şi tot atunci, pe 23 aprilie, zi de profundă rezonanţă creştină, specialiştii români au declarat *Ziua naţională a Bibliotecarului*.

Despre Bibliotecă şi Carte s-au scris mii de rânduri şi se vor fi scris şi despre Bibliotecar destule, dar nu îndeajuns încât să-i răsplătească importanţa, frumuseţea şi demnitatea muncii sale.

Meseria de bibliotecar nu este una spectaculoasă, bibliotecarii n-au descoperit margini de galaxii, n-au lansat teorii senzaţionale, dar au făcut secole de-a rândul un lucru de migală: au păstrat memoria scrisă, au ferit-o de ignoranţă şi au dus mai departe cuvântul.

Convingerea că în preajma cărţilor oamenii sunt mai buni şi mai înţelepţi i-au adus în această breaslă şi pe ilustrul Episcop Melchisedec Ştefănescu, pe Ion Bianu - preşedintele Academiei Române, pe Lucian Blaga, Perpessicius, Haşdeu, pe Odobescu şi mulţi alţi intelectuali de primă mărime ai spiritualităţii româneşti, dar şi pe cel despre care vă voi vorbi în cele ce urmează.

Se ştie că Mihai Eminescu a fost, o scurtă perioadă, directorul Bibliotecii Centrale din Iaşi. Dar, lucru mai puţin cunoscut, e că el a îndeplinit de patru ori *atribuţii* de bibliotecar.

Astfel, în 1865, la Cernăuţi, ca elev de gimnaziu, a fost găzduit în casa lui Aron Pumnul, unde *se afla şi o mică bibliotecă a studenţilor români, ferită de ochii profesorilor străini, căci, după legile şcolare, studenţii nu aveau voie să întreţină biblioteci şi ar fi fost confiscată şi această bibliotecă, dacă în ochii lumii nu ar fi trecut drept proprietate a lui Pumnul.*

[...] Bibliotecar era totdeauna un student găzduit de Pumnul, care locuia în camera în care se afla şi biblioteca. Acuma locuia el la Pumnul şi îngrijea şi de bibliotecă. Aici trebuie să se fi simţit el în elementul său, căci rînduise biblioteca şi ştia unde se află orice carte. Nu mai trebuia ca înainte, să scotoceşti tot dulapul pîn' ce dai de cartea ce-ţi trebuia. Eminescu se ducea drept la dânsa şi o scotea dintre celelalte cărţi, dîndu-ţi-o cu un fel de satisfacţie şi dovedind astfel că cunoaşte fiecare tom din această colecţiune. (Teodor V. Ştefanelli *Amintiri despre Eminescu*). Astfel, Eminescu *începu să trăiască, să doarmă şi să viseze printre cărţi.* (G. Călinescu *Viaţa lui Mihai Eminescu*)

(…) stăpânea peste cărţi, cunoscător şi grijuliu, păstrîndu-le în desăvîrşită rînduială, ştiind cu ochii închişi locul fiecăreia, aşa încît şi el, şi ceilalţi, şi profesorul erau mulţumiţi. (Zoe Dumitrescu-Buşulenga-*Eminescu.Viaţă, creaţie, cultură*)

În 8 aprilie 1871, la Viena, societăţile studenţeşti *România* şi *Societatea literară şi ştiinţifică a Românilor din Viena* se unesc formând societatea *România jună* (care avea ca deviză versul lui Andrei Mureşanu *uniţi-vă în cuget, uniţi-vă'n simţiri*). În şedinţa de înfiinţare a noii societăţi, Slavici a fost ales preşedinte, *iar Eminescu, nici nu se putea altfel, reuşi la alegere în calitate de bibliotecar, hotărât să vâneze cu orice chip cărţile împrumutate şi nerestituite.* (G. Călinescu *Viaţa lui Mihai Eminescu*) *Eminescu, membru ordinariu, cu 30 de voturi, se alege bibliotecar*. (Augustin Z. N. Pop *Noi contribuţii documentare la biografia lui Mihai Eminescu*).

La 30 august 1874, M.Eminescu este numit bibliotecar al Bibliotecii Centrale din Iaşi, prin decret domnesc, la propunerea lui Titu Maiorescu (înlocuindu-l pe Samson Bodnărescu), după ce depune jurământul în Aula Universităţii din Iaşi în faţa rectorului Ştefan Micle.

Jurământ

Jur în numele lui Dumnezeu şi declar pe onoare şi conştiinţa mea:

Credinţă domnitorului român Carol I şi constituţiunii ţării mele;

De a-mi împlini cu sânţenie datoriile ce-mi impune funcţiunea mea;

De a aplica legile şi de a mă conforma legilor întru toate şi pentru toţi, fără pasiune, fără ură, fără favoare, fără consideraţiune de persoană, fără nici un interes direct sau indirect.

Aşa să-mi ajute Dumnezeu,

Mihaiu Eminescu

Jurământul de faţă s-a săvârşit în prezenţa subscrisului

A. Iconom

Rectorele Universităţii de Iassy

Astăzi în treizeci august anul una mie optsute şaptezeci şi patru, jurământul de faţă s-a săvârşit în aula Universităţii de Iassy.

Rector, Ştefan Micle (L.S.)

Solemnitatea depunerii jurămîntului l-a impresionat pe Eminescu în ştingherelile modestiei şi mulţumirii de a devein gospodarul cărţilor Universităţi(…). Pasiunea lui Eminescu pentru carte, pentru informaţia căutată în biblioteci(…) constituia una din marile lui satisfacţii încă din copilărie.(Augustin Z.N.Pop-*Noi contribuţii documentare la biografia lui Mihai Eminescu*)

Eminescu, la rândul lui, era încântat de postul său, care, plătit cu 200 lei noi, îi deschidea înainte perspectiva rafturilor prăfuite ale sălii de lectură, în umbra cărora avea răgazuri nesfârşite de a se deda studiilor sale.

Sunt fericit - ar fi zis Eminescu - *că mi-am ales un loc potrivit cu firea mea singuratică şi dornică de cercetare. Ferit de grija zilei de mâine, mă voi cufunda ca un budist în trecut, mai ales în trecutul nostru atât de măreţ în fapte şi oameni (…) Cărţile din rafturi au asediat pe fostul bibliotecar de la Cernăuţi şi de la Viena şi l-au stupefiat cu totul cu mirosul lor de piele şi hârtie.*

Eminescu voia să revoluţioneze biblioteca cu tot dinadinsul. Având naivitatea să creadă că rostul ei este de a fi o fereastră permanent deschisă spre grădinile culturii actuale, el se porneşte înflăcărat s-o sporească şi s-o facă un instrument util de muncă. (George Călinescu *Viaţa lui Mihai Eminescu*)

De îndată, îşi îndreaptă atenţia spre fondul de carte al bibliotecii, începând cu inventarierea şi trierea celor peste 30000 de volume. Pentru completarea fondului de carte, cere aprobarea Ministerului Cultelor şi Instrucţiunii Publice. La 15 octombrie 1874, propune achiziţionarea de la anticariatul din Iaşi a unor manuscrise şi tipărituri vechi, între care scrierile lui Dosoftei şi Dimitrie Cantemir (*Divanul sau gâlceava înţeleptului cu lumea*). Erau cărţi a căror valoare trece dincolo de aspectul material. Pentru a avea o reprezentare exactă a demersului bibliotecarului Eminescu, vă prezint o parte din cărţile propuse:

- *Apostol, Atârnare în loc de scrisoare asupra tarafului okellistilor pentru firea a toată lumea*
- Ioan Damaschin sntul(sfântul). *Descoperire cu ameruntul a pravoslavnicei credinţe*
- *Kekragarion* (nu Kekrografion) alu Sfântului Augustinu
- Efrem Sirul. *Cuvintele şi învăţăturile lui*
- Vasilii cel Mare şi Grigorie. *Cuvinte puţine din cele multe ale lor*
- Nicodim Monahul. *Carte sfătuitoare pentru păzirea celor cinci simţiri*.
- Ilie Miniat*, Didachii (Învăţături evanghelice)*, 1837, Iaşi.

Teodor Nica, director în minister, aprobă solicitarea la 2 noiembrie, acelaşi an. (M. Eminescu, *Opere. Corespondenţa, Documentar,* Vol. XVI, Buc., Ed. Academiei, 1989, p.18.)

Examinarea listei lui Eminescu atrage atenţia asupra faptului că majoritatea cărţilor solicitate sunt cărţi bisericeşti, cu o circulaţie mare în spaţiul românesc. Poetul avea o cunoaştere a acestor cărţi cu mult peste curiozităţile unui intelectual creştin. O cercetare a unor titluri se arată semnificativă, deoarece, prin raportarea la operă, se demonstrează că le-a integrat unui sistem foarte bogat de înţelegere a existenţei, din coordonatele căruia nu trebuia să lipsească perspectiva teologică.

Toate aceste cărţi au avut un ecou în opera lui Mihai Eminescu.

De altfel, munca aceasta care-l absorbea era îndeplinită nu numai cu pricepere, dar şi cu plăcere. Îşi închina zilele, în cea mai mare parte, îndeletnicirii cu cărţile.(Zoe Dumitrescu-Buşulenga - *Eminescu. Viaţă, creaţie, cultură*)

În anul 1875 este înlocuit de la conducerea Bibliotecii centrale de Dimitrie Petrino. Titu Maiorescu a fost nevoit să accepte această schimbare şi la 1 iulie 1875 l-a numit pe Eminescu revizor şcolar în judeţele Iaşi şi Vaslui.

Perioada de directorat se încheie abrupt, poetul fiind hărţuit cu un proces legat de directoratul lui, proces care se încheie fără urmări, nefiind găsit vinovat.

A patra oară, lucrează ca subbibliotecar, tot la Biblioteca Centrală din Iaşi. *Pe ziua de 24 septembrie 1884, i se dăduse lui Eminescu postul de subbibliotecar, părăsit de A. Philippide, în aceeaşi Bibliotecă a Universităţii unde cu 10 ani mai înainte fusese bibliotecar. Superiorul său era acum I. Caragiani. Aci şedea la biroul său din fund, în faţa intrării şi, după ce împărţea cele câteva cărţi cerute, se cufunda,ca orice om cuminte, în lectură. Din scripte rezultă că funcţiona mai ales la serviciul de înregistrare, îndeplinind unele mărunte sarcini birocratice.* (G. Călinescu *Viaţa lui Mihai Eminescu*). Poetul, bolnav deja, a găsit în bibliotecă, încă o dată, un liman de linişte.

Pe 19 noiembrie, I. Caragiani a cerut înlocuirea lui din postul de subbibliotecar.

Există în istoria cărţii româneşti multe exemple de pasiune arzătoare pentru carte, dar niciunul nu întrece ardoarea şi constanta iubire a bibliofilului Eminescu. În cazul lui Eminescu putem vorbi de o adevărată mistică a cărţii, cu implicaţii deosebite în conduita şi condiţia poetului, prozatorului, intelectualului. Au rămas multe mărturii despre adevărata patimă a lui Eminescu pentru carte (Rosa del Conte, *Eminescu sau despre Absolut*) , care se referă la fiecare din episoadele vieţii sale, fie ca sufleur la Teatrul Naţional (1868-1869), fie ca student la Viena ori bibliotecar la Iaşi. În faţa cărţii, ca bibliotecar, Eminescu simte o responsabilitate deosebită şi nu rămâne un simplu funcţionar, ci are conduita unui (re)formator, năzuind să construiască o bibliotecă pe temelia vechilor cărţi, păstrătoare ale filonului autentic de spiritualitate şi cultură românească. În răstimpul foarte scurt cât a fost bibliotecar (1874 - 1875), Eminescu a urmărit realizarea proiectul său de întemeiere a fondului de carte pe cartea veche: *... de dorit ca, în marginile restrânselor mijloace ce s-au încuviinţat bibliotecei, să se adune această literatură an cu an, însă continuu şi sistematic.*

Şi ca bibliotecar, şi ca revizor şcolar, Eminescu a fost pildă de activitate inteligentă şi superior îndrumată. Lucrările lui, în ambele funcţiuni, mărturisesc despre felul luminos şi personal cum înţelegea să-şi facă datoria. (Gala Galaction *Viaţa lui Eminescu*)

Perioada în care a funcţionat ca bibliotecar, *este singura perioadă de mulţumire deplină în trudnica-i viaţă, perioadă proprie creaţiei artistice.* (Augustin Z.N.P*op - Noi contribuţii documentare la biografia lui Mihai Eminescu)*

Bibliotecarul Eminescu a trăit mereu în umbra cărţilor, ducând povara transmiterii spiritului lor ca un apostol. Şi n-a făcut altceva decât să confirme cele două metafore: cartea ca o lume şi lumea ca o carte.

Marginalii la volumul Plumb

prof. Elena DRĂGHICEANU
Seminarul Teologic Sf.Gheorghe, Roman

George Bacovia este primul nostru mare poet modern, un antipoet (N. Manolescu), un antiromantic şi *"unul dintre precursorii europeni ai celor mai noi tendinţe ale literaturii universale de azi: absurdul, drama existenţială, pustiul istoric al lui Eliot sau amurgul lui Trakl, negrul larvar - biologic al lui Beckett, antimetaforismul expresiei, non-figurativismul ei" (A. E. Baconski).*

Identitatea subiect - obiect a metaforismului romantic, aspiraţia titaniană spre absolut vor cunoaşte la modernii de după Baudelaire şi, deci, şi la Bacovia, o fisură adâncită apoi într-o falie insurmontabilă. Poeticul, noua fascinaţie a noului model poetic, se va ivi din *"luciditatea luminându-şi mediul de trecere, configurându-se în liniile austere ale nadirului barbian"* (Dinu Flămând).

Tragicul îşi pierde astfel sensul lui consacrat, alterare începută încă de la romantici. Sublim şi eroic la aceştia, eroul romantic avea clar sensul tragediei sale, al confruntării titaniene. Pentru modern, tragicul e fluctuant, subminat mereu, parazitat de cotidian şi lipsit de glorie. *”Poezia captează fondul şi mediocrul existenţei”.* Tragicul nu mai reliefează disperarea neatingerii idealului romantic, ci se naşte din *“starea comună a implicării în contingent”* şi e accentuat de acuitatea *“observaţiei domestice”.* E o risipire, o renunţare şi o oboseală existenţială opuse *“romanticei concentrări a energiilor volitive”* orientate dinamic, patetic şi deznădăjduit spre ideal.

Pe de o parte, romanticul alegoriza drame *“proiectându-se bovaric”.* Heterocentrismul, ubicuitatea centrului din noul aesthesis modern înlocuişte dureros şi irevocabil antropocentrismul romantic şi clasic. *”Numai asimilând detaşarea oferită de noul heterocentrism a putut Bacovia să pătrundă pe tărâmul, pe atunci abia întrezărit, al impersonalizării”.* Există în opera bacoviană un centru subiectiv, fără de care nu s-ar putea vorbi de lirism, dar dominantă este senzaţia depersonalizării, existenţa unui punct de fugă potenţând dilatarea spre infinit a eului, a timpului şi a spaţiului. Eul liric fie se neantizează, fie devine generic. Impersonalizarea bacoviană e un filtru benefic pentru excesivul, pateticul, *“sentimentalismul romantic din literatura ţării sale de la 1900, Bacovia situându-se într-o fecundă expectativă mediană”,* cu implicaţii lirice remarcabile.

Cea mai frapantă obsesie bacoviană, trăită fără escrescenţele unui mimetism livresc, este aceeaşi cu cea a modernilor: intuiţia neantului erodând formele existenţei, oricât de banale ar fi ele, rezultând cel mai fantast spectacol al mediocrităţii cotidiene (D. Flămând). Amurgul, motiv obsedant în poezia poetului român *(Plumb),* se subordonează temei dezagregării - marele crepuscul, *“solstiţiul”* eminescian. Prin cromatica asociată, Bacovia îi valorifică diferit polivalenţa semantică şi poetică: *argintiu (Amurg), “de humă”, cenuşiu, material - sufocant (Amurg de toamnă), spectral - violet (Amurg violet, Oh, amurguri, Poemă în oglindă) hieratic - antic (Amurg antic), sumbru, metalic - irizând (Amurg de iarnă), însângerat, (Amurg).* Dintre toate, mai abstract - diafană dar mai intim şi mai estet asociată marii deveniri pare a fi ipostaza *“violetă”.*

În *Amurg violet* imaginea este spectrală, îndepărtat-concretă, paradoxală. Procedeul, expresionist în sine, căci stilizarea deschide nelimitat spre cosmic, este a crochiului esenţializant, simbolic. Tehnica este a acumulării progresive de elemente disparate, de impresii şi note rapide, asociate după o logică profundă a intuiţiei, nu a raţiunii discursive, selectate toate din banalul cotidian. Privit mai atent, “*Amurg violet*” e un pastel impresionist în care esenţială este impresia sub imperiul luminii. Contururile estompate permit o lectură ireal - virtuală a peisajului, o estetizare subiectivă a banalului. În impersonalismul lui perfect, poemul transfigurează realul accentuând rafinat-estetic ideea tragismului alunecării în neant, sugestiile violetului, culoare complementară palorii mortuare; posibilul tragic al derizoriului, al viului insignifiant şi al cotidianului; al frumuseţii ca reflex diafanizat al fetidului. Tragicul captează astfel zone extinse din arealul grotescului. Textul poetic exploatează şi ceva din sugestiile regalităţii atât de evidente în faldurile “violete” ale acestei viziuni simbolist - moderne, în mişcarea lent - fascinantă a muzicalităţii ce-şi insinuiază subtil dar irepresibil sugestiile funebre. *Amurg violet* e poemul morţii impozante, al funerarului camuflat în fast cromatic - muzical.

O inteligenţă artistică remarcabilă, educată, după propria mărturisire, la şcoala franceză a simbolismului, a corespondenţelor sinestezice, a analogiilor şi sugestiei, oferă impresia autumnalului fastuos, filtrat de amurgul asfixiant - duminical al unei cetăţi provinciale:”*Amurg de toamnă violet*”. Pe fundalul vast al violetului se conturează, eminescian, siluetele stilizate ale patronilor silenţioşi, martori ai unui proces ireversibil şi implacabil: ”*Doi plopi în fund apar în siluete*”; apostoli-profeţi în “*odăjdii violete*”, emisari fantastici anticipând un inexorabil sfârşit, exfoliind mesaje oculte, inaccesibile umanităţii uituce. **Violetul nu e decât percepţia cromatică a intuiţiei autumnalului vinovat, distructiv-apocaliptic**, incluzând un trecut eroic dar receptat ca atare doar prin reminiscenţe sentimental - desuete, prezentul cochet dar anemic şi un viitor incert, prelungindu-se dureros sau anesteziant în neant: ”*Oraşul tot e violet*”. Ideea spleen-ului, a plictisului duminical, motivul promenadei ca remediu ineficient se asociază discret cu impresia unui rafinament mic - burghez, comod şi sterilizant. Insinuarea violetului e şi insistentă şi lentă, învăluind subtil, în arabescuri complicate, rafinat-orientale, o lume inconştientă şi ignorantă: ”*Multimea toată pare violetă*”.

Singura referire la persoana întâi a eului liric apare în final (s_4): ”*Din turn, pe câmp, văd voievozi cu plete*”. Ieşit din confesiunea subiectiv-romantică, eul poetic bacovian realizează o depăşire spre impersonalizare implicând arhetipicul. Poetul e un cronicar ce realizează o extensie a spaţiului - timp pentru integrarea morţii în existenţa concretă a viului dar şi în arealul neantului, ca agent al acestuia în real: fantomele aeriene ale trecutului voievodal, tratate cu o oarecare condescendenţă de urmaşul rafinat (nota e evidentă în tonul scăzut al enumerării, în detaşarea eului rememorativ desprins de adorarea incomodă şi depreciativă, aparţinând propriei condiţii, a gestului eroic), având o consistenţă post - mortem vizualizată în registrul spectral, trec himeric, hiperbolizate, ca pe un ecran în prim plan, prin preajma viului. Această vecinătate dă fiori: ”*Mulţimea pare violetă*”**.** Imaginea pregnantă a descompunerii, explicită, este eludată, dar ea rămâne implicit în text. Bacovia operează o estetizare a urâtului, camuflându-l, dar revelându-l cu atât mai dureros cu cât e mai subtil sugerat. Motivul hoitului, cu tot cortegiul său de miasme, nu apare, dar este presupus, imaginea lui e amânată, dar niciodata definitiv eludată. **Revelarea tragicului ca asumându-şi o intensitate cu atât mai mare cu cât se supune camuflării este poezia Largo**. Atomul, element de infra-structură infinitezimală, indestructibil, un fel de substrat material al ontologicului, aici metonimie a materiei în stratul ei intim, dureros dezgolit şi atins, este sonorizat, supus unui proces de inserţie într-o lume nespecifică, cea a spiritului.

Aici, muzica, spațiu geometric al inefabilului frumuseții absolute, operează asupra obiectului mutații genetice. Materia se spiritualizează, devine, straniu, sensibilă, animată, capabila de tresăriri somatic - senzitive la nivel subliminar. **Nu poate fi vorba de conştiinţă, de umanizare, ci de o plonjare a spiritului la un nivel ontologic ignobil, la limita dureroasă ce desparte Ființa de Neant, a unei sensibilități ce are percepția, la limita dintre somatic - inconştient - conştient, a confuziei sau a distincției dintre cele două regimuri ontologice**. Urâtul, materia descompusă dar nu anulată, ci redusă la ființa ei posibilă tocmai printr-un proces de neantizare, atomul, capătă atributele contrare: conştiinţă, sensibilitate. Sonorizată, pneumatizată, materia devine aproape conştiinţă: ”*Muzica sonoriza orice atom*”; ”*Plana / Durere fără nume pe om”; ”Aud materia plângând”(Lacustră).* Durerea e marele catalizator al revelației esențiale a omului modern în sensul tragicului astfel definit de modernitate.

Moartea se instalează triumfal, înfăptuind regal suspendarea viului, dar **tenebrele instaurate irizează scântei de vis (*Negru*)**. Infernul, macabrul, degenerarea, deşi intuite în posibila lor duhoare (*Cuptor*), nu eliberează miasme şi nu stimulează real isteria poetului. Bacovia e un ins cu sânge nordic, un izotermic la care convulsiile spaimei răzbat cu o aură diamantină. Chiar cele mai acute disperări păstrează tonul bacovian specific, o obiectivare a lirismului. Rostirea poetică, atunci când nu e poză, rămâne circumscrisă calmului. Dar tocmai lipsa patosului dă destrămării caracterul fatidic, ineluctabil. Râsul sarcastic al celor trei poeți francezi, spirite tutelare ale eliberării de spaimă prin umorul negru, oferă şi soluție poetului român. Capabil de a cosmetiza urâtul, el îl face suportabil şi i se dedică.

Motivul alb-negrului, sesizabil în Decor, revine cu o forță de percuție excelentă în poemele polarizate Negru şi Alb. Substanța ignică infernală consumă existența într-un incendiu universal, nu pentru reiterarea unui nou început, ci pentru absolutizarea definitiv-irevocabilă a neantului, pentru instaurarea festivă a tenebrelor. **Fragile, formele existenței (“*florile*”), trecute prin calvarul rugurilor aprinse, își etalează negrul de cărbune, cenuşa - urma perfectelor combustii (“*carbonizate*”)**. Sintagma “*noian de negru*”, prin întâiul termen creează sugestia nimicului, o simplă intuiție fugitivă a neantului înghițind totul. Nu e vorba numai de neantizarea viului, ci de integrarea morții neantului ca element unic de acțiune *(“sicrie arse de metal*”). Spuza imponderabilă, fumegândă, pune nimb ireal - tremurător, ”*veşminte funebre”* cu mişcare discretă de voal şi catifea peste scheletul carbonizat, fumegând, al lumii. Retina, enervată, neavând termen cromatic de comparație, sucombă: ”*negru profund*”, absolut, “*noian de negru*”. **Salvate de putrefacție prin foc, lucrurile își expun carnea diafanizată, cenuşa, în fragilitatea ei dureroasă, irizând ireal: ”*vibrau scântei de vis*”.**

La Bacovia e constant procedeul de a salva urâtul, hoitul. Există o oroare bacoviană de descompunerea lentă, organică. Dezastrul instituit e o trecere spre catharsis-ul care adânceşte sensul tragic al dispariției. În incendiul universal e inclus şi spiritul: ”*carbonizat, amorul fumega*”. Arabescurile întunecate mimează elevația, fiind un fum pieziş al unei jertfe dedicate neantului. Întinzându-se copleşitor, negrul devine o hiperprezență, ar avea o ubicuitate care este, în genere, atribut al ființei: “*numai noian de negru*”. Tenebrele, salvate estetic, triumfă.

„CÂND PE SUS ŞI CÂND PE JOS”

Gheorghe A.M. CIOBANU
publicist, Roman, Neamț

„Dar nu-ntr-una şi... frumos". O altă zicală populară, care se potriveşte de minune şi la spațiul istorico-existențial, generat de ultimele două apariții editoriale ale scriitorului Mihai Ştirbu: „Regăsirea înstrăinării” volumul I şi „Periplu pe bicicletă”.

Autorul are o experiență îndelungată în arta condeiului, mânuind-o pe aceasta încă de pe când era şi student şi elev. Pixul în două culori şi bicicleta pe două roți, îi sunt pe mai departe ca o a doua Patrie a sa.

Rămânând şi noi pe coordonata timp, vom zăbovi, la început la cea dintâi. O dezvoltare postumă a unor notări dureroase, reținute în fuga vieții de către tatăl autorului. Un moment tragic uman şi absurd istoric, amândouă fiind, parcă, un destin repetabil, tocmai apartenent unui neam, a cărei sorginte se pierde în urmă, spre rădăcina geto-dacică a poporului nostru. Un „Vă ordon" continuu, când „Pe aici nu treceți", când „Ce-i cu voi, afară” şi tot aşa de la un veac la altul, fără să ştii cui e de spus: „Stai” şi cui un „Hai" pornit de la Focşani.

Deşi de loc germanici, spre-a repeta Walkiric doar „Jawohl”!, eroul nostru tatăl, se strecoară din liniştea serală a „unei ultime nopți de dragoste pentru viață” spre-a fi pe undeva, pe unde-i bezna celei „dintâi nopți belicoase, copleşită de lehamite”. Cronica dureroasă a începutului de la origini ca un crud război, amplificată în aceste pagini, nu motivează sau prefigurează, nici „da"-uri şi nici „nu”-uri, nici „Ave” şi nici „Vae”, ci doar surprinde cu un ocular neutrar, ce se petrece, azi din nou, cu „Sapientia” lui Homo.

Deocamdată „autorii” ne pregătesc pentru „eroisme", deoarece acel „putregai din Danemarca” nu mai poate ființa.

De la „şenile", să trecem pe „roţi" la bicicleta zilelor noastre, căreia autorul i se dăruieşte cu pasiune. E un mijloc de locomoţie, ce foloseşte o aceeaşi energie nativă ca pe timpul „Războiului cu Troia" şi nu pe o aceasta "din import", prin „Cernobâl" sau „toluen-nitro".

Acum, la orizont, orizontul, iar sub bolta cerească ozonul. Sunt notări spontane din drumeţiile desfăşurate de autor, nu în condiţii de "confortul unic" ci doar pe pendulări. Pentru autor, „bicicleta" simplă îi este în viaţă ca o „soră" cu care împarte şi restul de pâine şi oboseala lui „nu opri" ca şi bucuria, uneori postumă, de a se găsi, nu pe o „pseudo-terră", ci într-o natură sută la sută.

Volumul cuprinde, eterogen, trei „popasuri" editoriale: un poem, alteori amar, adus celor două „cercuri alăturate şi sincrono" constituind „galaxia bicicletei", apoi „primi paşi" ca evadări adolescentine, spre obiective, turistice sau „foto" prin împrejurimi şi în ultima plecare, manevră superlativă, bună pentru o Olimpiadă, „zborul biciclistic" al său, pe „pârtia" Transfăgărăşanului, la care admirăm nu că l-a „atacat", ci, mai ales e faptul că a coborât dincolo, nu cu un Aro sau Volskwagen, ci cu un fluturaş fragil, cu aripioare din filet. Parcurgerea acestui „zid chinezesc" carpat rămâne pentru oricine şi oricare, un act temerar, o performanţă. Şi autorul Ştirbu a fost un „suis generis" olimpic temerar.

Două volume cu doi temerari, ce au luptat şi au înfruntat din plin, o inerţie cosmico-terestră care, ori e sublimă ori e demonism, confirmă şi prin pana autorului de-acum, că totul mişună pe lume, nu pentru faptul că orice se mişcă, ci că mişcarea duce spre altceva".

Mihai ŞTIRBU- scriitor, jurnalist, inginer, profesor. Născut la 15 aprilie 1957, în localitatea Cârligi, judeţul Bacău. Membru al Ligii Scriitorilor din România, Filala Iaşi Moldova. Absolvent al Institutului Politehnic „Gheorghe Asachi" Iaşi (Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi Iaşi) 1977-1982. Secretar de redacţie şi fotoreporter la revista „Opinia studenţească". Profesor la Liceul „Roman-Vodă'" din oraşul Roman 1983-1987. A coordonat activitatea unui fotocineclub, obţinând trei premii întâi la nivel judeţean. Premiul Editurii Panteon la Concursul Naţional I. Creangă Iaşi, 1985.

Cărţi publicate:
Povestea nemuritorului (Piatra Neamţ, 1995, Editura Panteon);
Comoara verii (Iaşi, 1998, Editura Junimea);
Regăsirea înstrăinării (Iaşi, 2010, Editura PIM);
Periplu pe bicicletă (Editura PIM, 2010).

Culoarea lecturii în Bibliotecă (1)

Iulia STOLERIU
Biblioteca Municipală Roman

Literatura - ca artă - este o formă a conştiinţei sociale, afirmându-se implicit ca o modalitate de cunoaştere a realităţii.

Literatura este arta cea mai complexă, în sensul că se referă la multiple aspecte ale naturii şi ale vieţii omeneşti, deşi foloseşte materialul de construcţie cel mai simplu - cuvântul. Cuvânt, formă, culoare, desen, personaj, povestire, peisaj, idee, gând, sugestie, claritate, senzaţie,etc. - iată câteva elemente ce compun fascinantul cosmos pe care îl realizează literatura şi pictura.

Ele se completează reciproc, se armonizează, creează tabloul de viaţă.

Bibliotecarul recurge la ”arta de a citi”pentru a întări cele scrise de autor, pictorul se explică prin re-crearea unor imagini literare, prin apelul la cuvânt.

Aşa s-a născut atelierul de creaţie *Culoarea lecturii în bibliotecă*, gândind toate acestea.

Parteneriatul a fost încheiat între *Clubul Copiilor* din Roman şi Biblioteca Muncipală Roman.

A fost un parteneriat de suflet în care am colaborat cu mare drag cu d-na drd.prof.pictor Carp Monica. În acest parteneriat s-a implicat *Sala de Lectură* a bibliotecii noastre, eu fiind colaboratorul direct pe tot parcursul acestui atelier de creaţie.

Atelierul a fost frecventat de numeroşi copii (preşcolari şi şcolari) însoţiţi de cadrele didactice din: Şc.Nr.5.,Şc.Nr.6,Şc.„*Roman Muşat*", Şc.Cordun, Şc.Tămăşeni, Şc.Nisiporeşti, Grăd.Gâdinţi, Grăd .Ghidion-Stăniţa, Grăd. P.P.1, Grăd..P.P.nr.2, "*Melchisedec-Ştefănescu*",*Grăd*.P.P.Nr.6.

Parteneriatul s-a desfăşurat în perioada aprilie - iulie 2009, în fiecare zi de joi a săptămânii.

În cadrul atelierului s-au realizat picturi(desene), după un fragment din povestirea *Dumbrava minunată* a cunoscutului scriitor Mihail Sadoveanu. Lectura povestirii a fost realizată de către bibliotecar Iuliana Stoleriu, iar actul creativ a fost coordonat de pictor Carp Monica.

Prin intermediul acestui atelier, copiii au intrat în biblioteca noastră cunoscând-o prin vizita lor în secţiile de împrumut şi mai apoi, au pătruns în lumea poveştii şi a imaginaţiei.

Acest act cultural creativ a fost primit cu mare bucurie de către copii, care la sfârşitul orei de atelier au vrut să devină cititori permanenţi ai bibliotecii noastre.

Prin acest parteneriat biblioteca şi-a sporit numărul utilizatorilor, cei mici înscriindu-se în biblioteca noastră.

Desenele create în atelier au fost expuse în sala de lectură a bibliotecii, iar copiii au primit diplome de participare în acest atelier.

Copiii au făcut din ”Dumbrava minunată” mai mult decât ne-am fi putut imagina legând această povestire de o temă actuală a timpurilor noastre şi anume - protecţia mediului înconjurător, imaginându-şi lumea în care trăim ca pe o minunată dumbravă.

Pornind de la acest atelier de creaţie, d-na prof.pictor Carp Monica a avut ideea de a merge mai departe pe această temă(protecţia mediului) selectând desenele copiilor şi alegându-le pe cele mai sugestive şi trimiţându-le în ţară, provocând pe toţi cei ce-şi doresc o lume mai puţin nocivă, fără poluare la un concurs de desene pe această temă.

Acest concurs este în derulare, iar finalitatea acestuia va avea loc la Biblioteca noastră în luna iunie, de *Ziua Mondială a Mediului*. Iată cum după o idee, vine altă idee și ce lucruri frumoase se pot face împletind cele două arte - literatura și pictura dând naștere practic, unui minunat tablou de viață în spațiul cultural al bibliotecii. Iată cum, dincolo de cuvânt, imaginația ia formele cele mai diverse devenind fascinantă. Biblioteca noastră a răspuns totdeauna acestor parteneriate, respectă și acceptă pe toți acei care vor să vină spre ea .

O zi... din viața de bibliotecar!

Doina ENEA
Biblioteca Municipală Roman

Zi obișnuită la Biblioteca "G. R. Melidon".

Și totuși cum spunea cineva- "*fiecare zi e un nou început, o nouă provocare*"…

Se apropie ora amiezii, când forfota la noi e maximă. "Categoria elevi" iese de la cursuri și vin să-și facă "plinul" pentru a doua sau următoarele zile de curs.

"*Aș dori "treimai*"! vine rugămintea celui din fața mea. Secunde de tăcere, privire nedumerită, întrebări în mintea mea: " *ce fac , cum răspund , cum gestionez momentul ?*"

Mai întâi fac o glumă, așa ca pentru vârsta lor: "*Hai s-alegem totuși altă zi a lunii mai!*" și apoi , cu tact, întreb dacă studiază la clasă cumva Mircea Eliade și…ajungem încet-încet la Maitreyi... Destinși. Se-ntâmplă oricui. Neatenția, vremea, vremurile… Sunt copiii noștri și trebuie să-i formăm și să-i înțelegem , acum mai mult ca oricând pentru că și ei, ca și noi, sunt derutați de tot ce se-ntâmplă în jurul lor. Poate de asta mă-nduioșez când vin și cer „CARTEA".

Mircea Eliade scria : "*Cetim ca să trecem examene, ca să omorâm timpul, sau cetim de profesiune. Lectura ar putea fi un mijloc de alimentare spirituală continuă, nu doar un instrument periodic de informare.*"

Asta e până la urmă menirea noastră : să-i ținem aproape de noi ca instituție- și implicit de carte, pentru a le pune gândul să muncească și pentru a le da bucurie și lumină sufletului.

Și pentru că-n aer se simte miros de toamnă și de " *prima zi de școală*", ne așteptăm cu drag cititorii ca împreună să dărâmăm, cărămidă cu cărămidă ZIDUL IGNORANȚEI.

Povești din biblioteci

Emilia DOSPINESCU ȚUȚUIANU
Biblioteca Municipală Roman

A fost odată ca niciodată.. poveștile copilăriei fiecăruia.. Biblioteca noastră e o lume plină de povești, ultima poveste ghiciți voi care e? *Internetul*!

Prietenul nostru calculatorul ne aruncă în World.Wide.Web printr-un simplu click, adică în lumea *Internetului* !..ce-i acolo așa interesant? Păi e o altă față a lumii noastre, cea virtuală - plină de fascinante povești….

O poveste de pe **www.youtube.com** e cu Sabin care a compus o sound meditation, o piesa muzicală, pentru care a primit aprecieri în Finlanda: Felicitări!

Mă relaxează muzica aceasta și mă face să uit cât de grea este viața de zi cu zi. Sper să mai ascult cât de curând o noua melodie. Mulțumesc pentru liniștea pe care mi-a oferit-o Sabin.

Dacă ai ceva de spus semenilor tăi din toata lumea poți cu ajutorul **www.youtube.com** să-ți spui povestea celor de o vârstă cu tine cu ajutorul muzicii și imaginilor !

Dar și Cozmin vrea să ne spună ceva, la cei 3 ani ai lui, butonează calculatorul cu ochii curioși ai descoperitorului de lume: povești, jocuri, totul e la dispoziția lui grație *Internetului*. Jocuri! wow! și am zis bine, wow e World of Warcraft cu 11 milioane de fani în lume e în top și cred că asta spune ceva…

Bazil la cei 64 de ani ai lui nu e mai prejos, curios din fire vrea să ştie cât mai multe şi *Internetul* îi oferă tot ce visează: hărţi geografice, comentarii istorice şi chiar politice ! îi văd pe faţă zâmbetul!

Şi multe alte evenimente ca cel de pe **http://albastru.free.fr/albastru,** unde, prietena mea Aura D. prezintă un proiect cultural ambiţios ce ne poartă prin Iaşi, Constanţa, Ungheni…Strasbourg, într-o lume de Albastru, aidoma lumii lui John Lennon în „*Imagine*” o singură lume pentru toţi copii Domnului.

Şi merită să mai reascultăm o dată această melodie în sala audio a bibliotecii *George Radu Melidon* din Roman.

DESPRE TĂCERI

Există tăceri şi tăceri... Unele sunt atât de apăsătoare, încât nu reuşesc decât să te inunde cu tristeţe, iar altele sunt ca liniştea după furtună.

Cei mai mulţi tac pentru că visează ceva mai profund decât ceea ce ar putea exprima în cuvinte; alţii tac pentru că nu mai cred în nimic, nu mai cred în dragoste şi se hotărăsc să uite de ea...

Tăcerea mea se naşte dintr-o mare tristeţe, căreia nu i-aş mai adăuga nimic..

Din când în când, caut, nu drumul de dincolo de cuvinte, ci tăcerea de dinaintea lor.

Uneori, e bine să taci..;să nu mai vorbim despre noi. De ce trebuie neapărat să ne ştim, să ne cunoaştem vieţile ca şi cum le-am expune pe o tarabă?

Cred că asta e marea greşeală - de a crede că aflând viaţa şi trăirile celuilalt, îţi poţi construi pod de trecere pe care să poţi păşi în întâmpinarea lui...

Deci, când nu mai poţi suporta prea multă realitate, e bine să fugi în visul tău preferat, acoperindu-te de tăcere, dar o altfel de TACERE!

ECHO

Strig în urma tăcerii
şi ecoul devine un joc de sunete
din ce în ce mai slabe...
Străjuit de două umbre,
am înţeles încă o dată
jocul de nelinişte al întunericului -
”obsedant poem al nopţii”
Un joc propus de el împotriva luminii
pe care nu o mai pot alunga din privirea ta.
Străjuit era şi drumul fără întoarcere al ecoului,
joc de sunete dăruit ŢIE.

REÎNTOARCEREA TĂCERII

O îmbinare perfectă cu realitatea:
vise străbătându-mi în gând visele ascunse...
O imagine reală,chiar prea reală
pentru un suflet săpat în verticala numelui devenit
univers liber ca zborul păsărilor
sau mai complex, ca geneza păsării ”phoenix”

Iulia STOLERIU
Biblioteca Municipală Roman

Meseria de părinte

Cristina SORLESCU
Şcoala Nr. 1, Roman

Se vorbeşte deseori despre “meseria de părinte” ca despre o meserie ca oricare alta, o meserie ce presupune anumite cunoştinţe şi deprinderi care se desăvârşesc prin experienţă. Dacă pentru toate meseriile practicate în zilele noastre se cere o calificare, pentru “meseria” de părinte nu există nicio perioadă de ucenicie prealabilă practicării ei.

Un bun părinte răspunde tuturor necesităților copilului său, iar nevoile copilului pe care un bun părinte este dator să le satisfacă sunt următoarele: nevoi fizice de bază (adăpost, căldură, hrană adecvată şi odihnă, îngrijire şi igienă, securitate fizică şi emoțională); nevoi afective (admirație şi tandrețe, atenție şi observarea comportamentelor, aprobare, comunicare, colaborare); stimularea potențialului înnăscut (încurajarea curiozității, inteligenței şi creativității, asigurarea posibilităților de dezvoltare); responsabilizare, direcționare şi control (disciplină şi ordine); independență.

Pentru formarea caracterului copilului este nevoie de un proces continuu de durată care solicită multă pricepere, mult tact şi efort, şi implică respectarea unor condiții pentru conturarea unui caracter pozitiv: iubirea față de copii, exprimată în trei atitudini (apropierea sufletească, încrederea şi înțelegerea); răbdarea; încurajarea; exemplul.

Să nu uităm că formarea caracterului începe din mica copilărie şi chiar din viața intrauterină. Formarea caracterului copilului este influențată de trăsăturile pozitive şi negative ale propriilor părinți. Trăsăturile pozitive caracteristice părinților sunt: căldura şi afecțiunea, stabilitatea clară a limitelor, recunoaşterea de a fi previzibil, fermitatea şi stabilitatea, respectarea individualității, recunoaşterea calităților. Trăsăturile tipice negative ale părinților sunt: răceala şi ostilitatea, îngrijirea insuficientă, indiferență față de nevoile copilului, neglijarea şi respingerea, însuşirea de a fi imprevizibil, lipsa de respect, superioritatea. De la cea mai fragedă vârstă un părinte bun reuşeşte să-i cultive copilului încrederea în forțele proprii, respectul de sine, autonomia şi responsabilitatea. Indiferent de stilul educativ, unii părinți proiectează pentru copilul lor anumite aspirații şi dorințe, de obicei pe care n-au reuşit personal să le realizeze în viață, neținând seama de capacitațile fizice şi psihice ale copilului.

De asemenea, unii părinți reiau modelul educației pe care au primit-o sau procedează exact invers, în cazul în care nu au fost multumiți de experiența propriilor părinți. Astfel, fiecare familie îşi formează propriul stil educativ care presupune unitatea (armonică sau dezarmonică) stilurilor parentale. Pentru a-şi îndeplini rolul bun de părinte, el va deprinde: să asigure o autonomie proprie, fără a fi supraprotectiv; să ofere copiilor dragoste şi acceptare şi să fie sensibili la nevoile lor; să manifeste încredere în munca şi abilitățile copiilor; să formuleze aşteptările realiste; să găsească timp pentru a le împărtăşi experiența sa; să ia masa împreună; să se joace, să-şi petreacă cu ei timpul liber; să întemeieze un mediu sigur, stabil cu reguli clare de respectat; să ia decizii şi să accepte responsabilități; să poată stăpâni stresul şi să rezolve conflictele; să nu admită pedepse dure şi să încurajeze afirmarea comportamentelor pozitive.

Părinții trebuie să ştie că zestrea nativă a copilului se dezvoltă cu mediul fizic activ şi mediul social propice. Copilul este produsul a ceea ce învață. Inteligența, activitatea şi întinderea aptitudinilor sale sunt o reflectare a mediului său.”Arată-mi părinții, să-ți spun cum sunt copii”, spune un proverb. “Înainte de a îndrăzni să concepi a forma un om, trebuie să te fi făcut tu însuți om, trebuie să găseşti în tine exemplul pe care trebuie să-l dai”, spunea Jean-Jaques Rousseau.

Să nu fim deznădăjduiți, să ne vadă drepți. Cei mici observă când părintele îşi iese din fire, când jigneşte pe alții, când se lasă târât de lacomie, când pune mai presus intresele personale, când spune una şi face alta, când se preface, când minte sau dimpotrivă dacă vede purtări care vădesc blândețe, modestie, harnicie, cumpătare, sinceritate, copilul se contaminează pozitiv. Recomandările, sfaturile părinților şi toate achizițiile sunt latente, iar rezultatele se vor vedea peste ani. Copiii crescuți în violență vor fi la rândul lor violenți, crezând că aceasta este o normalitate. Copiii crescuți în familii cu posibilități materiale multiple vor fi aroganți, nu vor comunica decât cu cei din aceeaşi clasă socială, vor ridica pretenții la tot ce li se cumpără, dorind din ce în ce mai mult.

Exemplul personal începe de la început. Dar când se termină? Niciodată! Începe din momentul în care copilul percepe primele gesturi, încercând apoi el însuşi să le imite şi apoi, pas cu pas, formarea caracterului copilului este determinată mijlocit de familie, de cei mari, de mamă în special, care stă în preajma lor mai mult timp. Prin puterea propriului nostru exemplu trebuie să le fim un model, să fim curajoşi, fermi, optimişti, calmi, echilibrați.

Aşadar, dragi părinți, fiți răbdători cu copiii voştri ! Discutați cu ei, jucați-vă, învățați-i să gândească pozitiv! Încercați să nu faceți nimic din ceea ce v-au făcut părinții voştri şi nu v-a plăcut! Introduceți în puşculița lor sentimentală bunătatea, hărnicia, dragostea, credința, iubirea, încrederea! Cultivați valorile morale creştine pentru a crea caractere! Păstrați tradițiile şi experiențele pedagogilor şi învățați-i pe copii să cinstească dascălii şi neamul românesc, astfel încât eticheta ”cei şapte ani de acasă” să fie rostită doar pentru trăsăturile pozitive de caracter. Spre deosebire de acum o jumătate de secol, “meseria” de părinte este mult mai complexă, pentru că factorii care o determină sunt mai complecşi, mai laborioşi, iar procesul educațional, în sine, a devenit mai complex.

Bibliografie:

1.Costaforu,Xenia-Cercetarea monografică a familiei, Bucureşti, Editura”Tritonic”, 2004;

2.Jinga Ioan-Educația permanentă, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică,1979;

IPOSTAZE ANTINOMICE ALE ARTISTICITĂȚII

Iosif HAIDU
artist plastic, Roman, Neamț

Există o tentație a spiritului, mai mult sau mai puțin disimulată, de a-și întrupa precaritățile ori avatarurile în forme ce țin de exterioritatea fenomenală a lumii. La o introspecție atentă, această strategie se dovedește a fi o farsă a interiorității proiective și explozive, ce sieși ”și-o face”, căci în eforturile ei de a-și găsi temeiurile în afară se descoperă de fapt pe sine. Presupunând această ”viclenie” a spiritului și în cazul artei, vom spune că instituirea teologic-estetică pune în joc două perechi de entități: pe de o parte realitatea exterioară incitantă și subiectivitatea creatoare excitată (în procesul de creație), iar pe de altă parte obiectualitatea estetic structurată și subiectivitatea receptiv dispozițională (în procesul de receptare).

Demersul artistic, nu numai că ipostaziază o notă esențială a spiritualității din om, dar poate redescoperi sau da sens unei imediatități (inclusiv umane), care trecea până atunci neobservată. Nu numai că arta dă seamă de lume, ci lumea însăși se descoperă și se descifrează prin intermediul artei.

Realitatea, la un moment dat, se pune în rost conform paradigmei artistice. La limită, omul, comportamentul, societatea pot deveni o ”artă”.

Paradoxul lui Oscar Wilde, după care viața imită arta mai mult decât arta imită viața, poate deveni un loc comun dacă resemnificăm pe baza noilor date relația artă-realitate.

De fapt, entitățile evocate mai sus și raporturile subsecvente sunt mai complexe. Artistul nu este un dat imuabil, un simplu receptacul al exteriorității, ci o intersecție a determinației eterogene, în continuă efervescență și structurare. El este,” punct de sprijin în univers” (Paul Klee) la care se relaționează caleidoscopicul ontic sau neontic. În artist se conjugă atât valențe ale eului psihologic, cât și ale individului inserat în social.

Segmentul de realitate transfigurat (în arta clasică) nu este o secvență brută, ci reprezintă acea realitate selectată, contaminată, enervată de infuziunile subiective ale creatorului. Obiectul estetic nu mai beneficiază de fixitatea și inviolabilitatea de odinioară, ci se supune acelorași legi universale ale devenirii.

El este o sugestie, un punct de pornire, o amorsă a unei comprehensiuni nelimitate, ”deschise”.

Opera e ceva potențial care ”se face”, ”se re-face”, sau ”se pre-face” în chiar actul contemplării. Receptorul însuși este atras în sfera magică a creației, devine ”co-autor”, căci prin intervenții acționale în chiar structura fizică a picturii sau sculpturii colaborează la expansiunea datului optic.

Cu riscul reeditării unor truisme am aproximat o stare de fapt, în care artistul contemporan este înglobat și căreia trebuie să-i facă față și să-i aducă propriul tribut printr-un supliment de inventivitate și originalitate.

Numai că acest aport se poate prefigura în urma străbaterii cu succes a unui câmp inerent de tensiuni antitetice, ce potențează demersul artistic și de la care artistul nu poate face rabat. Pentru explicitare, vom face apel la câteva cupluri antinomice ce funcționează în perimetrul creației artistice. De pildă, ecuația tradiție-inovație.

Pentru a se face înțeles creatorul trebuie să se folosească de anumite achiziții formale care îi premerg, dar în același timp, pentru a dobândi un statut artistic propriu trebuie să se ”abată” de la repertoriul tradițional, forțând și inaugurând anumite inovații expresive. Estetica informațională a deschis acest proces ca fiind un demers comunicațional cuprins între originalitate perfectă (când nimic nu se înțelege) și banalitate perfectă (când totul este prea clar). Încât, originalitatea artistului este ”frânată” de nevoia de a se face înțeles, adoptând secvențe de limbaj artistic cunoscute; dar și conformarea cu ”ortodoxismul” tradiției pune la îndoială valoarea operei ce cade în pastișă sau manierism.

Funcționarea cuplului antitetic formă-conținut, ilustrează un nou orizont limitativ, ce poate dezechilibra pe artist. Se știe că tentația formei diminuează virtuțile conținutului ideatic vehiculat, care este ”eclipsat” de înzorzonarea formală excesivă sau, cel puțin perturbează acuratețea și claritatea mesajului. Dar și strădania pentru descriptiv ori anecdotic, sau aplecarea strictă asupra bagajului informațional vine în contradicție cu artificiile de ordin formal, fără de care nu ar mai fi posibilă adevărata artă.

În unele situații, cei doi poli antitetici se pot ”concilia”, ca în cazul relației libertate-determinism. Se cunoaște teroarea resimțită de artist în fața unei pânze albe, relativ la multitudinea de posibilități de punere în formă a conținuturilor ideatice sau emotive. Dacă orice este permis (”condamnare” la libertate!), nu se poate închega nici un sens. Dar există un dat material fixat (culoarea) și o tehnică circumscrisă, ce propune o anumită selecție și tratare a referențialității obiectuale sau fenomenale. Apoi, vin problemele de spațializare a formelor de game cromatice, de stil personal, care direcționează impulsurile creatoare spre un câmp de experiență oarecum limitat, încât libertatea artistului este cu atât mai mare cu cât își va limita mai strict câmpul de acțiune și se va înconjura de mai multe obstacole. Se ajunge la deziderații lui Umberto Eco: ”a-ți creea legi ferme pentru a creea în libertate”

S-a profilat astfel, paradoxul că arta, cu cât este mai controlată, mai limitată, cu atât este mai liberă.

Relațiile de mai sus, precum și altele (general-particular, conștient-inconștient, conotativ-denotativ, etc.), nu sunt prin excelență și în totalitate antinomice. Antitetice pot fi anumite laturi ale ecuațiilor amintite, într-o măsură mai mare sau mai mică, în funcție de circumstanțe ce țin de personalitatea creatorului, contextul cultural și social, gen artistic, opere, etc.

În virtutea faptului aparent că prezența unui termen presupune anularea (mai precis, atenuarea) celuilalt, în artă sunt necesare manifestarea amândurora.

Am mai face observația că potențarea unei direcții în dauna celeilalte, ori exercitarea exclusivă a uneia singure, se poate justifica numai în măsura în care strategia invocată, ca atentat ”sintactic” se convertește în semnificație ce suplimentează cumulul semiotic inițial.

Uneori, dezechilibrul este aparent. Se cunoaște apetența inspirativă asupra realismului către pulsiunile inconștiente, în detrimentul instanțelor raționale.

Numai că raționalul este presupus sau recuperat în plan meta-discursiv, căci Manifestul lui Breton (o ”meta-operă ce se asimilează o dată cu lucrările supra-realiste”), propune deliberat dicteul automat, inconștientul fiind conștient urmărit și profesat; el nu lipsește ci este plasat la alt nivel.

Desigur că este absurd de asumat exhaustiv, în aceste rânduri, toate ipostazele antinomice ale artisticității. Trebuie refuzată, de asemenea, și legalizarea apriorică a unei tactici de ocolire sau abolire a tendințelor antitetice ce prezidează creația. Nu știm în ce măsură artistul le resimte sau le conștientizează în procesul creativ.

Dealtfel, menirea lui nu este de a raționa sau a teoretiza misterele artei (cu toate că numeroși artiști au fost dublați de pertinenți teoreticieni). E posibil, oare ca aceste chestiuni să fie pseudo-probleme, etalate doar de intelectul ordonator, fără un impact asupra practicianului? Înclinăm să credem că nu. Atunci poetica (de la gr.poiein=a face) ar fi fost suficientă sieși fără o poetică (teorie despre a face) implicită. S-ar fi neglijat, astfel, dimensiunea proiectivă și interogativă, funciară omului, lucru ce nu se putea admite.

Poezii

Pr. Cornel PAIU
poet, Roman, Neamț

*

da părinte!
doar prescura acestui trup la proscomidiar
vinul acestui trup
mâinile care țin cuțitul
și pasărea sfințeniei
prescura acestui trup
din casa de carne a acestui trup
cu ferestre înalte și nori de sânge
norii de sânge ai înțelegerii
doar zidurile acestei descoperiri
și clopotele atârnate de cer domnule clopotar
clopotele tuturor ploilor și rugăciunilor
clopotele milei și îndurării
doar umbra gata să elibereze lumina
din cuști de aur și de argint

doar oasele copiilor pe care uneori
îți odihnești fruntea invocând
în tăcerea propriului tău sânge
în tăcerea propriilor tale oase
secolele iubirii secolele iertării

doar niște roți dorite de copii cuminți
pentru că doar ei le știu rostul
victoriile și înfrângerile
copiii cuminți ai îngerilor
alo!
din trupul cel mai apropiat
ai vrea să auzi un îndemn
sau o mărturisire
pe când te îndepărtezi de toate podurile
lași apele să-și atingă
să-și curgă șă-și consume propriul destin
să se evapore să fie despicate
de animale marine de altădată

Doar treptele acestea din trup
în continuă sfărmare
treptele acestea ale singurătății
care înoată în propriul ei sânge
treptele acestea spălate de propriul lor sânge
doar venele acestor trepte bolnave
doar venele bolnave ale acestor trepte

*

se tălmăcesc oasele unele pe altele
într-o limbă doar de ele cunoscută
în limba oaselor

(suflete ce te faci cu atâtea oase
cu muntele acesta de oase?)

ce te faci suflete cu toate oasele
care ascund fiecare o criptă
un osuar de vânt și de chemare?

*

cartea aceasta pe care o scrii
este cartea vieții tale
așa cum este ea cu bune și rele
cu lumini și umbre

cartea aceasta ar trebui
să fie o carte simplă
ca o carte de citire ca un Abecedar
sau ca o carte de rugăciuni

în cartea aceasta n-ar trebui să fie
nimic complicat și confuz

în cartea aceasta chiar și moartea
ar trebui să fie simplă și ușoară

prin cartea aceasta pe care o scrii
curge lin peste cuvintele ei
spălându-le
fluviul conștiinței și al adevărului

*

aceasta este cartea vieții tale
pe care singur o scrii
la lumina aprinselor aripi ale îngerului
să nu te-ntristezi decât de soare
şi de aceste ziduri înalte
peste care vestea păsărilor negre planează

să nu te-ntristezi decât de cântec
o, Doamne, să nu te-ntristezi decât de soare şi
de stele
şi-n apele acestui trup
să binecuvântezi arca lui Noe

să nu te-ntristezi, o, Doamne Dumnezeule
de rouă şi de trecutele frunze

mă transform dintr-o dată
în lespede

scrie, Doamne, zic atunci
cu aripa îngerului
scrie aici pe lespedea asta
cele zece porunci

scrie, Doamne, zic atunci
îngerului
măcar o poruncă

Pasteluri

Prof. Paul Nicolae DRAMU
poet, Roman, Neamț

Verde crud
Pofta cailor de rasă.
Albastru săgetat de negre picături.
Auriu Fierbinte,
Luminat de vorbe sau cuvinte.
Cărări de curcubeu.

Topaz
În plină divizare
Visează alb mirositor.
Sângele în primăvară
Dă culoare
Tarabelor din piața mare,
Lalelelor.

Miroase-a verde crud
A praf stropit cu lacrimi căzătoare.
Pe malul apei
Șade-va un nud,
Gândind la primăvara viitoare
Ce va veni cu verde crud
Călcat de goalele-i picioare.

(**Primăvara**)

Roşu, trandafirul
Ce cu dragoste ți-l dăruiesc,
Iar sângele ce-mi curge-n vene
Ar vrea să scape din strânsoare.
Se zbuciumă-ncercând să fiarbă
De fiecare dată când te întâlnesc.

Roşu, obrazul
Pe care încerc să îl sărut
Încins de dragostea-ți nemărginită,
Sau poate încăpățânat de ea.
Roşu, covorul
Ce mă duce spre inima ta,
Încerc să îl urmez, dar încă nu ajung
Căci totul e ROŞU.

(**Roşu** 12.02.2002)

Negru pământul
Ce-l calc lângă tine,
Iar cerul nopții ascunde
Atâta mister.
Negru, presărat de stele
Misterios sclipitor şi adânc,
La fel ca sufletul tău.

Negru, fumul
Ce învăluie răul
Îmbrăcându-l ca o haină
Demonstrându-i calitatea.
Negru, gândul
Că te iubesc
Dar fără tine
Totul e NEGRU.

(**Negru** 23.02.2002)

Alb, Norul
Ce-mi pătrunde în privire,
Iar fulgerul ce îmi străbate mintea
Caută ceva umbră de dorință,
Plouă în idei,
Încercând să dizolve speranța,
Sau poate să-mi spele păcatele.

Alb, drumul
Pe care încerc să-mi croiesc o cale
Nins, acoperind urmele altora,
Sau poate înghețat pentru a păstra
Amprenta trecerii lor.

Alb, voalul
Ce-ți acoperă fața,
Încerc să te descopăr, dar încă nu ajung
Căci totul e ALB.

(Alb - 30.12.2001)

Căzu-se Soarele în mare,
Se înecase-așa fierbinte
Iar apa începu să țipe,
Fierbând, valuri aruncând.
În noapte Luna începu să cânte
Jelind iubitu-i cu marea logodit,
Iar el aruncă câte-o rază
Iubita-i albă liniştind.
Căzu şi Luna după Soare,
Iar stelele zăceau pe cer plângând.
Urmau şi ele să se-nece
Lăsând veşnică noapte pe Pământ.

(**Pseudogeneză**)

Primăvara asta
Aş răsădi ghiocei
Cu miros de iarbă
Bătătorită de călăreții târzii
Pe cai de marmură, de bronz,
Obosiți după lungi călătorii.

Cu miros de iarbă
Crescută pe un mormânt
Hrănită cu ideile neîmplinite ale defunctului
Descompus de secole.

Cu miros de sudoare învechită
Cu petale de marmură
Şi frunze de turcoaz,
În ghivece improvizate din cranii pline de idei.

Aş pune-o vacă
Să îi pască, să simt gust de ghiocei,
În laptele ei.
Apoi să mă îmbăt.

Primăvara asta
Aş răsădi ghiocei
Lăsându-i să-nflorească
De dorul meu, de dorul ei,
În primăvara fără porumbei.
(**Împrimăvărare** 06.03.1997)

Mi-au crescut unghiile.
S-au transformat în gheare.

De dor,
Mi-am scos inima din piept
Să o întreb ce are.

De furie,
Am aruncat-o în zidul suferinței.
S-a spart rămânând o pată de sânge.
Am rămas fără ea.
Am încercat să caut pietre
Să le pun în locul ei,
Colțuroase toate,
Potrivite nicăieri.
Am luat o cărămidă purpurie
Ce mi-a propus ea inima sa-mi fie.

De supărare
M-am vindecat
De supărare şi furie,
Dar din dor, din suferință
Cu o cărămidă în loc de inimă,
M-am transformat în zid,
Perete de cavou,
Şi-astfel voi fi
Aproape de sicriul tău
Căci te-am iubit,
Te voi iubi mereu.
(**Te voi iubi mereu**)

Părăsind Lumea

De Ieri,
Mormântul mi-a devenit
Casă, cantină, grădină.
Dar de-odată, simt:
Că mi-a rămas sicriul mic;
Că mi-au rămas mici încălțările;
Că hainele au devenit
Țesute din sârmă de oțel.
De-un ceas
Încerc să evadez din lumea asta,
Respirând țărână
Dorind să păstrez căldura marmoreică
A corpului, găzduit de ieri
În cartierul cimitir.

Corpul
Un amalgam de carne, acum dură,
O împletitură de oase
Cu amar gust de fiertură,
Va rămâne înecat
În mormântul prismatic,
În porul acesta de piele al Pământului.

Sufletul
Va părăsi catedrala gândirii
Şi va călători nestăvilit, apoi
Spre maşinăria norilor,
A vântului
Spre tărâmul lui Tau,
Spre viața de apoi.

Dacă aş putea

Dacă aş putea să ating Soarele cu un deget,
L-aş rostogoli până în sufletul tău
Să-ți încălzească trupul şi privirea
S-au măcar să-ți spună că te iubesc.

Dacă aş putea să ating Luna cu un deget,
Aş rostogoli-o până în inima ta,
Să strălucească atât de tare
Încât să te pot vedea oriunde ai fi în noapte.

Dacă aş putea să ating măcar o stea,
Aş rostogoli-o până la tine,
Să te iubească la fel de bine
Cum pot eu să te iubesc.

Dacă aş putea să te ating măcar o clipă,
Te-aă rostogoli în sufletul meu,
Să simți cât mă gândesc la tine
Să-ți spun că te doresc aproape.

Dacă aş putea să nu mai fiu un Zburător,
M-aş rstogoli prin viață
Ca un bulgăre de gheață
Şi m-aş opri doar după ce m-aş fi topit.

EONUL MARELUI DESANT

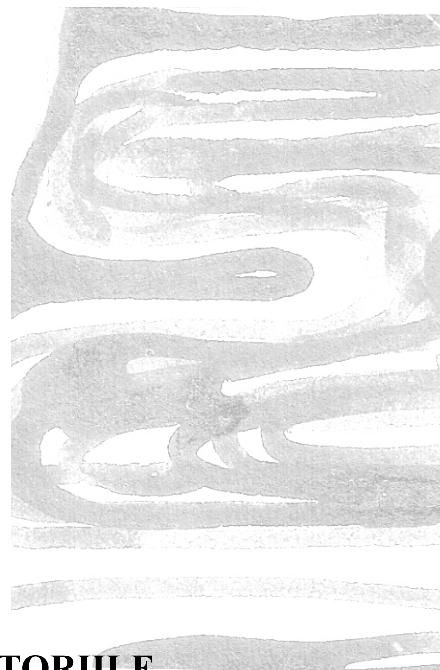
Poeme

Daniel CORBU
poet, Iaşi

TRANSCENDENȚA GOALĂ

Ah, de cîte ori voit-am
Ca să spînzur lira-n cui!
Eminescu

Doamne, de vei veni mă vei găsi
ridicat din ungherele cărnii direct în rugăciune
direct în pronaosul flăcăruit de speranță.
Trec zilele şi-am învățat doar prima vocală
din *Cartea morților*.
Trec nopțile pline de regi şi eucalipți
privesc din nou marginea cerului
zdrențuită de nouraşi decadenți: nici un răspuns
la vechiul repetatul meu strigăt, Doamne,
nici un răspuns, Cerule, măreață vatră,
ani şi ani ai văzut zidul încenuşîndu-se
ciuperca orgoliilor crescînd
drumurile din palmele mele răzvrătindu-se.
În aşteptarea totemului doar în vorbe
am fost fericit.
Dar disperat ca anul acesta
ca în cel care a trecut şi ca de cînd sunt
n-am fost niciodată.
Nici un răspuns, Doamne, la repetatul meu
strigăt!
Îmi fac de lucru în jurul absenței
lipăi în preajma unei fericiri iluzorii
tot mai mult cred că Moartea
e singura instituție care mai impune respect.

CĂLĂTORIILE

Se dedică prietenilor mei Aurel,
Nicolae şi Adrian

Am îmbătrînit odată cu gîndurile noastre de fericire
zilnic sceptrele morții ne umblă prin sînge
zilnic golul stăpîn ne cere cîte ceva. Astă-noapte
mi-am văzut umbra clătinîndu-se
şi am tresărit şi m-a cuprins frica
aici în camera mea de la etajul patru unde
doar cuvintele mă salvează unde scriu scrisori
la o adresă ce nu mai există
aici unde continui să exist ca o rană glorioasă
ca umbra morii de vînt ca zîmbetul pe gura
bufonului
mai singur ca poemul acesta care n-a plecat
încă în lume şi care iată îmi cere încă un lucru
extraordinar despre mine.
Plouă pieziş plouă trist plouă cu îngeri
în camera mea de la etajul patru a unui oraş
de provincie unde doar poezia mă salvează
şi unde în fiecare seară îmi pregătesc marile călătorii
printre concepte surîsuri întrebări şi extaze false
gînduri de sinucidere
trandafirii de cîrpă ai veacului
pe străzile unde nu-i nevoie să fii Iisus
ca să te vîndă pe-un pumn de arginți.

Am îmbătrînit odată cu gîndurile noastre de fericire
speranțele ne-au ținut loc de aripi
am visat mult am tăcut mult am călătorit mult.
Din mine n-a rămas decît această singurătate
care se-aşterne aproape fără voia mea pe foile albe.

SCHIȚĂ PENTRU UN AUTOPORTRET

Domnilor eu pot fi şi spaima voastră de moarte
din sîngele meu se pornesc cruciade
sunt un om extraordinar melancolia
îmi e tradusă deja în cîteva limbi
nu vă luați după aspectele exterioare
nu vă luați mai ales după faptul că
la urma urmei tristețea mea e o piață
de plimbat ciinii.
Fără îndoială sunt un om extraordinar
colorez zidurile, să vi se pară false
vă întreb de ce adevărații eroi sunt puşi la îndoială
cine a ucis-o pe Isolda
a cîta oară Iisus se vinde la licitație.
În veacul acesta corigent la visare
unde toamna vine cu genunchii de ceară
strig:
        nu puteți baricada întîmplările mele posibile
        nu puteți baricada camerele cu manuscrise
        buletinele de ştiri ziarele de seară
        o, voi nu puteți iubi chiar într-atît
        calculatorul.
SUNT UN OM EXTRAORDINAR ŞTIU
ATÎTEA LUCRURI DESPRE VOI!

POFTIȚI, DOMNULE KAFKA!

S-ar cuveni un imn pentru
alunecarea-n abis
s-ar cuveni o dovadă!
Şi pe cînd se desface-n bucăți zeul tău protector
şi înfloreşte văzînd cu ochii labirintica civilizație
                                        metatextuală
iar miracolul dezgolirii de sine atinge apogeul
cu aceeaşi febrilitate cu care neofiții
îşi împart Paradisul
nu dispera! LUCRUL ÎN CARE NIMENI NU CREDE
SE-NFOMETEAZĂ ÎN SINE
şi totul e salvator
                        pînă şi această peticită speranță
                        pînă şi acest vis amputat
şi chiar această dimineață în care
stai şi priveşti picurii ploii pe un mormînt nou.
Cineva mătură curtea abatorului
cineva spune: poftiți domnule Kafka!
S-ar cuveni un imn pentru
alunecarea-n abis
s-ar cuveni o dovadă!
Nu departe: o trompetă rezemată de zid.
Mîna clipocind uşor înspre inimă.

Irina Brândușa IRIMESCU

27 aprilie 1949, Piatra Neamț- 9 iunie 1970, București

„Irina Brândușa Irimescu, plecată la 21 de ani - această vârstă de bronz, pe pragul căreia a rămas ca o emblemă și trupul zdrobit al lui Labiș - era prea sensibilă și prea fragilă, poate, pentru ceea ce în viață ar fi putut s-o aștepte. Poet și pictor de tulburător talent, a fost, prea tânără pentru ca succesul să se intereseze de ea, iar acum e prea departe pentru a se interesa de succes.

Sub paradoxurile acestui contratimp a rămas numai creștetul ei de copil cu plete lungi peste care continuă să ningă inefabilul pur".

ANA BLANDIANA- volumul *„Versuri”, Ed.Litera,* București, 1971

SUNT PASĂRE

Sunt o pasăre
cu picioarele smulse
și n-am de ales,
zbor.
Primul meu popas
va fi ultimul
zbor
și n-am de ales.
Sorb apa fântânilor
și zbor râzând
și zbor plângând
și blândul meu sânge
sărută
interzisul pământ.

RĂMÂN TÂNĂRĂ

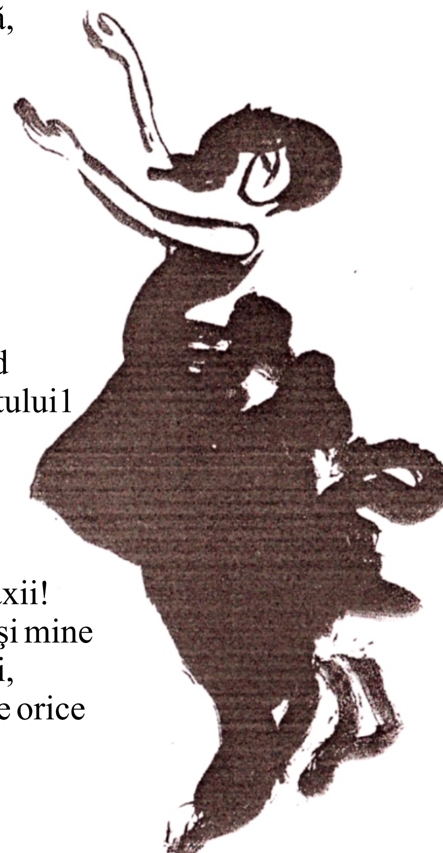
Mor…
e simplu…
El n-o să plângă.
Voi curge…
îmbăiată în sângele meu
voi fi mai întreg!
De asta, pomule,
mor…
Aș fi vrut niște lucruri prea sus…
Le-a tăiat buza cerului,
gura lui le-a zdrobit…
Vecia mea se termină aici!
Rămân tânără,
Iată!

EXIST

Plata morții mele
e clipa aceasta în care sânt
Dumnezeu
atunci când creez
smulgându-mă din mine
din strâmta cușcă
a nesfârșitului ce sunt…
Mă zvârcolesc,
Mă războiesc cu toate hățișurile și
Stelele
ca să-mi dau seama
sugerând zâmbitor
că exist,
exist,
Exist!

CÂNT

Cânt
pentru toți cei care au iubit
vreodată
și care au smucit spumegând
Gratiile cerului și ale pîmântului1
Pentru toți cei care au dorit
dureros
să fie mai mult decât
o umbră mișcătoare
strivită de miliardele de galaxii!
Pentru voi care sângerați ca și mine
ca să spulberați lacătele artei,
pentru voi care mai presus de orice
vreți să fiți oameni!
Pentru voi cânt!

Grafica Irina Brândușa IRIMESCU

MOARTEA PESCARULUI CU OCHI ALBAŞTRI

Mi-au povestit cât era de frumos
pescarul
ce se topise cu lotca-n furtună…
Valuri vibrau
iar ochii albaştri
urlau în lotca-necată.
Scrâşnită, spuma hohotea printre stânci.
Uitându-şi braţu-întins
deasupra mării
fără ochi privea bătrâna aceea
foşti umeri de granit
ce undeva, în adânc,
mai tresăreau.

PENTRU BĂRBATUL…

Te-a admirat secole-ntregi
fără tutun şi fără legi,
bărbat grozav gemând de haos,
iatac, chilie şi pronaos.
Biserică cu sfinți bețivi
beci cast de idoli primitivi.
Cu barba ta de stele bete
ai desfetit atâtea fete
care au plecat, râzând năuc
să fete cântecul de cuc.
Ai spart pocalul sub călcâi
şi nimeni nu ți-a spus rămâi.
Frumos şi mârşav împărat
de clopot nedesferecat,
cum călăreai pe Dumnezeu
cu capul de blesteme greu,
cum te-ntorceai cu nara-n vânt
beat de un nor ori de cuvânt…
Adânc ca moarte unui zeu
frumosul meu, sufletul meu…

PENTRU DRAGOSTEA MEA

Pentru dragostea mea
mi-ar fi trebuit o melodie
lungă
de moarte înceată.
În jur pământul era ucigător de
frumos.
Oamenii mergeau
neclintiți
mai departe
şi oriunde,
zădarnic sublimi
ca albastrul fantastic
al ochilor mării…

PĂSĂRILE

Păsările, lipite câte două în zbor
nu mai sunt păsări când
lunecă şi mor…
Trupuri zvârle
amurgul de mal
şi le spală viermii milos…
Ca un semn, câte-un val…
Dragostea nu-i pentru păsări!
Lor
li se permite câteodată un nor.
Viermii sunt calmi şi bătrâni;
mănâncă şi caută din nou
Fără grabă
încă şi înc-o pereche răstignită pe
scoici
celestă şi slabă…

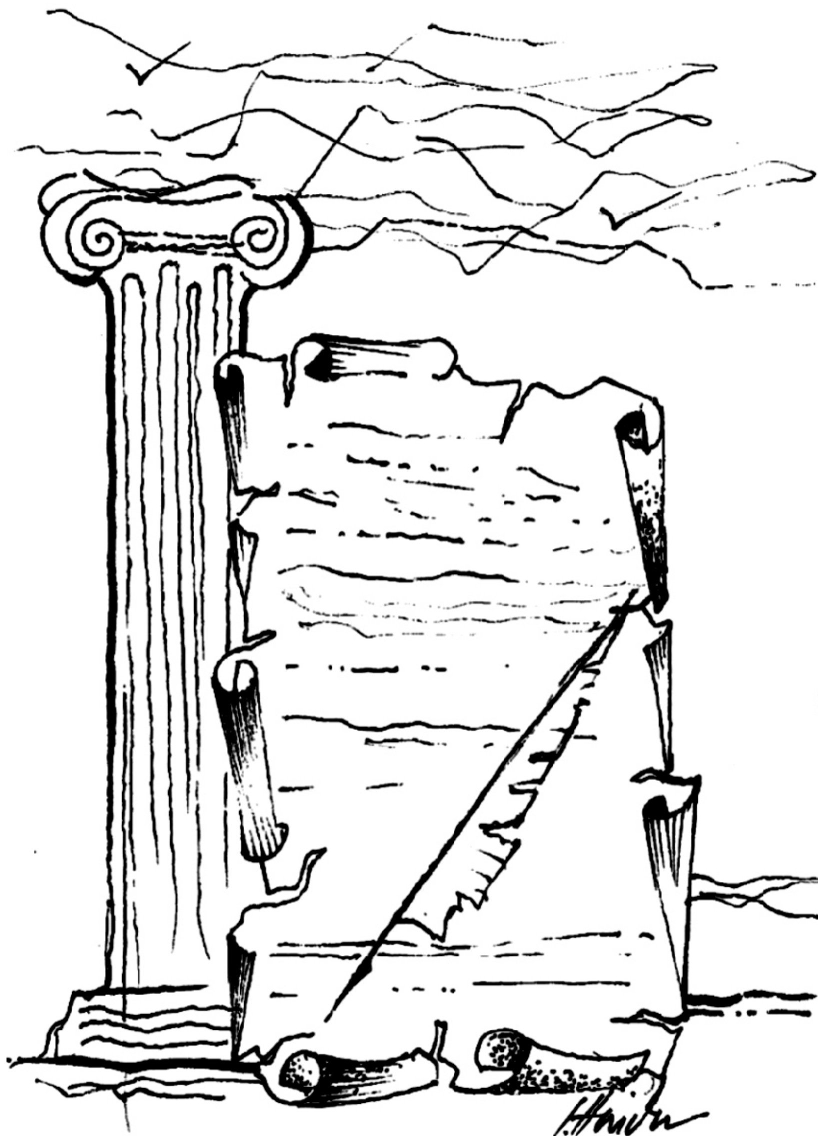
LA 20 DE ANI

Fiecare an, un strămoş…
sunt douăzeci
cu lancea întinsă
ce aşteaptă gravi la poala stâncii
sângele meu,
sângele vesel!

DINCOLO DE MINE

Un strop de moarte
mi se strecoară în nervuri albastre,
cu vag ecou de cosmice dezastre
făcând frunzele să spere,
c-un zâmbet ca un abur, de durere…
Treci dincolo de mine
şi de clipă.
N-am timp
să te adun în pripă
din tot ce-ai fost
şi tot ce ştiu că vine.
Eşti dincolo de clipă
şi de mine.

Grafica Irina Brânduşa IRIMESCU

Responsabilitatea asupra opiniilor exprimate de autorii articolelor aparține exclusiv acestora

Sediul redacției: Str. Nicolae Titulescu, nr. 5, Roman cod 611002, Tel/Fax: 0233.74.46.28

Tel. 0740484241

E-mail: asociatia.grmelidon@yahoo.com

SOCIETATEA CULTURALĂ
"George Radu Melidon"
&
revista

Melidonium

ADRESA:
Str. Nicolae Titulescu nr.5
Biblioteca Municipală Roman
jud.Neamț, cod. 611002
CONT: RO87BRDE280SA29292912800
BRD Roman

Email: **asociatia.grmelidon@ yahoo.com**

Revista *Melidonium* publică materiale de factură culturală, științifică și spirituală. Autorii de pretutindeni pot deveni colaboratori ai acesteia, cu mențiunea responsabilității asupra opiniilor, argumentelor sau părerilor exprimate. Manuscrisele reținute se publică în ordinea necesităților redacționale. Materialele nepublicate nu se restituie.

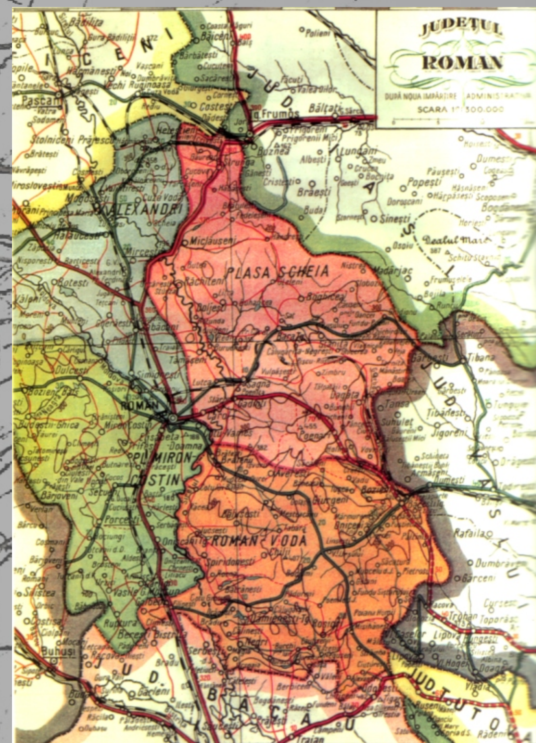
Mulțumim doamnei notar Luminița Tănase, doamnei Carmen Jora, doamnei Magdalena Avădanei, domnului Vasile Morărița, domnului notar Florin Gârbea, pentru sprijinul financiar acordat la tipărirea acestei reviste.

Preț: 10, 00 lei

Revistă de cultură
editată de Editura MUȘATINIA

Biserica Romano-Catolică *Coborarea Sfantului Duh*, Adjudeni

Muzeul Diecezan al catolicilor din Moldova, Săbăoani

Director fondator-realizator
Emilia Țuțuianu DOSPINESCU

ISSN 2066-0585